

Iránymutatások az őrizet alternatíváiról

MEGHATÁROZÁS

LÉTREHOZÁS

DÖNTÉS

MEGVALÓSÍTÁS

FELÜLVIZSGÁLAT

MEGSZÜNTETÉS

Iránymutatások az őrizet alternatíváiról

2024. december

2022. január 19-én az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségévé (EUAA) vált. Az EASO-ra, az EASO termékeire és szerveire való valamennyi hivatkozást az EUAA-ra való hivatkozásként kell értelmezni.

A kézirat 2024 decemberében készült el.

Sem az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), sem az EUAA nevében eljáró személyek nem tartoznak felelősséggel az alábbi információk esetleges felhasználásáért.

Luxemburg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2026

Print ISBN 978-92-9410-903-3 doi:10.2847/4585719 BZ-01-24-029-HU-C
PDF ISBN 978-92-9410-902-6 doi:10.2847/8608778 BZ-01-24-029-HU-N

© Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), 2026

A sokszorosítás a forrás feltüntetésével engedélyezett.

Előfordulhat, hogy a nem az EUAA tulajdonát képező információk felhasználásához vagy sokszorosításához közvetlenül a jogosultaktól kell engedélyt kérni. Az EUAA nem rendelkezik szerzői jogokkal az alábbi elemekkel kapcsolatban:

- A borító illusztrációja a tolgart, © iStock / Getty Images Plus alapján készült.
- Az ikonok a 27–32. oldalon: bsd studio © stock.adobe.com.

Az útmutatóról

Miért készült ez az útmutató? Az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségének (EUAA) feladata, hogy előmozdítsa és támogassa az uniós tagállamok és a schengeni társult országok (EU+ országok ⁽¹⁾) tevékenységét a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) végrehajtása során. A KEMR helyes és hatékony végrehajtásának előmozdítására és a konvergencia lehetővé tételére irányuló átfogó céljával összhangban az EUAA közös műveleti előírásokat és mutatókat, iránymutatásokat és gyakorlati eszközöket dolgoz ki.

Hogyan készült ez az útmutató? Ez az útmutató a Németországból, Írországból, Hollandiából és Svédországból érkező tagállami szakértők támogatásával készült, és elkészültéhez értékes hozzájárulást nyújtott az Európai Bizottság, az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA), az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség (Frontex), a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM), az Egyesült Nemzetek Gyermekalapja (UNICEF), az Európa Tanács (ET) és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala (UNHCR) ⁽²⁾. Az útmutató kidolgozását az EUAA támogatta és koordinálta. Véglegesítése előtt az összes EU+ országgal konzultáltak az útmutatóról az EUAA befogadási, menekültügyi és dublini folyamatokkal foglalkozó hálózatain keresztül.

Kinek kell használnia ezt az útmutatót? Ez az útmutató elsősorban az őrizetért és/vagy az őrizet alternatíváiért felelős nemzeti hatóságoknak, köztük a döntéshozóknak és a politikai döntéshozóknak szól. Ezen túlmenően ez az eszköz hasznos lehet minden más személy számára, aki az őrizet vagy az őrizet alternatíváinak területén dolgozik vagy tevékenykedik.

Hogyan kell használni ezt az útmutatót? Ez az útmutató iránymutatásokat tartalmaz az őrizet alternatíváira vonatkozóan, különös tekintettel arra, hogy alkalmazhatók-e a határon folytatott eljárás keretében. Az olvasó további útmutatást találhat az FRA és az EJEB által közösen kiadott és rendszeresen frissített, [a menekültügyre, bevándorlásra és határookra vonatkozó európai jogról szóló kézikönyvben](#), amely a 7. fejezetben ismerteti az őrizetre és a szabad mozgás korlátozására alkalmazandó európai jogot. Az őrizet alternatíváiról az olvasó a következő dokumentumokból tájékozódhat: az Európa Tanács dokumentumai [a migrációval összefüggésben az őrizet hatékony alternatíváinak jogi és gyakorlati szempontjairól](#), valamint a [Kézikönyv a bevándorlási őrizet alternatíváiról: A hatékony eredmények előmozdítása](#), az FRA kiadványa a [menedékkérők és a visszaküldési eljárás alá vont személyek őrizetének alternatíváiról](#), valamint a Frontex dokumentuma [az őrizet alternatíváival kapcsolatos bevált gyakorlatokról](#).

Hogyan kapcsolódik ez az útmutató a nemzeti jogszabályokhoz és gyakorlathoz? Az útmutató egy puha konvergenciaeszköz. Jogilag nem kötelező érvényű, és tükrözi azokat a közösen elfogadott normákat, amelyeket az EUAA igazgatótanácsa 2023. december 22-én fogadott el. Az *őrizet alternatíváiról szóló* EUAA *iránymutatásokat* más rendelkezésre álló gyakorlati útmutatókkal és eszközökkel együtt kell használni.

(1) Az EU 27 tagállama, kiegészítve Izlanddal, Liechtensteinnel, Norvégiával és Svájjal.

(2) Megjegyzendő, hogy a véglegesített útmutató nem feltétlenül tükrözi az IOM, az UNICEF, az Európa Tanács és az UNHCR álláspontját.

Felelősségkizáró nyilatkozat

Ez az útmutató azon elv sérelme nélkül készült, amely szerint kizárólag az Európai Unió Bírósága adhat hiteles értelmezést az uniós jogról.

Tartalomjegyzék

Rövidítések jegyzéke	8
Bevezetés	10
Az őrizet alternatíváinak meghatározása.....	12
1. iránymutatás.....	14
Az őrizet alternatíváit csak akkor kell alkalmazni, ha az őrizetnek jogszerű indoka van.....	14
Az őrizet jogszerűsége	14
Az őrizet indokai	14
Az őrizet indokai a menekültügyi eljárás keretében.....	15
Az őrizet indokai a visszaküldési eljárás keretében	16
Az őrizet indokai a felelősség meghatározására irányuló eljárás keretében	16
2. iránymutatás:.....	20
Az őrizet alternatívái nem jelenthetnek szabadságelvonást.....	20
Az őrizet és a szabadságelvonás alternatívái.....	20
Az őrizet alternatíváinak megkülönböztetése más fogalmaktól.....	22
Az őrizet alternatíváinak létrehozása	25
3. iránymutatás.....	25
Az őrizet alternatíváit törvényben kell meghatározni, amelynek egyértelműen meg kell határozni az elfogadásukért és végrehajtásukért felelős hatóságot, az alkalmazásuk kritériumait és a rendelkezésre álló lehetőségek körét.....	25
Ki vizsgálja és alkalmazza az őrizet alternatíváit?.....	25
Mikor kell megvizsgálni és alkalmazni az őrizet alternatíváit?.....	25
Milyen típusú alternatívái vannak az őrizetnek?.....	26
Az őrizet alternatíváinak főbb előnyei és kihívásai	33
4. iránymutatás.....	36
Az őrizet alternatíváinak tiszteletben kell tartaniuk az alapvető emberi jogi normákat és elveket.	36
A megkülönböztetésmentesség elvének tiszteletben tartása.....	36
A kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés tilalma	36
A magánélethez való jog tiszteletben tartása.....	37
Az egészséghez való jog tiszteletben tartása	37
A családi élethez való jog tiszteletben tartása	37
A gyermek mindenképp felett álló érdekének tiszteletben tartása.....	37
Az oktatáshoz való jog tiszteletben tartása.....	38
A gyermek tájékoztatáshoz és részvételhez való jogának tiszteletben tartása.....	38
A hatékony jogorvoslathoz való jog tiszteletben tartása.....	38

Az őrizet alternatíváinak eldöntése	40
5. iránymutatás:.....	40
Az őrizet alternatíváit a szükségesség és az arányosság elvével összhangban kellően meg kell vizsgálni és ki kell zárni, mielőtt az őrizethez folyamodnának.....	40
Az őrizet alternatívái mint elsődleges intézkedések.....	40
Az őrizet alternatívái alkalmazásának mellőzésével kapcsolatos indokolási kötelezettség.....	41
Szükségességi vizsgálat.....	41
Arányossági vizsgálat.....	41
6. iránymutatás.....	44
Az őrizet alternatíváinak eseti értékelésen kell alapulniuk, és figyelembe kell venniük az egyéni körülményeket és a sajátos szükségleteket.....	44
Egyéni értékelés	44
Az eljárásnak való megfelelés és a szökés kockázatának értékelése.....	44
A kiszolgáltatottság tényezőinek értékelése	46
A minimális beavatkozás elvének alkalmazása.....	48
A típus, az időtartam és a hatás figyelembevétele.....	49
A kötelezettségek kalibrálása.....	50
A határozatok közzélése.....	50
7. iránymutatás	55
A gyermek őrizetbe vételének mérlegelésekor főszabályként az őrizet alternatívát kell alkalmazni, összhangban a gyermek mindenek felett álló érdekének elvével.	55
Uniós jogi keret.....	55
Az őrizet alternatívái a kísérő nélküli és gondviselőjüktől elszakított gyermekek számára	57
Az őrizet alternatívái a gyermekes családok számára.....	60
Az őrizet alternatíváinak megvalósítása	62
8. iránymutatás.....	62
Az őrizet alternatíváit a leghatékonyabb módon kell megvalósítani, és biztosítékokat és eljárásokat kell bevezetni a nagyobb arányú megfelelés érdekében.....	62
Dokumentumok kiadása.....	62
Hozzáférés a méltó életkörülményekhez és a szolgáltatásokhoz.....	62
Tájékoztatáshoz való hozzáférés	63
Hozzáférés a jogi tanácsadáshoz és jogi segítségnyújtáshoz.....	63
Az őrizet alternatíváinak felülvizsgálata	72
9. iránymutatás:.....	72
Az őrizet alternatíváit bírósági felülvizsgálatnak kell alávetni, amely figyelembe veszi az egyéni körülményekben bekövetkezett változásokat.....	72
Az őrizet és az őrizet alternatíváinak felülvizsgálata.....	72
A bírósági felülvizsgálat lehetséges kimenetelei.....	74
Értesítés a visszavonásról	76

Az őrizet alternatíváinak megszüntetése.....	78
10. iránymutatás	78
Az őrizet alternatíváinak ideiglenes jellegűnek kell lenniük.....	78
Az őrizet alternatíváinak korlátozott időtartamúnak kell lenniük.....	78
Az őrizet alternatíváira vonatkozó jogalap megszűnése	78
1. melléklet. Az iránymutatások összefoglaló táblázata	80
2. melléklet. Ellenőrző listák az iránymutatásokhoz	81
3. melléklet. Előszűrés és a határon folytatott eljárások	87
Az új migrációs és menekültügyi paktum	87
Előszűrés	87
A határon folytatott menekültügyi eljárás.....	89
A határon folytatott visszaküldési eljárás.....	90
A be nem lépés jogi fikciója	90
4. melléklet. Glosszárium	93

Rövidítések jegyzéke

Rövidítés	Meghatározás
AMMR	A menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet – az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1351 rendelete (2024. május 14.) a menekültügy és a migráció kezeléséről, az (EU) 2021/1147 és az (EU) 2021/1060 rendelet módosításáról, valamint a 604/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről
APR	A menekültügyi eljárásról szóló rendelet – az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1348 rendelete (2024. május 14.) az Unión belüli nemzetközi védelemre vonatkozó közös eljárások létrehozásáról, valamint a 2013/32/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről
AtD(s)	Az őrizet alternatívája (alternatívái)
Az előszűrésről szóló rendelet	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1356 rendelete (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok külső határokon történő előszűrésének bevezetéséről, valamint a 767/2008/EK, az (EU) 2017/2226, az (EU) 2018/1240 és az (EU) 2019/817 rendelet módosításáról
Charta	Az Európai Unió Alapjogi Chartája
CRC	Egyezmény a gyermek jogairól
CSO(s)	civil társadalmi szervezet(ek)
EJEB	Az Emberi Jogok Európai Bírósága
EJEE	Az Emberi Jogok Európai Egyezménye
EMH	Európai Migrációs Hálózat
EUAA	Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége
EUB	Az Európai Unió Bírósága
FRA	Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége
Frontex	Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökség
Határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1349 rendelete (2024. május 14.) a határon folytatott visszaküldési eljárás létrehozásáról és az (EU) 2021/1148 rendelet módosításáról
RCD (2024)	Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1346 irányelve (2024. május 14.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról
Tagállamok	Unió tagállamok
TCN(s)	Harmadik ország állampolgára(i)
UNHCR	Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának Hivatala

Rövidítés	Meghatározás
Visszaküldési irányelv	Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról

Az ebben a dokumentumban említett EU+ országok rövidítései:

AT: Ausztria	BE: Belgium	BG: Bulgária
CH: Svájc	CY: Ciprus	CZ: Csehország
DE: Németország	DK: Dánia	EE: Észtország
EL: Görögország	ES: Spanyolország	FI: Finnország
FR: Franciaország	HR: Horvátország	IE: Írország
IT: Olaszország	LT: Litvánia	LU: Luxemburg
LV: Lettország	MT: Málta	NL: Hollandia
PL: Lengyelország	PT: Portugália	SE: Svédország
SI: Szlovénia	SK: Szlovákia	

Bevezetés

Az elmúlt években egyre nagyobb figyelmet fordítottak az őrizet alternatíváira, amelyek eszközt kínálnak a tagállamok számára ahhoz, hogy úgy kezeljék a migrációt, hogy nem fosztják meg az egyéneket a szabadsághoz való alapvető joguktól, kivéve, ha ez szükséges és indokolt. Ebben az értelemben az őrizet alternatívái megelőzhetik és elkerülhetik a szabadságelvonás által az emberekre, köztük a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyekre gyakorolt káros fizikai és pszichológiai hatásokat.

A téma iránti növekvő érdeklődés az új migrációs és menekültügyi paktumra ⁽³⁾ tekintve is nyilvánvaló. A különböző jogalkotási eszközök nem csak megismételték az őrizet alternatívái alapjául szolgáló legfontosabb elveket és biztosítékokat, hanem jelentős újdonságokat is bevezettek, mint például az őrizetet elrendelő hatóságok azon kötelezettségét, hogy az őrizetbe vételt elrendelő intézkedésekben kifejezetten indokolják, ha nem alkalmazzák az őrizet alternatíváit.

Az új paktum azt a lehetőséget is bevezeti, hogy a tagállamok a befogadási rendszerük irányítása érdekében korlátozzák a szabad mozgást (a befogadási feltételekről szóló irányelv – RCD (2024) – 9. cikke) ⁽⁴⁾. Ezek az új intézkedések, amelyek immár rugalmasabbak, az őrizet alternatívái mellett fognak működni, átfogó eszköztárat biztosítva a tagállamok számára, amelyből kiválaszthatják a legmegfelelőbb intézkedést. Bizonyos esetekben ugyanaz az intézkedés (pl. az illetékes hatóságoknak történő jelentkezés) a RCD (2024) 10. cikke alapján az őrizet alternatívájaként vagy a RCD (2024) 9. cikke alapján a szabad mozgás korlátozásaként is alkalmazható. Ezeket az iránymutatásokat a befogadás megszervezésével és az irányítási intézkedésekkel (beleértve a szabad mozgás korlátozását is) kapcsolatos iránymutatásokkal együtt kell értelmezni, amelyeket az EUAA a jövőben fog kidolgozni.

A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet ⁽⁵⁾ 5. cikkének (5) bekezdése megbízza az EUAA-t, hogy dolgozzon ki iránymutatásokat „ az őrizet alternatíváit képező olyan gyakorlatokra vonatkozóan, amelyeket a határon folytatott eljárás keretében alkalmazni lehetne”.

Következésképpen ezen iránymutatások célja, hogy a tagállamok illetékes hatóságai számára olyan eszközt biztosítsanak, amely az uniós vívmányok alapján összefoglalja az őrizet alternatíváinak főbb szempontjait a döntéshozatali folyamat különböző szakaszaiban.

A dokumentum hat építőelemre tagolódik: **meghatározás, létrehozás, döntés, megvalósítás, felülvizsgálat** és **megszüntetés**. Minden egyes építőelem számos iránymutatást tartalmaz, amelyeket adott esetben példák követnek a tagállamok olyan gyakorlatairól, amelyek más országok számára is inspirációt jelenthetnek.

⁽³⁾ Európai Bizottság, Migrációs és Belügyi Főigazgatóság: „Migrációs és menekültügyi paktum”. Az Európai Bizottság honlapja, 2024. május 21., hozzáférés: 2024. december 6, https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1346 irányelve (2024. május 14.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról.

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1349 rendelete (2024. május 14.) a határon folytatott visszaküldési eljárás létrehozásáról és az (EU) 2021/1148 rendelet módosításáról.

Míg az iránymutatások általánosságban a menekültügyi vagy visszaküldési eljárások minden szakaszában alkalmazandók, a [3. melléklet](#) külön megfontolásokban elemzi az újonnan bevezetett határon folytatott eljárások hatását az őrizet alternatíváira. Például az őrizet alternatíváinak a (határon folytatott) visszaküldési eljárás során történő alkalmazásával kapcsolatos elemzést az Európai Határ- és Partvédelmi Ügynökséggel (Frontex) szoros együttműködésben, annak megbízatására tekintettel dolgozták ki.

Ez az iránymutatás számos fontos forrásra támaszkodik, például az érintett szervezetek, uniós ügynökségek, valamint európai és nemzetközi bíróságok által kiadott kiadványokra, tudományos tanulmányokra, jelentésekre és joggyakorlatra. Minden forrást megemlítnünk a szövegben, illetve a lábjegyzetekben hivatkozunk rájuk.

Ezeket az iránymutatásokat úgy kell tekinteni, mint az Ügynökség által az őrizet és az őrizet alternatívái témájában megbízatásával összhangban végzett kezdeti munkát.

Az őrizet alternatíváinak meghatározása

Annak ellenére, hogy az „őrizet alternatívái” fogalmának nincs általánosan elfogadott meghatározása, széles körű egyetértés van abban, hogy a bevándorlási őrizet alternatívái olyan, **szabadságelvonással nem járó intézkedések**, amelyek az **őrizetnél alacsonyabb fokú kényszerítő erővel** járnak ⁽⁶⁾.

A nemzeti jogszabályok különböző kifejezésekkel hivatkoznak az őrizet alternatíváira ⁽⁷⁾, amelyek olyan gyakorlatokra vonatkoznak, amelyeket a szükségesség és az arányosság elvét tekintetbe véve az őrizet elkerülésére lehet felhasználni.

Az befogadási feltételekről szóló irányelv (RCD (2024)) úgy határozza meg az őrizetet, mint „a kérelmező tartózkodásának olyan meghatározott helyre korlátozása a tagállam által, ahol a kérelmezőt mozgásszabadságától megfosztják” ⁽⁸⁾. Azonban sem az RCD (2024), sem az alkalmazandó uniós vívmányok más eszközei nem határozzák meg kifejezetten az őrizet alternatíváit ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Európa Tanács: [Gyakorlati útmutató a bevándorlási őrizet alternatíváiról: A hatékony eredmények előmozdítása – gyakorlati útmutató](#). 2019, 12. o. A szabadságelvonás és a szabad mozgás korlátozása közötti különbségről lásd még: [2. iránymutatás](#).

⁽⁷⁾ Például „szabadságelvonással nem járó intézkedések”, „kevésbé korlátozó intézkedések”, „kevésbé kényszerítő intézkedések”, „kevésbé drasztikus intézkedések”, „kevésbé beavatkozó intézkedések”, „kevésbé terhelő intézkedések”, „kevésbé toladó intézkedések”, „különleges intézkedések”, „enyhébb intézkedések” vagy „alternatív intézkedések”. Lásd Európa Tanács: [A migrációval összefüggésben az őrizet hatékony alternatíváinak jogi és gyakorlati szempontjai](#). 2018.

⁽⁸⁾ RCD (2024), 2. cikk 9. pont Az EUB megerősítette, hogy az „őrizet” fogalmának a visszaküldési irányelvben használt jelentése (amely nem határozza meg azt) ugyanaz, mint az RCD-ben (2024) (lásd az [FMS és társai ügy](#), teljes hivatkozás a [26](#). l. l. jegyzetben).

⁽⁹⁾ A korábbi RCD (2013/33/EU irányelv) 8. cikkének (4) bekezdése alapján az Európai Migrációs Hálózat (EMH) az „[őrizet alternatívája](#)” fogalmát úgy határozza meg, mint „szabadságelvonással nem járó intézkedések, amelyeket harmadik országok állampolgárainak mozgásának ellenőrzésére és/vagy korlátozására használnak a nemzetközi védelmi eljárások és visszaküldési eljárások betartásának biztosítása érdekében”.

Mindazonáltal ezek az eszközök segíthetnek meghatározni két alapvető elemet, amelyek minősítik az őrizet alternatíváinak természetét. Valójában csak akkor beszélhetünk az őrizet alternatíváiról, ha:

- az őrizet megengedett indokát azonosították; és
- az őrizet *helyett* alkalmazott, szabadságelvonással nem járó intézkedések kevésbé korlátozóak, mint a szabadságtól való megfosztás, még akkor sem, ha bizonyos szintű és intenzitású kényszerintézkedésekkel járhatnak ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Ebben az értelemben a megadott fogalommeghatározás szűk körű. Lásd C. Costello és E. Kaytaz, in: UNHCR, *Building Empirical Research into Alternatives to Detention: Perception of Asylum seekers and Refugees in Toronto and Geneva*, 2013, 10. o.: „[Az őrizet alternatívái fogalmat] legalább két különböző értelemben használják. Szűkebb értelemben olyan gyakorlatra utal, amelyet ott alkalmaznak, ahol az őrizetnek van törvényes alapja [...] de az állam rendelkezésére áll egy kevésbé korlátozó ellenőrzési eszköz, amelyet ezért alkalmazni kell. Tágabb értelemben az őrizet alternatívái fogalom bármely olyan szakpolitikai intézkedésre és gyakorlatra vonatkozik, [...] amelyek nem azonosak az őrizettel, de jellemzően bizonyos korlátozásokkal járnak”.

1. iránymutatás

Az őrizet alternatíváit csak akkor kell alkalmazni, ha az őrizetnek jogszerű indoka van.

Az őrizet jogszerűsége

Az őrizetnek jogszerűnek kell lennie, azaz **törvénynek kell engedélyeznie, és összhangban kell lennie a törvénnyel**. Az őrizet jogbiztonságának elve megköveteli, hogy a jog kellően pontos legyen ahhoz, hogy bárki előre láthassa egy adott cselekmény következményeit.

Az őrizetnek a nemzeti jogban meghatározott jogalapra kell épülnie, és azoknak a szabályoknak, amelyek előírják, hogy a kérelmezőt vagy a harmadik országbeli állampolgárt milyen körülmények között lehet őrizetbe venni, egyértelműnek kell lenniük, ahogy az őrizettel kapcsolatos eljárásoknak és garanciáknak is.

Ha az őrizetet szabályozó jogi rendelkezések alkalmazása és értelmezése nem megfelelően előrelátható ⁽¹⁾, az őrizet tartás önkényesnek bizonyulhat ⁽²⁾.

Az őrizet indokai

Az őrizet jogszerűségének elve azt jelenti, hogy egy kérelmező vagy harmadik országbeli állampolgár őrizetbe vételéről hozott határozatnak a konkrét ügyben **az őrizet megengedett (törvényes) indokán kell alapulnia**.

Amennyiben az őrizetnek ilyen indoka nem állapítható meg (vagy már nem érvényes, lásd [9. iránymutatás](#): és [10. iránymutatás](#)), **az őrizet alternatíváinak nincs jogalapja** ⁽³⁾, és az érintett személyt szabadon kell bocsátani.

⁽¹⁾ EJEB, 2016. december 16-i ítélet, *Khlaifia és társai kontra Olaszország*, 16483/12, ECLI:CE:ECHR:2016:1215JUD001648312. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽²⁾ Az „önkényesség” fogalma összefügg az észszerűség, a szükségesség és az arányosság elvével. Mindezen elveket az adott egyedi esetben kell értékelni (lásd [5. iránymutatás](#): és [6. iránymutatás](#)). „Az »önkényesség« fogalma nem tekinthető azonosnak a »törvényellenesség« fogalmával, hanem tágabban kell értelmezni, hogy magában foglalja a nem megfelelés, az igazságtalanság, valamint a kiszámíthatóság és a tisztességes eljárás hiányának elemeit, továbbá az észszerűség, a szükségesség és az arányosság elemeit.” ENSZ Emberi Jogi Bizottság (HRC): [35. sz. általános megjegyzés. 9. cikk \(Személyi szabadság és biztonság\)](#), CCPR/C/GC/35, 12. bekezdés, 2014. december 16.

⁽³⁾ Az őrizet indokának hiánya nem zárja ki a nemzeti jogszabályokon alapuló hasonló korlátozó (felügyeleti vagy vezetői) intézkedések alkalmazását.

Ha nemzetközi védelem iránti kérelem céljából szabálytalanul belépnek egy országba, az nem minősül jogellenes cselekménynek, és nem indokolja az őrizetbe vételt⁽¹⁴⁾. Ebben az értelemben az RCD (2024) 10. cikkének (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy „a tagállamok senkit sem tarthatnak őrizetben kizárólag azzal az indokkal, hogy az adott személy kérelmező, vagy a kérelmező nemzeti hovatartozása alapján”.

Az uniós vívmányok különböző jogi eszközei – az alkalmazási körtől függően – az alábbiakban részletezettek szerint rendelkeznek az őrizet indokairól.

Az őrizet indokai a menekültügyi eljárás keretében

A nemzetközi védelmet kérelmezők őrizetének indokait az **RCD (2024)** sorolja fel. Ezek az indokok tételesen fel vannak sorolva, és azokat a tagállamok nemzeti jogában kell meghatározni. Az RCD (2024) 10. cikkének (4) bekezdésével összhangban a kérelmezőt csak az alábbi indokok közül egy vagy több alapján lehet őrizetbe venni:

- személyazonosságának vagy állampolgárságának meghatározása vagy ellenőrzése céljából;
- a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásához alapul szolgáló olyan adatok megállapítása céljából, amelyek őrizet hiányában nem lennének beszerezhetők, különösen, ha fennáll a szökés veszélye;
- egyedi határozat révén a kérelmezőre szabott jogi kötelezettségeknek való megfelelés biztosítása céljából, amennyiben a kérelmező nem tett eleget az ilyen kötelezettségeknek, és továbbra is fennáll a szökés veszélye;
- határon folytatott eljárás keretében annak eldöntése céljából, hogy a kérelmező jogosult-e belépni a területre;
- kiutasítási eljárás folyik a kérelmező ellen, és amiatt tartják őrizetben, hogy előkészítsék a kiutasítását vagy lefolytassák a kitoloncolási eljárást, és az adott tagállam objektív kritériumok alapján – ideértve azt is, hogy a kérelmezőnek már volt lehetősége igénybe venni a nemzetközi védelem iránti eljárást – bizonyítani tudja, hogy alapos okkal feltételezhető, hogy a kérelmező pusztán azért tesz nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtására irányuló szándéknyilatkozatot, hogy késleltesse vagy megghiúsítsa a kiutasítási határozat végrehajtását.
- ha a nemzetbiztonság vagy a közrend védelme azt megköveteli.

⁽¹⁴⁾ UNHCR: [Felülvizsgált iránymutatások a menedékkérők őrizetére alkalmazandó kritériumokról és előírásokról és az őrizet alternatíváiról](#) 2012. Ugyanezt az elvet támogatja a migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottság (CMW) is, amely arra a következtetésre jutott, hogy „az országba való szabálytalan beutazás kriminalizálása meghaladja az államoknak az irreguláris migráció ellenőrzéséhez és szabályozásához fűződő jogos érdekét, és szükségtelen őrizetbe vezet” (CMW: [5. sz. általános megjegyzés a migránsok szabadsághoz való jogáról, az önkényes őrizetbe vétellel szembeni mentességéről és ezek más emberi jogokhoz fűződő kapcsolatáról](#). 2021). Ugyanakkor az ENSZ önkényes őrizettel foglalkozó munkacsoportja (WGAD) is megerősítette, hogy a menedékkérő, menekült, hontalan vagy migráns gyermek – beleértve a kísérő nélküli vagy elszakított gyermekeket is – szabadságtól való megfosztása tilos, és nem lehet büntető jellegű (WGAD: [5. sz. felülvizsgált észrevétel a migránsok szabadságelvonásáról](#). 2018).

Az őrizet indokai a visszaküldési eljárás keretében

A **visszaküldési irányelv** ⁽¹⁵⁾ alapján a tagállamok kizárólag a kiutasítás előkészítése és/vagy a kitoloncolás végrehajtása céljából tarthatják őrizetben a kitoloncolási eljárás alatt álló harmadik országbeli állampolgárt, különösen, ha

- fennáll a szökés veszélye; vagy
- a harmadik ország érintett állampolgára megghiúsítja vagy akadályozza a kiutasítás előkészítését vagy kitoloncolási eljárást ⁽¹⁶⁾.

Az őrizet indokai a felelősség meghatározására irányuló eljárás keretében

Az RCD (2024) 10. cikkének (4) bekezdésével és a menekültügy és a migráció kezeléséről szóló rendelet (AMMR) ⁽¹⁷⁾ 44. cikkének (2) bekezdésével összhangban a tagállamok a felelős tagállamnak történő átadás céljából őrizetbe vehetnek egy személyt, amennyiben:

- fennáll a szökés veszélye; vagy
- ha a nemzetbiztonság vagy a közrend védelme azt megköveteli ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [2008/115/EK irányelve](#) (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról.

⁽¹⁶⁾ A visszaküldési irányelv 15. cikkének (1) bekezdése. Azokra, akik nem nyújtottak be nemzetközi védelem iránti kérelmet, az előszűrés során a visszaküldési irányelvben az őrizetre vonatkozóan leírt szabályokat kell alkalmazni.

⁽¹⁷⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2024/1351 rendelete](#) (2024. május 14.) a menekültügy és a migráció kezeléséről, az (EU) 2021/1147 és az (EU) 2021/1060 rendelet módosításáról, valamint a 604/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.

⁽¹⁸⁾ Az AMMR 45. cikke továbbá megállapítja, hogy az AMMR rendelkezései szerint őrizetbe vett személyre vonatkozó megkereséseket a kérelem nyilvántartásba vételétől vagy az Eurodac-talalat kézhezvételétől számított 2 héten belül kell megküldeni. A megkeresett tagállamnak 1 héten belül válaszolnia kell. Az átadást ezután a lehető leghamarabb, de mindenképpen a megkeresés elfogadásának időpontjától számított 5 héten belül végre kell hajtani, vagy akkor, amikor a fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak már nincs halasztó hatálya.

A határon folytatott eljárásokkal kapcsolatos megfontolások

Az őrizet indokai a határon folytatott menekültügyi eljárásban

Az őrizet RCD-ben (2024) felsorolt indokai a határon folytatott menekültügyi eljárás során is alkalmazandók. Különösen a következő esetekben van szükség külön megfontolásra.

- **Személyazonosság vagy állampolgárság meghatározása vagy ellenőrzése**

Ezt nem szabad úgy értelmezni, hogy ez indokolja az összes olyan kérelmező őrizetbe vételét, aki nem rendelkezik megfelelő dokumentumokkal. Az őrizetet akkor kell alkalmazni, ha egyértelmű, hogy a kérelmezővel szembeni szabadságelvonás az **egyetlen módja** annak, hogy a hatóságok meghatározzák vagy ellenőrizzék az adott személy személyazonosságát vagy állampolgárságát. Bizonyos mutatók segíthetik a hatóságokat ennek megítélésében, mint például: a személy szándékos kísérlete a hatóságok félrevezetésére; egyértelmű okok vezetnek ahhoz a feltételezéshez, hogy a kérelmező rosszhiszeműen megsemmisítette vagy eldobta személyazonosító okmányát annak érdekében, hogy megakadályozza személyazonossága vagy állampolgársága megállapítását; hamisított okmányok használata; a kérelmező szándékosan nem működik együtt az előszűrésben; egyértelműen ellentmondó információk bemutatása; és a szökés veszélye.

- **Annak eldöntése, hogy a kérelmezőnek van-e joga belépni a területre**

Ez az indok a határon folytatott menekültügyi eljárásra utalt valamennyi kérelmezőre érvényes lehet. Azonban, ahogy a [6. iránymutatás](#) alatt is ismertettük, az őrizet **rendszerszintű**, az adott ügy egyedi értékelése nélküli alkalmazása nem felel meg a nemzetközi és az uniós jogi normáknak. Ezért önmagában az a körülmény, hogy a kérelmezőt a határon folytatott menekültügyi eljárásra utalják, nem elegendő az őrizet elrendeléséhez az RCD (2024) 10. cikke (4) bekezdésének d) pontja alapján. A tagállamok őrizetbe vehetik az érintett személyt, hogy döntsenek arról, hogy van-e joga belépni a területre, különösen, ha az egyéni elbírálást követően fennáll a szökés veszélye.

- **Nemzetbiztonság vagy közrend**

Kötelezően a határon folytatott menekültügyi eljárásra kell utalni egy személyt, ha alapos okkal feltételezhető, hogy az illető nemzetbiztonsági kockázatot jelent. A hatóságoknak az előszűrés során végzett biztonsági ellenőrzés alapján információi lehetnek arról, hogy a személy veszélyt jelenthet a nemzetbiztonságra vagy a közrendre. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kérelmezőt ezen információk alapján automatikusan őrizetbe veszik, mivel a határon folytatott menekültügyi eljárásra való átirányításnak más feltételei vannak, mint az őrizetbe vétel elrendelésének. Csak azok a kérelmezők vehetők őrizetbe, akik a társadalom alapvető érdekét vagy a tagállam belső vagy külső biztonságát érintő valódi, közvetlen és kellően súlyos fenyegetést jelentenek, miután egyedileg értékelték az őrizetbe vétel szükségességét és arányosságát ⁽¹⁹⁾.

Az őrizet indokai a határon folytatott visszaküldési eljárásban

A határon folytatott visszaküldési eljárás új okokat vezetett be az őrizet elrendelésére, és lehetővé teszi azon harmadik országbeli állampolgárok őrizetbe vételére, akiknek kérelmét a határon folytatott menekültügyi eljárásban elutasították ⁽²⁰⁾.

A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet az alábbi két kategóriát különbözteti meg.

- Azok a személyek, akiket a határon folytatott menekültügyi eljárás során vettek őrizetbe, akiknek már nincs joguk a területen maradásra, és akiknek nem engedélyezik a maradást: továbbra is őrizetben tarthatók azzal a céllal, hogy megakadályozzák belépésüket az érintett tagállam területére, előkészítsék visszaküldésüket, vagy lefolytassák a kitoloncolási eljárást.
- Azok a személyek, akiket nem vettek őrizetbe a határon folytatott menekültügyi eljárás során, akiknek már nincs joguk a területen maradásra, és akiknek nem engedélyezik a maradást: őrizetbe vehetők, ha fennáll a szökés veszélye, ha elkerülik vagy akadályozzák a visszaküldési vagy a kitoloncolási eljárás előkészítését, vagy ha veszélyt jelentenek a közrendre, a közbiztonságra vagy a nemzetbiztonságra.

⁽¹⁹⁾ EUB, 2022. június 30-i ítélet, [M.A. kontra Valstybės sienos apsaugos tarnyba](#), C-72/22 PPU, EU:C:2022:505, 89–90. pont. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽²⁰⁾ A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 5. cikkének (2) és (3) bekezdése. A 4. cikk (3) bekezdése az őrizetre vonatkozó eljárási biztosítékok és elvek tekintetében a visszaküldési irányelvre hivatkozik.

1. ábra Az őrizet indokai az egyes eljárásokban

HATÁRON FOLYTATOTT VISSZAKÜLDÉSI ELJÁRÁS

A személyt a határon folytatott menekültügyi eljárás során **vették őrizetbe**:

- › a belépés megakadályozása céljából; vagy
- › a visszaküldés előkészítése céljából; vagy
- › a kitoloncolási eljárás lefolytatása céljából.

A személyt **nem vették őrizetbe** a határon folytatott menekültügyi eljárás során, és:

- › fennáll a szökés veszélye; vagy
- › a személy elkerüli vagy akadályozza a visszaküldés előkészítését; vagy
- › a személy veszélyt jelent a közrendre, a közbiztonságra vagy a nemzetbiztonságra.

(HATÁRON FOLYTATOTT) MENEKÜLTÜGYI ELJÁRÁS

- › A személyazonosság vagy állampolgárság meghatározása vagy ellenőrzése; vagy
- › A kérelem alapjául szolgáló elemek meghatározása; vagy
- › Annak biztosítása, hogy betartsák a szabad mozgás korlátozásait; vagy
- › Annak eldöntése, hogy a kérelmezőnek van-e joga belépni a területre; vagy
- › A kérelmet a visszaküldés késleltetése vagy meghíúsítása érdekében nyújtották be, és a kérelmező már őrizetben van; vagy
- › A nemzetbiztonság vagy a közrend védelme.

VISSZAKÜLDÉSI ELJÁRÁS

- › Fennáll a szökés veszélye; vagy
- › A személy elkerüli vagy akadályozza a visszaküldés előkészítését.

FELELŐSSÉG MEGHATÁROZÁSÁRA IRÁNYULÓ ELJÁRÁS

- › Fennáll a szökés veszélye; vagy
- › A nemzetbiztonság vagy a közrend védelme.

2. iránymutatás:

Az őrizet alternatívái nem jelenthetnek szabadságelvonást.

Az őrizet és a szabadságelvonás alternatívái

Az őrizet alternatíváinak kevésbé korlátozónak kell lenniük, mint a szabadságelvonásnak. Következésképpen, ha a bevezetett korlátozások egyenként vagy összességükben a szabadságelvonáshoz hasonló helyzetet eredményeznek, az ilyen intézkedések nem tekinthetők az őrizet alternatívájának, **hanem inkább az őrizet alternatív formáinak vagy de facto őrizetnek**, függetlenül attól, hogy a nemzeti rendszerekben hogyan címkézik őket.

Példaként említhetjük az **elzárást bármely olyan helyre** ⁽²¹⁾, ahol szabadságelvonást alkalmazhatnak, a túlságosan terhelő feltételeket vagy korlátozásokat előírányzó gyakorlatokat (és/vagy ezek kombinációját). A konkrét példákat lásd az alábbi ítélkezési gyakorlatban.

EJEB, *Nolan* és *K* kontra Oroszország ⁽²²⁾

A ***Nolan* és *K* kontra Oroszország** ügyben az EJEB kimondta, hogy annak megállapításához, hogy valakit az 5. cikk értelmében „megfosztottak-e a szabadságától”, a **konkrét helyzetéből** kell kiindulni, és egy sor olyan kritériumot kell figyelembe venni, mint a kérdéses intézkedés típusa, időtartama, hatása és végrehajtásának módja. A szabadságtól való megfosztás és a szabadság korlátozása között a mértékben vagy intenzitásban, nem pedig a jelleget vagy lényegét tekintve van különbség.” A konkrét ügyben a Bíróság megállapította, hogy a kérelmezőnek a moszkvai Sheremetyevo repülőtér tranzitsarnokában eltöltött éjszakai tartózkodásának körülményei (ahol egy kis szobába zárták be, és másnap egy határellenőrzésért felelős tisztviselő állandó felügyelete mellett használhatta a WC-t, a bárt és a telefont) az elszenvedett korlátozásokra tekintettel a gyakorlatban egyenértékűek voltak a szabadságelvonással.

⁽²¹⁾ [A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezményhez csatolt fakultatív jegyzőkönyv 4. cikkéhez fűzött 1. általános megjegyzés \(2024\)](#) alapján a „a szabadságelvonás alkalmazására szolgáló létesítmények” kifejezés tágan értelmezendő, és magában foglal „minden olyan állandó vagy ideiglenes létesítményt, ahol a hatóság által, vagy annak kezdeményezésére, vagy beleegyezésével és/vagy hallgatóságos jóváhagyásával személyeket szabadságuktól fosztanak meg”. Ezek a létesítmények lehetnek magán- vagy közintézmények, beleértve azokat az intézményeket is, amelyek működését kiszervezték vagy magánszereplőkre bízták, és/vagy nem állami szereplők által működtetett intézmények.

⁽²²⁾ EJEB, 2009. február 12-i ítélet, [Nolan és K. kontra Oroszország](#), 2512/04. sz. ügy.

EJEB, *Guzzardi kontra Olaszország* (23)

A **Guzzardi kontra Olaszország** ügyben az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) megállapította, hogy az alkalmazott intézkedések, nevezetesen a kis szigeten egy meghatározott helyen történő elzárás, a tartózkodási kötelezettség, a napi kétszeri bejelentkezési kötelezettség és az állandó felügyelet alá helyezés az 5. cikk értelmében vett szabadságelvonásnak minősülnek. A Bíróság megállapította, hogy a bevezetett korlátozások megnehezítették az érintett személy számára a társas kapcsolatok kialakítását. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy **lehet, hogy ezek az intézkedések külön-külön nem minősülnek szabadságelvonásnak, de halmozottan és együttesen de facto őrizetnek minősülnek**, és így az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 5. cikkének hatálya alá tartoznak (24).

EJEB, *Amuur kontra Franciaország* (25)

Az ügy szomáliai állampolgárokat érintett, akik nem kaptak jogot arra, hogy belépjenek Franciaországba, és a Párizs-Orly repülőtér nemzetközi zónájában tartották őket. A Bíróság megjegyezte, hogy ha egy személyt a nemzetközi zónában tartanak, az a szabadság korlátozásával jár. A *Guzzardi kontra Olaszország* ügyre emlékeztetve a Bíróság megállapította, hogy „a megfelelő biztosítékokkal kísért elzárás elfogadható az érintett személyek esetében”, amennyiben ez lehetővé teszi az állam számára a jogellenes bevándorlás megakadályozását, miközben eleget tesz nemzetközi kötelezettségeinek. A Bíróság azt is megjegyezte, hogy a korlátozást nem lehet „túlzottan meghosszabbítani”. A szóban forgó ügyben a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az „elszenvedett korlátozások” – nevezetesen a szigorú rendőri felügyelet alá vonás, jogi vagy szociális segítség igénybevétele nélkül – egyenértékű a szabadságtól való megfosztással.

(23) EJEB, 1980. november 6-i ítélet, [Guzzardi kontra Olaszország](#), 7367/76. sz. ügy.

(24) Európa Tanács [Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény és az azt módosító 15. jegyzőkönyv](#). 1950. november 4., ETS 5.

(25) EJEB, 1996. június 25-i ítélet, [Amuur kontra Franciaország](#), 19776/92. sz. ügy, ECLI:CE:ECHR:1996:0625JUD001977692.

EUB, FMS kontra OIF ⁽²⁶⁾

Értékelése során a Bíróság figyelembe vette az olyan releváns mutatók kumulatív hatásait, mint a magas kerítéssel és szögesdróttal körülrített, korlátozott terület, a szállásként szolgáló, 13 m²-nél kisebb alapterületű konténerek, az, hogy engedély nélkül nem lehetett látogatókat fogadni, a korlátozott mozgás, valamint a rendőrök által a területen és annak közvetlen környezetében végzett megfigyelés. Ezen túlmenően a Bíróság megállapította, hogy a kérelmező nyilvánvalóan nem tudta önként elhagyni a tranzitónát, mivel (i) az a szerb szárazföldi határon volt, egy olyan országban, amelynek területére a harmadik országbeli állampolgár nem léphetett be, belépése pedig szankciókat von maga után; és (ii) a tranzitóna elhagyása a magyar nemzeti szabályozás szerint a menedékjog iránti kérelem visszavonását jelentette, anélkül, hogy a harmadik országbeli állampolgár fellebbezhetett volna e határozat ellen. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy ha egy harmadik országbeli állampolgár **arra kényszerül, hogy állandóan egy korlátozott, zárt tranzitónában maradjon, ahol mozgását korlátozzák és ellenőrzik, és amelyet nem hagyhat el önként**, az szabadságtól való megfosztásnak minősül.

Az őrizet alternatíváinak megkülönböztetése más fogalmaktól

Az őrizet alternatíváit nemcsak az őrizet alternatív formáitól kell megkülönböztetni, hanem más fogalmaktól is, amint azt az alábbiakban részletezzük.

Az őrizet alternatívái és a szabad mozgás korlátozása

Az őrizet alternatívái nem a befogadási rendszer irányításának eszközei. Az RCD-vel (2024) összhangban a tagállamok szabadon szervezhetik meg befogadási rendszerüket ⁽²⁷⁾. Míg a befogadási intézkedések általában nem járnak a szabad mozgás korlátozásával, az RCD (2024) lehetőséget biztosít a tagállamok számára, hogy bizonyos feltételeket szabjanak, amelyek hasonlíthatnak az őrizet alternatíváit képező intézkedésekhez, többek között korlátozhatják a személy szabad mozgását.

A kérelmezők számára kijelölt földrajzi területre és a szabad mozgás korlátozására vonatkozó rendelkezéseket [az RCD \(2024\) 8. és 9. cikke](#) tartalmazza. Ezek a rendelkezések nem kapcsolódnak közvetlenül az őrizethez ⁽²⁸⁾. Inkább egy olyan módozatot írnak le, amelyen keresztül a tagállamok a befogadási rendszereiket irányítják.

⁽²⁶⁾ EUB, 2020. május 14-i ítélet, [FMS és mások kontra Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság és Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság](#), C-924/19 PPU és C-925/19 PPU számú egyesített ügyek, EU:C:2020:367, 216–231. pont. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽²⁷⁾ Az RCD (2024) (17) preambulumbekzdése: „A tagállamok szabadon szervezhetik meg befogadási rendszereiket. E szervezés részeként a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy menekültügyi és befogadási rendszereik működtetése érdekében a kérelmezők számára szálláshelyet jelöljenek ki területükön.”

⁽²⁸⁾ Amint azt az [1. iránymutatás](#) alatt is bemutattuk, a szabad mozgáshoz való jog korlátozása megalapozhatja az őrizetbe vételt, ha a korlátozás alá vont kérelmező nem tett eleget az előírt kötelezettségeknek, és továbbra is fennáll a szökés veszélye (az RCD (2024) 10. cikke (4) bekezdésének c) pontja).

Noha a gyakorlatban előfordulhat némi átfedés az őrizet alternatívái és a szabad mozgás RCD (2024) 9. cikke szerinti korlátozása között ⁽²⁹⁾, **a legfontosabb figyelembe veendő kritérium az, hogy az őrizet alternatívái csak akkor alkalmazandók, ha az őrizetnek törvényes oka van** (lásd [1. iránymutatás](#)). A szabad mozgás RCD (2024) 9. cikke szerinti korlátozása önálló intézkedés, és nem az őrizet alternatívája. Bár nincs szükség indokra az őrizetbe vételhez, a szabad mozgás korlátozásakor mégis egyedi döntésre van szükség.

Az őrizet alternatívái és elhelyezési módok

Az őrizet alternatívái nem elhelyezési módok. Az elhelyezés módjai a befogadás anyagi feltételeinek részét képezik, amelyeket már akkor biztosítani kell, amikor a személy kifejezi azon szándékát, hogy menedéket kíván kérni ⁽³⁰⁾. Az őrizet alternatívái magukban foglalhatnak valamilyen elhelyezési formát, pl. elhelyezést a befogadó létesítményekben abból a kötelezettségből fakadóan, hogy a személynek egy kijelölt területen kell tartózkodnia. Ez azonban nem igaz az őrizet minden alternatívájára (pl. bejelentkezési kötelezettség, pénzügyi biztosíték letétbe helyezése vagy az úti okmányok vagy személyazonosító leadása, illetve ezek kombinációja).

A gyakorlatban a nemzetközi védelmet kérelmezők és az őrizet alternatívái alá vont személyek elhelyezhetők ugyanabban a létesítményben ⁽³¹⁾. Ebben az esetben is **azt a fő kritériumot kell figyelembe venni, hogy az őrizet alternatívái csak akkor alkalmazandók, ha az őrizetnek jogszerű indoka van** (lásd [1. iránymutatás](#)).

2 ábra. Az őrizet alternatíváinak megkülönböztetése más fogalmaktól

⁽²⁹⁾ Például az őrizet alternatívái általában a szabad mozgás korlátozásának különböző formáival járnak együtt; az őrizet alternatíváihoz és a szabad mozgás korlátozásához használt létesítmények azonosak lehetnek; a szabad mozgás korlátozása szükség esetén jelentkezési követelményeket vagy felügyeleti intézkedéseket vonhat maga után, amelyek az őrizet alternatíváinak egyik típusát is képezik.

⁽³⁰⁾ Az RCD (2024) (7) preambulumbekzdése: „Tisztázni kell, hogy a befogadás anyagi feltételeinek attól a pillanattól kezdve a kérelmezők rendelkezésére kell állniuk, hogy az illetékes hatóságok tisztviselői felé kifejezik nemzetközi védelem iránti kérelmük iránti igényüket”.

⁽³¹⁾ Például az őrizet alternatívái alatt álló gyermekek elhelyezhetők egy külön erre a célra létrehozott létesítményben, amelyet olyan gyermekek befogadására is használnak, akiket nem vontak az őrizet alternatívái alá.

Az RCD (2024) 8. és 9. cikke

8. cikk – A kérelmezők számára valamely földrajzi terület kijelölése

(1) A tagállamok a kérelmezők számára a területükön belül kijelölhetnek egy olyan földrajzi területet, ahol szabadon mozoghatnak, az (EU) 2024/1348 rendelet szerinti nemzetközi védelem iránti eljárás időtartamára.

(2) A tagállamok az (1) bekezdés alapján csak a kérelmeknek az (EU) 2024/1348 rendelettel összhangban történő gyors, hatékony és eredményes feldolgozásának biztosítása, vagy a kérelmezők földrajzi szétosztása céljából jelölhetnek ki a területükön – az egyes földrajzi területek kapacitásainak figyelembevételével – egy földrajzi területet a kérelmezők számára.

A tagállamok az 5. cikknek megfelelően tájékoztatják a kérelmezőket a számukra kijelölt földrajzi területről, beleértve e terület földrajzi határait is.

9. cikk – A mozgás szabadságára vonatkozó korlátozások

(1) Amennyiben szükséges, a tagállamok dönthetnek úgy, hogy a kérelmező csak egy olyan meghatározott helyen tartózkodhat, amelyet a kérelmezők elszállásolására alakítottak ki, közrendi okokból vagy – amennyiben fennáll a szökés veszélye – a menedékkérő szökésének hatékony megakadályozására, különösen a következők tekintetében:

a) olyan kérelmezők, akiknek az (EU) 2024/1351 rendelet 17. cikkének (4) bekezdésével összhangban egy másik tagállamban kell tartózkodniuk; vagy

b) olyan kérelmezők, akiket egy másik tagállamba szökésük után átadtak annak a tagállamnak, ahol az (EU) 2024/1351 rendelet 17. cikkének (4) bekezdésével összhangban tartózkodniuk kell.

Amennyiben a kérelmező e bekezdéssel összhangban csak egy meghatározott helyen tartózkodhat, a befogadás anyagi feltételeinek nyújtása a kérelmező e meghatározott helyen való tényleges tartózkodásától függ.

(2) A tagállamok szükség esetén előírhatják a kérelmezők számára, hogy megadott időben vagy észszerű időközönként jelentkezzenek az illetékes hatóságoknál anélkül, hogy ez a kérelmezők ezen irányelv szerinti jogaira aránytalan hatással lenne.

Ilyen jelentkezési követelmények az (1) bekezdésben említett határozatok betartása, vagy a kérelmezők szökésének hatékony megakadályozása érdekében írhatók elő.

Az őrizet alternatíváinak létrehozása

3. iránymutatás

Az őrizet alternatíváit törvényben kell meghatározni, amelynek egyértelműen meg kell határozni az elfogadásukért és végrehajtásukért felelős hatóságot, az alkalmazásuk kritériumait és a rendelkezésre álló lehetőségek körét.

Az RCD (2024) 10. cikkének (5) bekezdésével összhangban „a tagállamok biztosítják az **őrizet alternatíváival** – így például a hatóságoknál való rendszeres jelentkezéssel, pénzügyi garancia letétbe helyezésével vagy valamely kijelölt helyen való tartózkodásra vonatkozó kötelezettséggel – **kapcsolatos szabályok megállapítását a nemzeti jogban**”.

A nemzeti jogszabályoknak tisztázniuk kell többek között azt, hogy ki a felelős az őrizet alternatíváinak elfogadásáért és megvalósításáért, mikor kell megvizsgálni az őrizet alternatíváit, és melyek az őrizet különböző rendelkezésre álló alternatívái ⁽³²⁾.

Ki vizsgálja és alkalmazza az őrizet alternatíváit?

Az egyes tagállamokban különböző hatóságok döntenek arról, hogy az őrizetbe vételt vagy az őrizet alternatíváit alkalmazzák. A nemzeti rendszertől függően ezek a hatóságok általában a határőrséget, a rendőrséget, a bevándorlási és menekültügyi hatóságokat, valamint az igazságügyi hatóságokat foglalják magukban. Ebben az értelemben az RCD (2024) 11. cikkének (2) bekezdése és a visszaküldési irányelv 15. cikkének (2) bekezdése megállapítja, hogy az őrizetbe vételt **a bírósági vagy közigazgatási hatóságoknak** írásban kell elrendelniük, a ténybeli és jogi indokok megjelölésével ⁽³³⁾.

Mikor kell megvizsgálni és alkalmazni az őrizet alternatíváit?

Általában első alkalommal akkor vizsgálják meg, hogy az őrizetbe vételt vagy az őrizet alternatíváit alkalmazzák-e, amikor elrendelik vagy jóváhagyják az őrizetbe vételt, az őrizet alkalmazandó indokának meghatározásával egyidejűleg. Valójában az első őrizetbe vételt elrendelő vagy jóváhagyó közigazgatási és igazságügyi hatóságoknak először azt kell megvizsgálniuk, hogy van-e indoka az őrizetnek (lásd [1. iránymutatás](#)), és ha igen, meg kell vizsgálniuk a kevésbé kényszerítő intézkedések alkalmazásának lehetőségét (lásd [5. iránymutatás](#)).

⁽³²⁾ UNHCR, [Az őrizetbe vételre vonatkozó iránymutatások](#), i.m., fn. 14, 4.3. iránymutatás, 36. bekezdés.

⁽³³⁾ Hasonlóképpen, az AMMR 44. cikkének (4) bekezdése.

Ha az őrizetbe vételről szóló első határozatot közigazgatási hatóság (a rendőrség, a határőrizeti vagy bevándorlási hatóság) hozta meg, az RCD (2024) 11. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a határozatot (*hivatalból* vagy a kérelmező kérelmére) a **lehető leggyorsabban**, de legkésőbb az őrizetbe vétel megkezdésétől (vagy a felülvizsgálat iránti kérelem benyújtásától) számított 15 napon belül (kivételes esetekben 21 napon belül) bírói hatóságnak kell felülvizsgálnia ⁽³⁴⁾.

Hasonlóképpen, a visszaküldési irányelv 15. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a gyors bírósági felülvizsgálatot *hivatalból* vagy az érintett személy kérelmére kell lefolytatni.

Az őrizet alternatíváit egy későbbi szakaszban, az őrizetbe vétel és/vagy az őrizet alternatíváinak felülvizsgálata során is meg lehet vizsgálni, akár *hivatalból*, akár az érintett személy kérelmére, aki bármikor megtámadhatja az őrizetbe vételről hozott eredeti határozatot (lásd [9. iránymutatás](#)).

Milyen típusú alternatívái vannak az őrizetnek?

A tagállamok az őrizet sokféle alternatíváját valósítják meg. Az alábbi lista a legfontosabbakat sorolja fel ⁽³⁵⁾, beleértve az RCD (2024) 10. cikkének (5) bekezdésében és a visszaküldési irányelv ⁽³⁶⁾ 7. cikkének (3) bekezdésében kifejezetten említett alternatívákat, azaz a hatóságoknál való rendszeres jelentkezést, a pénzügyi biztosíték letétbe helyezését és a kijelölt helyen való tartózkodásra vonatkozó kötelezettséget.

Fontos megjegyezni, hogy az alábbi lista **nem teljes körű**, és hogy az alternatívák **önállóan vagy kombinálva** is alkalmazhatók, feltéve, hogy a korlátozások együttes hatása nem vezet szabadságelvonáshoz (lásd [2. iránymutatás](#)).

A legfontosabb, hogy **életképes alternatívákat kell kínálni az őrizethez képest**. A tagállamoknak **legalább két lehetőséget** kell biztosítaniuk, és nem tarthatnak őrizetben személyeket pusztán azon az alapon, hogy nem áll rendelkezésre alternatíva.

⁽³⁴⁾ Az EJEB megállapította, hogy „minden négy napot meghaladó időtartam *prima facie* túl hosszú”. Lásd még Európa Tanács: [Útmutató az Egyezmény 5. cikkéhez – A szabadsághoz és biztonsághoz való jog](#), 2014, 24. o. Az EJEB ítéletéről bővebben lásd: EJEB, 2009. június 23-i ítélet, [Oral és Atabay kontra Törökország](#), 39686/92. sz. ügy, 43. pont; EJEB, 2006. október 3-i ítélet, [McKay kontra Egyesült Királyság](#), 543/03. sz. ügy, 47. pont; EJEB, 2007. október 4-i ítélet, [Năstase-Silvestru kontra Románia](#), 74785/01. sz. ügy, 32. pont.

⁽³⁵⁾ A felsorolt különböző lehetőségeket nem feltétlenül tekinti minden tagállam az őrizet alternatíváinak.

⁽³⁶⁾ A visszaküldési irányelv 7. cikkének (3) bekezdése az önkéntes távozásra vonatkozó időszakokkal kapcsolatban kimondja, hogy a tagállamok a szökés kockázatának elkerülését célzó kötelezettségeket szabhatnak ki, úgymint a hatóságoknál való rendszeres jelentkezést, pénzügyi garancia letétbe helyezését, okmányok benyújtását vagy egy adott helyen való tartózkodásra vonatkozó kötelezettségeket, amelyek az önkéntes távozásra vonatkozó időszakra írhatók elő. Ezeket a rendelkezéseket a visszaküldési irányelv 15. cikkének (1) bekezdéséből levezetett rendelkezésekkel együtt kell figyelembe venni, amely – bár nem határozza meg és nem is sorolja fel az őrizet alternatíváit – kimondja, hogy az eljáró hatóság csak akkor tarthatja őrizetben a harmadik országbeli állampolgárt, ha más megfelelő, de kevésbé kényszerítő intézkedések nem alkalmazhatók hatékonyan. Az ilyen jogi beagyazottság pozitív kötelezettséget ró a tagállamokra, hogy nemzeti jogszabályaikba építsék be a szükséges rendelkezéseket annak érdekében, hogy a visszaküldési eljárás hatókörében az őrizet alternatíváit elérhetővé tegyék, lehetővé téve ezáltal az érintett harmadik országbeli állampolgár kiutasításának végrehajtásához szükségesnek és hatékonyan ítélt legkevésbé kényszerítő intézkedés elfogadását. Lásd Frontex: [Bevált gyakorlatok az őrizet alternatíváiról](#). 2024.

Rendszeres jelentkezés a hatóságoknál

Az érintett személynek meghatározott időközönként jelentkeznie kell az illetékes hatóságoknál. A jelentkezés történhet személyesen vagy elektronikus eszközök, illetve korszerű technológiák (pl. telefonos hangfelismerés) segítségével⁽³⁷⁾. A bejelentkezés gyakorisága az egyéni körülményektől függően eltérő lehet, és a túlzott terhek elkerülése érdekében a hatóságokkal való egyéb hivatalos találkozókra (pl. menedékkérő meghallgatása) is be lehet ütemezni.

Amint azt az RVD (2024) (20) preambulumbekzdése is jelzi, a jelentkezési kötelezettség nem érintheti aránytalanul az érintett személy jogait. Valójában a túl szigorú vagy túl gyakori jelentkezési kötelezettségek, amelyek az idő és a költségek tekintetében túlzott terhet rónak egy személyre, önmagukban vagy az őrizet alternatíváinak más formáival együtt *de facto* őrizetnek (lásd [2. iránymutatás](#);) vagy olyan alapjogok megsértésének minősülhetnek, mint a családi élethez való jog (lásd [4. iránymutatás](#).)⁽³⁸⁾.

Tagállami áttekintés

A hatóságok előtti rendszeres bejelentkezést 25 tagállam alkalmazza⁽³⁹⁾.

Litvánia is bevezette azt a lehetőséget, hogy a bejelentkezésre elektronikus kommunikációt is lehet alkalmazni: speciális mobilalkalmazások, megfigyelőeszközök és a feladót azonosító e-mail⁽⁴⁰⁾.

A bejelentkezés gyakorisága

- **A legtöbb tagállam:** 24 óránként.
- **Írország:** 4-5 hetente egyes eljárások esetében.
- **Hollandia és Belgium:** a gyakoriság a napi és a havi gyakoriság között változik.

⁽³⁷⁾ A jelentkezés módjaira vonatkozó példákat lásd: [Bizottsági szolgálati munkadokumentum – A dublini ütemterv a gyakorlatban – A Dublin III rendelet hatékonyságának növelése: a tagállamok bevált gyakorlatainak azonosítása](#), 2023, 6. oldal. Ilyen példák: „Be- és kiléptető rendszer” bevezetése a jelenlét ellenőrzésére a befogadó állomáson (BG); napi önregisztráció a befogadó állomáson és az állomáson tartózkodó kérelmezők listájának rutinszerű továbbítása a dublini egységnek annak megállapítása érdekében, hogy mely kérelmezők tartózkodnak még az állomáson, vagy már nincsenek ott (LU); meghatározott alkalmazottak kijelölése annak ellenőrzésére, hogy minden nap minden kérelmező a kijelölt területen tartózkodik-e. Ha nem jelennek meg a meghatározott időkereteken belül, amelyeken belül kötelesek megjelenni a befogadó állomáson, akkor aktiválódnak egy protokollt, és a kérelmezőket tájékoztatják arról, hogy további intézkedésekre kerülhet sor, beleértve az őrizetbe vételt is (BG); a szociális ellátások igénybevétele érdekében hetente egyszeri kapcsolatfelvételi kötelezettség a kormánnyal, valamint rendszeres megjelenési kötelezettség a befogadó állomáson (CH).

⁽³⁸⁾ A jelentkezés elmulasztásának lehetséges következményeiről lásd: Frontex, [Bevált gyakorlatok az őrizet alternatíváiról](#), 2024. Ezek a következmények a pénzbírságtól magának az őrizetnek egy szigorúbb alternatívájáig terjedhetnek, vagy akár azt is eredményezhetik, hogy az adott személyt azonnal a határra kísérik, amennyiben végrehajtható kiutasítási határozatot hoztak, és már nincs akadálya annak, hogy a harmadik országbeli állampolgár visszatérjen a származási országba. Az ilyen meg nem felelés megakadályozhatja azt is, hogy a harmadik országbeli állampolgár egy jövőbeli visszaküldési eljárás során igénybe vegye az őrizet alternatíváit.

⁽³⁹⁾ EMN: [Az őrizet és az őrizet alternatívái a nemzetközi védelem iránti eljárásokban és a visszaküldési eljárásokban](#), 2022 (EMN-tanulmány). Különösen 17 tagállam alkalmazza rendszeresen: AT, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR (a házi őrizet keretében), HR, IE (főként kitoloncolást elrendelő intézkedés vagy dublini átadási határozat által érintett személyek esetében), IT, LT, NL, PT, SE, SI (a visszaküldési eljárás során a „kijelölt helyen való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség” alternatíva keretében); 8 tagállam ritkán alkalmazza: BE, BG, HU, LU, LV, MT, PL, SK.

⁽⁴⁰⁾ [EMN-tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet, 18. o.

Pénzügyi biztosíték letétbe helyezése

Az érintett személynek egy bizonyos pénzüsszeget kell letétbe helyeznie a hatóságoknál. Ha az adott személy teljesíti az alternatívában előírt követelményeket, a letétbe helyezett összeget visszakapja, amint az alternatíva megszűnik. Ellenkező esetben a letétet átutalhatják a hatóságoknak.

A pénzügyi biztosíték letétbe helyezését a hatóságok vagy az eljárás kezdetétől fogva kérhetik, vagy pedig a szabadlábba helyezés feltételeként (ún. óvadék ellenében történő szabadlábba helyezés) követelhetik meg. Ez utóbbi eset szigorú értelemben véve nem az őrizet alternatívája ⁽⁴¹⁾.

A letétbe helyezendő összegnek az egyedi körülmények fényében észszerűnek és arányosnak kell lennie. Ebben az értelemben nem szabad rögzített összeget megadni, hanem inkább eseti alapon kell dönteni, figyelembe véve az őrizet alternatívájának hatékonyságát is. Az összeg a tagállamok által nemzeti jogszabályaikban előre meghatározott tartományba (minimum és maximum összegek) eshet. Az egyén pénzügyi kapacitásainak értékelése személyes nyilatkozaton alapulhat, mivel a tagállam nem feltétlenül tudja azt bizonyítani ⁽⁴²⁾. Az érintett személyt tájékoztatni kell a követelmények be nem tartásának következményeiről, valamint a visszatérítés előfeltételeiről és módozatairól.

Tagállami áttekintés

- **Bulgária, Ciprus, Németország, Finnország, Horvátország, Magyarország, Luxemburg:** A harmadik országbeli állampolgárok letétet vagy pénzügyi biztosítékot nyújthatnak az országban maradáshoz.
- **Magyarország:** a maximális összeg a teljes utazási és tartózkodási költséget fedezi.
- **Hollandia:** a maximális összeg 1500 EUR (az őrizet alternatíváját a visszaküldési eljárásban használják ⁽⁴³⁾).
- **Olaszország:** a pénzügyi biztosítékot a törvény 2500 és 5000 EUR között határozza meg.

⁽⁴¹⁾ A pénzügyi biztosíték letétbe helyezése különbözik az óvadék ellenében történő szabadlábba helyezéstől. Ez utóbbi azzal jár, hogy a harmadik országbeli állampolgárt az érintett személy vagy kezes által letétbe helyezett pénzüsszeg megfizetése ellenében kiengedik az őrizetből. Az óvadék ellenében történő szabadlábba helyezés nem tekinthető szigorúan az őrizet alternatívájának, mivel csak az őrizetbe vételt követően alkalmazható, azt megelőzően nem. Az EMH tanulmánya szerint az óvadék ellenében történő szabadlábba helyezés 9 tagállamban elérhető, de a gyakorlatban csak 4 tagállamban alkalmazzák. Hasonlóképpen, az őrizetből való kiengedés alapulhat a hatóságok és az érintett személy közötti írásbeli megállapodáson (óvadék) vagy egy harmadik fél (kezes) által nyújtott garancián, hogy a személy eleget fog tenni a követelményeknek. Mindkét formához pénzügyi letét kapcsolódhat.

⁽⁴²⁾ Megkülönböztetést jelentene, ha az őrizet alkalmazása kizárólag azon a tényen alapulna, hogy a személy nem rendelkezik elegendő pénzügyi eszközzel ahhoz, hogy igénybe vegye ezt az alternatívát (lásd [4. iránymutatás.](#)).

⁽⁴³⁾ [EMN-tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet, 21. o.

Kijelölt helyen való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség

Az érintett személynek a hatóságok által kijelölt helyen kell tartózkodnia, amely lehet magánlakás, menedékhelyek vagy befogadó állomás (lásd [Az őrizet alternatívái és elhelyezési módok](#)). A kötelezettség általában a vizsgálati eljárás végéig vagy a tényleges kiutasításig tart. Előzetes jóváhagyásra van szükség, ha a személy meg akarja változtatni a helyszínt.

Tagállami áttekintés

A harmadik országbeli állampolgároknak 20 tagállamban ⁽⁴⁴⁾ kötelező a kijelölt helyen tartózkodniuk, és az alternatívát 17 tagállamban ⁽⁴⁵⁾ alkalmazzák. Ezt az alternatívát néha más alternatívákkal, például a jelentkezési kötelezettséggel együtt alkalmazzák (pl. Hollandia).

Dániában a nyílt visszaküldési központokban elhelyezett visszatérésre kötelezett személyeknek folyamatosan be kell tartaniuk egy sor kötelezettséget, többek között a „tartózkodási kötelezettséget”, a „bejelentési kötelezettséget” és a „jelentkezési kötelezettséget”, hogy a hatóságok nyomon tudják követni hollétüket. Ha a visszatérésre kötelezett személy nem jelenik meg a tervezett meghallgatáson, a felkereső egység helyben jelen lévő ügyintézője a nyílt visszaküldési központban felkeresheti a visszatérésre kötelezett személyt. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a helyben jelen lévő és könnyen elérhető ügyintézők, a pénzügyi reintegrációs támogatáshoz való hozzáférés, a bizalmon alapuló kapcsolatépítés és a visszatérésre kötelezett személy bevonása saját visszatérésének megtervezésébe a legfontosabb elemek közé tartoznak, amelyek arra ösztönzik a hosszú távon tartózkodókat, hogy betartsák a visszaküldési eljárást, és előkészítik a fenntartható visszaküldési műveleteket ⁽⁴⁶⁾.

Gyermekek

A kísérő nélküli gyermekeket és a gyermekes családokat befogadó létesítményeket kifejezetten az ő igényeiknek megfelelően kell kialakítani, biztosítva a megfelelő védelmet, magánélet tiszteletben tartását és az alapvető szolgáltatásokat (lásd [7. iránymutatás](#)).

Megfelelés és ellenőrzés

Az országok mintegy felében vannak mechanizmusok ezen alternatíva betartásának ellenőrzésére. Észtország, Magyarország és Lengyelország a kijelölt tartózkodási helyen is végezhet ellenőrzéseket. A szabályok betartásának biztosítása érdekében a szabad mozgásra vonatkozó korlátozásoknak arányosnak és szükségesnek kell lenniük, tiszteletben tartva az egyéni jogokat. A

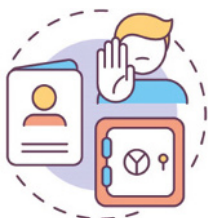
⁽⁴⁴⁾ AT, BE, CY, CZ, DE, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT (az Állami Határőrszolgálatnál történő elhelyezés csak a nemzetközi védelmet kérelmezőkre vonatkozik), LU, MT, NL, PL, SI ([EMN-tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet).

⁽⁴⁵⁾ AT, BE, CZ, DE, EE, EL, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LT, LU, NL, PT, SI ([EMN tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet). Olaszországban az intézkedés csak akkor alkalmazható, ha a személy érvényes útlevelel és hivatalos tartózkodási hellyel rendelkezik.

⁽⁴⁶⁾ Frontex: [Bevált gyakorlatok az őrizet alternatíváiról](#). 2024.

túlságosan behatárolt területek meghatározása vagy az egyének arra kényszerítése, hogy állandóan a kijelölt helyen maradjanak, *de facto* házi őrizetnek minősülhet (lásd [2. iránymutatás](#)).

Az úti okmány vagy személyazonosító okmány leadásának kötelezettsége

Az érintett személynek át kell adnia a hatóságoknak minden érvényes személyazonosító okmányát vagy nemzeti úti okmányát.

A személyazonosító okmányokat csak akkor lehet visszatartani, ha az feltétlenül szükséges, és azokat haladéktalanul vissza kell adni a tulajdonosnak, amint az eljárás, amelynek érdekében az okmányokat visszatartották, befejeződött, kivéve, ha a körülmények másként kívánják ⁽⁴⁷⁾.

A kérelmezőknek minden esetben rendelkezniük kell a szükséges dokumentumokkal, amelyek igazolják a jogállásukat az adott tagállamban, a RCD (2024) 6. cikkének (1) bekezdésével és az APR 29. cikkének (1) bekezdésével összhangban (lásd [8. iránymutatás](#)).

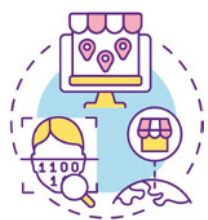
Tagállami áttekintés

Ez az alternatív 19 tagállamban létezik ⁽⁴⁸⁾, 15-ben pedig ⁽⁴⁹⁾ rendszeresen használják.

Megvalósítás

Ez az alternatíva kombinálható más alternatívákkal, és mindaddig hatályban marad, amíg a beutazási vagy tartózkodási feltételek nem teljesülnek, vagy amíg a kitoloncolást elrendelő határozatot végre nem hajtják.

A cím közlésére vonatkozó kötelezettség

Ezen alternatív alkalmazásakor az érintett személy köteles tájékoztatni a hatóságokat a lakcíméről és annak bármilyen változásáról.

Tagállami áttekintés

Ez az alternatíva 14 tagállamban létezik ⁽⁵⁰⁾, és 9-ben ⁽⁵¹⁾ használják.

Megvalósítás

Néhány országban (pl. Lengyelországban, Szlovéniában és Olaszországban) ez már **általános eljárási követelmény**. A lakcím

⁽⁴⁷⁾ Ha például a személy nemzetközi védelemben részesül, a tagállam dönthet úgy, hogy a leadott személyazonosító okmányokat megtartja, és új személyazonosító okmányokkal helyettesíti azokat.

⁽⁴⁸⁾ BG, CY, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, LU (nem önálló alternatíva, de a bejelentkezési kötelezettségek között szerepel), LV, MT, NL, PL, SE ([EMN-tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet). Ezt a gyakorlatot NO és SI is előírja.

⁽⁴⁹⁾ BG, CY, EE, EL, ES, FI, FR (házi őrizetrel kapcsolatos eljárások), HR, IE, IT, LV, NL, SE ([EMN tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet). Ez a gyakorlat Norvégiában és Szlovéniában is használatos. Olaszország emellett arról számol be, hogy csak a kitoloncolás előkészítésére használja.

⁽⁵⁰⁾ CZ, EE, EL, FI, FR (házi őrizet), HR, HU, IE, IT, LU, MT, PT, SE ([EMN-tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet). Ezt a gyakorlatot SI is előírja általános eljárási követelményként.

⁽⁵¹⁾ CY, CZ, EE, FI, FR, HR, IE, PT ([EMN-tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39.](#) lábjegyzet). Ez a gyakorlat Norvégiában és Szlovéniában is használatos.

közlése a menekültügyi eljárásokról szóló rendelet ⁽⁵²⁾ (APR) értelmében minden, bármely tagállamban lakóhellyel rendelkező kérelmező számára kötelező, míg a [2013/32/EU irányelv](#) értelmében ez lehetséges, de nem kötelező. Egyes országokban **ez az őrizet alternatívájaként működik**, és megköveteli a harmadik országbeli állampolgároktól, hogy címüket és annak minden változását azonnal, jellemzően a következő munkanapon belül jelentsék. Ezt az alternatívát általában más alternatívákkal kombinálják.

Állampolgár vagy hosszú távú tartózkodási engedéllyel rendelkező személy általi szponzorálás

Az állampolgár vagy hosszú távú tartózkodási engedéllyel rendelkező személy által vállalt szponzorálás olyan alternatíva, ahol egy felelős személy (a szponzor) biztosítja a lakhatást, az alapvető szükségleteket, és gondoskodik a szponzorált személy megfeleléséről ⁽⁵³⁾. Ezt a hatóságok kezdettől fogva megkövetelhetik, vagy az engedély feltételeként szabhatják meg (ez utóbbi esetben ez szigorúan véve nem az őrizet alternatívája). Ennek előfeltétele, hogy a szponzorokat a hatóságok átvilágítsák, és jogilag alkalmasnak nyilvánítsák arra, hogy szponzorként tevékenykedjenek.

Tagállami áttekintés

Litvániában az állampolgár vagy hosszú távú tartózkodási engedéllyel rendelkező személy általi szponzorálást alkalmazzák ⁽⁵⁴⁾.

Közösségi irányítási programok vagy felügyelet

Ez az alternatíva lehetővé teszi az érintett személy számára, hogy a közösségekben belül tartózkodjon a hatóságok, egyéb kijelölt szervek vagy szervezetek (pl. vallási vagy közösségi szervezetek) felügyelete mellett. Ezek a programok gyakran tartalmaznak olyan esetkezelési szolgáltatásokat, amelyek támogatást nyújtanak a menekültügyi vagy visszaküldési eljárás során, hozzáférést biztosítanak a jogi segítségnyújtáshoz, és kapcsolatot teremtenek a szociális szolgáltatásokkal. A felügyelő – legyen az a hatóság vagy a kijelölt szerv – rendszeres ellenőrzéseket és látogatásokat végezhet ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2024/1348 rendelete](#) (2024. május 14.) az Unió belüli nemzetközi védelemre vonatkozó közös eljárások létrehozásáról, valamint a 2013/32/EU irányelv hatályon kívül helyezéséről.

⁽⁵³⁾ A nemzeti jogszabályok további követelményeket írhatnak elő: például a szponzornak igazolnia kell, hogy elegendő jövedelemmel rendelkezik a szponzori tevékenységhez.

⁽⁵⁴⁾ Odysseus Network: [A bevándorlási és menekültügyi őrizet alternatívái az EU-ban](#). 92. oldal. Lásd még Frontex, [Bevált gyakorlatok az őrizet alternatíváiról](#). 2024. SI arról számolt be, hogy ezt a gyakorlatot már nem használja.

⁽⁵⁵⁾ A felügyelő tisztviselő nem lehet azonos azzal a személlyel, aki a menedékkérelmről vagy a visszaküldésről határozatot hoz. Ez segíti a bizalom és az együttműködés kialakítását a folyamatban. További információért lásd: [Vissza az alapokhoz: A menekültek, menedékkérelmők, hontalan személyek és más migránsok szabadsághoz és biztonsághoz való joga és az őrizet alternatívái](#) 2011.

Tagállami áttekintés

Közösségi irányítási programokat vagy felügyeletet 2 tagállamban alkalmaznak az őrizet alternatívájaként ⁽⁵⁶⁾.

Megvalósítás

A felügyeletnek az őrizet alternatívájaként való alkalmazását alaposan meg kell fontolni az esetleges emberi jogi aggályok elkerülése érdekében, mivel az a típustól és a végrehajtási megközelítéstől függően túlságosan beavatkozó lehet. Ezért alapvető fontosságú, hogy a felügyeletet az egyéni körülményekhez és igényekhez igazítsák, előnyben részesítve az olyan nem kényszerítő módszereket, amelyek a közösség bevonására és a közösségi támogatásra helyezik a hangsúlyt.

Elektronikus megfigyelés

Az elektronikus megfigyelés olyan technológiai megoldásokból áll, amelyek célja a szökés kockázatának csökkentése, ugyanakkor az egyéni szabadságelvonás elkerülése.

Az elektronikus megfigyelés mint az őrizet alternatívája különböző formákat ölthet, például az erre a célra kifejlesztett alkalmazásokon keresztül történő megfigyelést, a személy földrajzi helymeghatározását vagy a címkézést. Ezek az eszközök figyelik az egyén tartózkodási helyét, és biztosítják a szabad mozgásra vonatkozó korlátozások és a bejelentkezési követelmények betartását.

A címkézés az elektronikus megfigyelés egyik formája, amely a személy folyamatos nyomon követését jelenti elektronikus eszközök, például a bokán vagy csuklón elhelyezett nyomkövetők vagy GPS-jelek fogadására képes eszközök segítségével.

Tagállami áttekintés

Néhány tagállamban fontolóra vették az elektronikus megfigyelés alkalmazását. A fenti „[Rendszeres jelentkezés a hatóságoknál](#)” szakasz bemutat néhány olyan gyakorlatot, amelyek kifejezetten a bejelentkezésen keresztül biztosítják az elektronikus megfigyelést.

A címkézést rendkívül korlátozott körben alkalmazzák az EU+ országokban ⁽⁵⁷⁾.

Megvalósítás

Ha címkézést írnak elő, a nemzeti jogszabályoknak alapvető biztosítékokat kell előírniuk az ilyen eszközök használatának szabályozására, többek között annak biztosítása révén, hogy azok nem avatkoznak be szükségtelenül a személyes szabadságba, és nem jelentenek egészségügyi kockázatot az adott személyre nézve.

⁽⁵⁶⁾ CY, SE([EMN-tanulmány](#), 2022, *i.m.*, [39. lábjegyzet](#)). Ami a BE-t illeti, az ICAM-program, bár használja az esetkezelési szolgáltatásokat, nem jár együtt semmilyen formájú felügyelettel. Lásd az „Esetkezelés” című szövegdobozt a [8. iránymutatás](#) alatt.

⁽⁵⁷⁾ A címkézés általában az őrizet olyan formáihoz kapcsolódik, mint a házi őrizet (pl. Luxemburg): ebben az értelemben nem tekinthető szigorúan az őrizet alternatívájának.

A címkézést körültekintően kell alkalmazni, tekintettel arra, hogy az komoly hatással lehet a személyes szabadságjogokra és a magánéletre. A címkéző eszköz viselése megbélyegző lehet, mivel az egyént gyanúsítottként vagy ellenőrzött személyként jelöli meg. Ez szégyenérzethez, szorongáshoz és stresszhez vezethet, ami negatívan befolyásolja a mentális egészséget. A [minimális beavatkozás elvével](#) összhangban ezt a korlátozó intézkedést a kevésbé beavatkozó alternatívák mérlegelése után lehet alkalmazni.

Az őrizet alternatíváinak főbb előnyei és kihívásai

Amellett, hogy a szökés kockázata az őrizet minden alternatívája esetében kihívást jelent, a következő oldalon található táblázat a teljesség igénye nélkül további kihívásokat és előnyöket sorol fel az alternatívák e szakaszban bemutatott mindegyik típusára vonatkozóan.

1. táblázat Az őrizet alternatíváinak főbb előnyei és kihívásai

Alternatív intézkedés	Főbb előnyök	Főbb kihívások
Rendszeres jelentkezés a hatóságoknál	– Költséghatékony – Fenntartja a szabad mozgást – A rendszeres kapcsolattartás elősegíti az integrációt – Közösségi kapcsolatok – Lehetővé teszi a család egységét	– Adminisztratív terhek
Pénzügyi biztosíték letétbe helyezése	– Kevésbé költséges, mint az őrizet – Kisebb hatást gyakorol a személy életére – Alkalmos huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezők számára – Elősegíti a közösségi kapcsolatokat és az integrációt – Elősegíti a család egységét	– Az adminisztráció bonyolultsága, beleértve a megfelelő összeg meghatározását is – A pénzügyi erőforrások alapján történő megkülönböztetés kockázata – Nehézségek a visszatérítések kiadásában – Potenciális kockázat a kérelmező számára, aki eladósodhat és emberkereskedelemben keveredhet

Kijelölt helyen való tartózkodásra vonatkozó kötelezettség	– Lehetővé teszi a család egységét– Alkalmas a gyermekek számára– Elősegíti az integrációt és a közösségi támogatást– Kevésbé költséges, mint az őrizet	– Megfelelő létesítmény és/vagy személyzet csak korlátozottan áll rendelkezésre– A létesítmények bővítésével kapcsolatos költségek– Lehetséges problémák az olyan intézkedések miatt, amelyek túlságosan korlátozott területet vagy túlságosan hosszú időtartamot határoznak meg
Az úti okmány vagy személyazonosító okmány leadásának kötelezettsége	– Könnyen megvalósítható– Csökkenti az adminisztratív terheket– A személyazonosság ellenőrzése egyszerűsíti a felügyeletet	– Önmagában nem hatékony az utazás megakadályozásában– Hamisított okmányok kockázata– Érvényes dokumentumok korlátozottan állnak rendelkezésre– Annak kockázata, hogy a kérelmező új útlevelet kap, vagy további úti okmányok vagy személyazonosító okmányok vannak nála
A cím közlésére vonatkozó kötelezettség	– Alacsony adminisztratív teher– Elősegíti az integrációt és a közösségi kapcsolatokat– Könnyen megvalósítható	– Ellenőrzési nehézségek, ha a cím gyakran változik
Közösségi irányítási programok vagy felügyelet	– Költséghatékony– Elősegíti az integrációt és a megfelelést– A család egysége– Erősíti a közösségi kapcsolatokat	– Erőforrás-igényes esetkezelés
Állampolgár vagy tartózkodási engedéllyel rendelkező személy általi szponzorálás	– Elősegíti a társadalmi integrációt és a közösségi kapcsolatokat– Költséghatékony– Növeli az egyéni felelősségvállalást	– A szponzorra háruló teher– A meg nem felelés kockázata– Következtelen ellenőrzés– Az adminisztráció bonyolultsága– A kizsákmányolás kockázata

Elektronikus megfigyelés

- Költséghatékony (a felügyelet kivételével)
- Fenntartja a szabad mozgást
- Lehetővé teszi a család egységét
- Adminisztratív terhek
- Az elektronikus eszközök meghibásodásának lehetősége
- Meghibásodás, jelvesztés vagy pontatlan nyomon követés és téves riasztás lehetősége a címkéző eszközök esetében

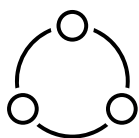
4. iránymutatás.

Az őrizet alternatíváinak tiszteletben kell tartaniuk az alapvető emberi jogi normákat és elveket.

Az RCD (2024) (33) preambulumbekzdésével összhangban „az őrizet alternatívájaként alkalmazható valamennyi intézkedés során tiszteletben kell tartani a kérelmezők alapvető emberi jogait.”⁽⁵⁸⁾

A szabadsághoz való jog (az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a Charta) 6. cikke⁽⁵⁹⁾ és az EJEE 5. cikke), valamint az emberi méltóság tiszteletben tartása és védelme (a Charta 1. cikke) mellett az alábbi fontos alapjogok is érintettek lehetnek.

A megkülönböztetésmentesség elvének tiszteletben tartása

Tilos minden megkülönböztetés, így különösen a nem, faj, szín, etnikai vagy társadalmi származás, genetikai tulajdonság, nyelv, vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetés.

(a Charta 21. cikke; az EJEE 14. cikke)

A kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés tilalma

Az őrizet alternatíváinak tiszteletben kell tartaniuk a személy méltóságát, és semmilyen módon nem vezethetnek embertelen vagy megalázó bánásmódhoz, kínzáshoz vagy büntetéshez, és semmilyen módon nem tartalmazhatnak ilyen cselekményeket.

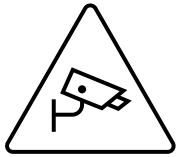
(a Charta 4. cikke; az EJEE 3. cikke)

⁽⁵⁸⁾ A visszaküldési irányelv nem említi külön, hogy az őrizet alternatíváinak tiszteletben kell tartaniuk az alapvető jogokat. Ugyanakkor a (24) preambulumbekzdésben („Az irányelv tiszteletben tartja és betartja a különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája által elismert alapvető jogokat és elveket”), valamint az 1. cikkben („Ez az irányelv megállapítja a tagállamok által alkalmazandó, a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatéréséről szóló közös normákat és eljárásokat, összhangban a közösségi jog általános elveiként szereplő alapvető jogokkal és a nemzetközi joggal, beleértve a menekültek védelmét és az emberi jogi kötelezettségeket”) emlékeztet erre az elvre.

⁽⁵⁹⁾ Európai Unió. [Az Európai Unió Alapjogi Chartája](#), 2012. október 26., 2012/C 326/02.

A magánélethez való jog tiszteletben tartása

Az őrizet alternatívái nem avatkozhatnak be önkényesen vagy jogellenesen az érintett személy magánéletébe.

(a Charta 7. cikke; az EJEE 8. cikke)

Az egészséghez való jog tiszteletben tartása

Az őrizet alternatíváinak biztosítaniuk kell az egészségügyi szükségletek kielégítését, beleértve a mentális egészségügyi támogatást is, elkerülve az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés akadályait. A nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban megállapított feltételek mellett mindenkinek joga van megelőző egészségügyi ellátás igénybevételéhez, továbbá orvosi kezeléshez. Valamennyi uniós politika és tevékenység meghatározása és végrehajtása során biztosítani kell az emberi egészség védelmének magas szintjét.

(a Charta 35. cikke)

A családi élethez való jog tiszteletben tartása

Az őrizet alternatíváinak alkalmazása nem akadályozhatja meg az egyéneket abban, hogy kapcsolatot tartsanak fenn családjukkal. Az őrizet alternatíváinak biztosítaniuk kell, hogy a gyermekeket és gondozóikat ne válasszák el egymástól, kivéve azokat az eseteket, amikor az ilyen elválasztás jogszerű, szükséges és a körülményekkel arányos. A családi élethez való jog olyan kötelezettségeket foglal magában, mint az érzelmi, szociális és pénzügyi támogatás biztosítása, a család egységének védelme, valamint a stabil és tápláló környezet erősítése a család minden tagja számára.

(A Charta 7. cikke; az EJEE 8. cikke, a gyermekek jogairól szóló egyezmény 8. cikke⁽⁶⁰⁾)

A gyermek mindenk felett álló érdekének tiszteletben tartása

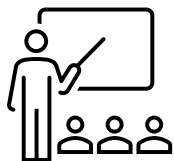
Minden olyan döntésnél, amely a gyermekkel kapcsolatos, a gyermek mindenk felett álló érdekét kell elsődlegesen figyelembe venni. Ez magában foglalja a gyermek fizikai, érzelmi és fejlődési szükségleteinek figyelembevételét, és annak biztosítását, hogy a gyermek jóléte elsőbbséget élvezzen. Ezen túlmenően a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy nemzeti jogi keretük szilárd gyermekvédelmi biztosítékokat tartalmazzon.

(A Charta 24. cikke; a gyermekjogi egyezmény 3. cikke)

⁽⁶⁰⁾ Az ENSZ Közgyűlése. [Egyezmény a gyermek jogairól](#). United Nations, Treaty Series, 1577. kötet, 1990. szeptember 2.

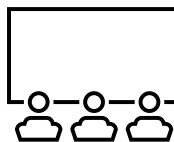
Az oktatáshoz való jog tiszteletben tartása

Az őrizet alternatívái nem sérthetik a gyermek oktatáshoz való jogát. Ez azt jelenti, hogy biztosítani kell a gyermekek számára az iskolai oktatáshoz és az oktatási lehetőségekhez való megszakítás nélküli és megkülönböztetésmentes hozzáférést.

(A Charta 14. és 24. cikke; a gyermekjogi egyezmény 28. cikke; az EJEE 1. jegyzőkönyvének 2. cikke ⁽⁶¹⁾)

A gyermek tájékoztatáshoz és részvételhez való jogának tiszteletben tartása

Az őrizet alternatívái alkalmazásának biztosítania kell a gyermek tájékoztatáshoz és részvételhez való jogának tiszteletben tartását. Ez magában foglalja annak biztosítását, hogy a saját véleményének kialakítására képes gyermek világos, az életkorának megfelelő tájékoztatást kapjon az őrizet alternatíváinak folyamatáról, és lehetőséget kapjon arra, hogy szabadon kifejtse véleményét minden őt érintő kérdésben, beleértve az elhelyezésével vagy gondozásával kapcsolatos döntéseket is. Ezeket a véleményeket kellő súllyal kell figyelembe venni, szem előtt tartva a gyermek életkorát és érettségét. A gyermek számára lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a nemzeti jogi eljárásokkal összhangban meghallgassák a helyzetével kapcsolatos bírósági vagy közigazgatási eljárásokban, akár közvetlenül, akár képviselője vagy egy megfelelő szerv útján.

(a Charta 24. cikke; a gyermekjogi egyezmény 12. cikke)

A hatékony jogorvoslathoz való jog tiszteletben tartása

Az őrizet alternatívái alá vont személyek számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy bírósági felülvizsgálatot kérjenek a jogaikat korlátozó határozat ellen (lásd még: [9. iránymutatás](#));).

(a Charta 47. cikke; az EJEE 13. cikke)

⁽⁶¹⁾ Európa Tanács. [Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez csatolt 1. jegyzőkönyv](#), ETS 9, 1952. március 20.

A határon folytatott eljárásokkal kapcsolatos megfontolások

Alapvető jogok a határon folytatott menekültügyi eljárásban

Az APR előírja, hogy a **tagállamoknak mechanizmust kell létrehozniuk az alapvető jogok tiszteletben tartásának nyomon követésére** a határon folytatott menekültügyi eljárásban végzett valamennyi tevékenység során ⁽⁶²⁾. Ezek közé tartoznak a szabadságelvonással és a szabad mozgás korlátozásával járó intézkedések, az előszűrésről szóló rendeletben ⁽⁶³⁾ meghatározottak szerint. A mechanizmusnak be kell építenie az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) által nyújtott átfogó iránymutatást is ⁽⁶⁴⁾.

⁽⁶²⁾ Az APR (71) preambulumbekkezdése és 43. cikkének (4) bekezdése.

⁽⁶³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2024/1356 rendelete](#) (2024. május 14.) a harmadik országbeli állampolgárok külső határokon történő előszűrésének bevezetéséről, valamint a 767/2008/EK, az (EU) 2017/2226, az (EU) 2018/1240 és az (EU) 2019/817 rendelet módosításáról.

⁽⁶⁴⁾ Lásd FRA: [Az alapvető jogok nyomon követés az előszűrés és a határon folytatott menekültügyi eljárás során – Útmutató a nemzeti független mechanizmusokhoz](#). 2024. szeptember 19. Az FRA iránymutatásával összhangban a mechanizmusnak teljesen függetlennek és működési szempontból önállóan kell lennie, és hatáskörrel kell rendelkeznie arra, hogy saját kezdeményezésére eljárjon. Szisztematikusan és rendszeresen nyomon kell követnie az előszűrés és a határon folytatott menekültügyi eljárás keretében végzett valamennyi tevékenységet, beleértve a továbbutalási mechanizmusok működését is, biztosítva, hogy e tevékenységeket az emberi méltóság és a kiszolgáltatott személyek alapvető jogainak teljes körű tiszteletben tartásával végezzék.

Az őrizet alternatíváinak eldöntése

5. iránymutatás:

Az őrizet alternatíváit a szükségesség és az arányosság elvével összhangban kellően meg kell vizsgálni és ki kell zárni, mielőtt az őrizetbe kerülne a személy.

Az őrizet alternatívái mint elsődleges intézkedések

Az uniós jogszabályok szerint **az őrizetbe vétel csak végső esetben alkalmazható**. A tagállamoknak minden egyes esetben meg kell vizsgálniuk, hogy a rendelkezésre álló intézkedések között vannak-e kevésbé korlátozó intézkedések ugyanezen célok elérésére (lásd [6. iránymutatás](#)). **Ez azt jelenti, hogy az őrizetbe vétel előtt mérlegelni és elemezni kell, és végül ki kell zárni az őrizet alternatíváit** ⁽⁶⁵⁾.

Ezért azt kell vélelmezni, hogy a szabadsághoz való jog előnyt élvez, és az őrizet alternatíváinak alkalmazását előnyben kell részesíteni az őrizetbe vétellel szemben: a szabadsághoz való jog az alapértelmezett helyzet ⁽⁶⁶⁾, és csak meghatározott esetekben, indokolt körülmények között, és a lehető legkisebb mértékben korlátozható.

Következésképpen jogellenes minden kötelező, automatikus vagy rendszerszintű őrizet, például az emberek meghatározott csoportjainak állampolgárságuk alapján történő őrizetbe vétele ⁽⁶⁷⁾ vagy egy személy őrizetben tartása anélkül, hogy előzetesen kizárnák az őrizet alternatíváit.

⁽⁶⁵⁾ Az RCD (2024) (33) preambulumbekszövege és 10. cikkének (2) bekezdése. Hasonlóképpen, a visszaküldési irányelv 15. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a kitoloncolás céljából történő őrizet csak akkor megengedett, ha más elégséges, de kevésbé kényszerítő intézkedés nem alkalmazható hatékonyan a konkrét esetben. A tagállamok illetékes hatóságai által a visszatéréssel kapcsolatos feladatok ellátása során használandó közös „visszatérési kézikönyv” létrehozásáról szóló, 2017. november 16-i [\(EU\) 2017/2338 bizottsági ajánlásban](#) (HL L 339., 2017.12.19., 83. o.) ezt a rendelkezést úgy értelmezik, hogy „az az egyes tagállamokat arra kötelezi, hogy nemzeti jogszabályaikban biztosítsák az őrizet alternatíváit”. Az előszűrésről szóló rendelet (11) preambulumbekszövege előírja, hogy az őrizet csak akkor rendelhető el, ha más, kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések alkalmazása nem lenne hatékony. Ezen túlmenően az AMMR 44. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy a tagállamok az átadási eljárások biztosítása érdekében „őrizetben tarthatják az érintett személyt, személyes körülményeinek egyedi elbírálása alapján, és kizárólag akkor, ha az őrizet arányos, továbbá ha kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések alkalmazása nem lenne hatékony”. Lásd még International Detention Coalition: [Bevándorlási őrizet mint rendkívüli végső intézkedés](#). 2023.

⁽⁶⁶⁾ UNHCR, [Az őrizetbe vonatközó iránymutatások](#), i.m., 14. l.ábjegyzet, 2. iránymutatás, 14. bekezdés, 13. o.

⁽⁶⁷⁾ Az RCD (2024) 10. cikkének (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy a tagállamok állampolgárságuk alapján nem tarthatják őrizetben a kérelmezőket.

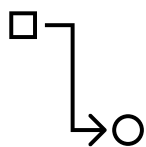
Az őrizet alternatívái alkalmazásának mellőzésével kapcsolatos indokolási kötelezettség

Az őrizet mint végső eszköz elve azt jelenti, hogy minden esetben meg kell indokolni, ha nem alkalmazzák az őrizet alternatíváit. Az elérhető alternatívák hiánya nem lehet észszerű indok az egyének őrizetbe vételére (lásd [3. iránymutatás](#)).

Ezt erősíti meg az RCD (2024) is, amely új rendelkezést vezetett be, amely szerint „az őrizetbe vételt elrendelő határozatban fel kell tüntetni az annak alapjául szolgáló ténybeli és jogi **indokokat**, valamint azt, hogy **miért nem alkalmazhatók hatékonyan kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések.**” ⁽⁶⁸⁾.

Szükségességi vizsgálat

Az őrizetbe vételt csak az őrizet alternatíváinak alkalmazási lehetőségét kellően mérlegelve és kizárva lehet alkalmazni, és csak akkor, ha bizonyított, hogy az a törvényes cél eléréséhez **szükséges**.

A szükségességi vizsgálat azt tekinti át, hogy az őrizet a konkrét ügyben nélkülözhetetlen és feltétlenül szükséges-e az általános érdekű jogos cél eléréséhez. Az őrizetbe vételt szükségesnek lehet tekinteni például akkor, ha bizonyítottan fennáll a szökés veszélye, vagy nemzetbiztonsági aggályok merülnek fel. A szükségességi vizsgálat kiterjed annak értékelésére, hogy alternatív intézkedésekkel el lehet-e érni ugyanazokat a célokat, és mind az őrizetbe vételt elrendelő eredeti határozatot, mind pedig az azt követő meghosszabbítást vizsgálja.

Arányossági vizsgálat

Ha az őrizetbe vételt szükségesnek ítélik, akkor vizsgálni kell az arányosságot is ⁽⁶⁹⁾.

Az arányossági vizsgálat megköveteli a szabadságelvonás által okozott kár és az adott esetben elérni kívánt cél közötti egyensúly megteremtésének értékelését. Az őrizetbe vétel alkalmazásáról szóló döntés meghozatalakor a hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a konkrét ügyben a törvényes célt úgy ériék el, hogy a minimális beavatkozás elvével összhangban ne lépjenek túl a feltétlenül szükséges mértéket.

Az arányosság vizsgálata kiterjed mind az őrizetbe vételt elrendelő eredeti határozatra, mind pedig az azt követő meghosszabbításra. Ha az arányossági vizsgálat értékelése sikertelen, akkor az őrizetbe vétel nem rendelhető el.

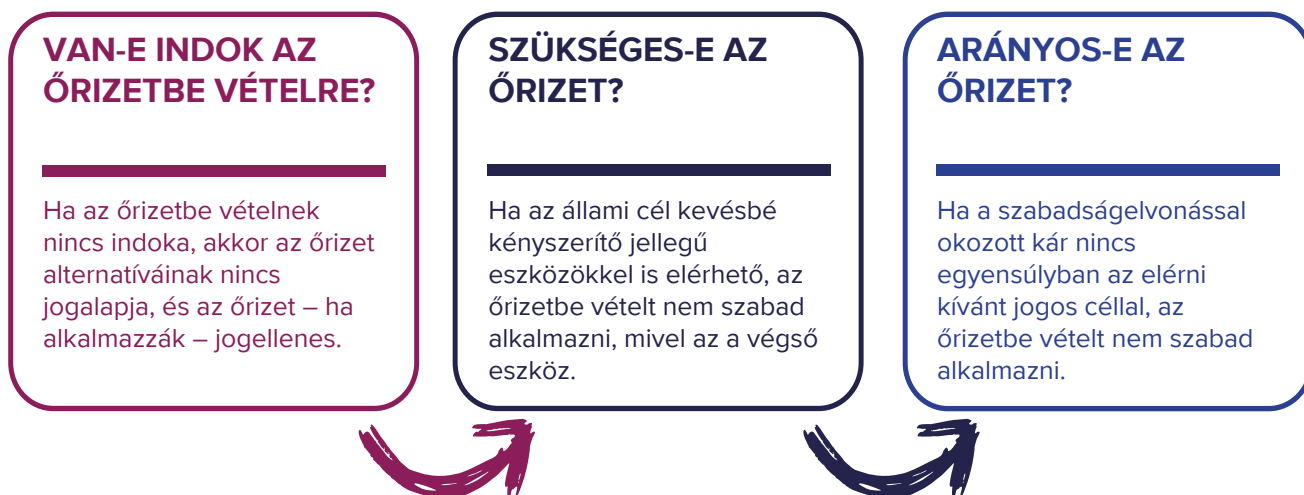
⁽⁶⁸⁾ Az RCD (2024) 11. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁶⁹⁾ Lásd az RCD (2024) (22) preambulumbekendését, a visszaküldési irányelv (13) preambulumbekendését, az előszűrésről szóló rendelet (11) preambulumbekendését és az AMMR 44. cikkének (2) bekezdését.

A visszaküldéssel összefüggésben aránytalannak tekintik, ha valakit őrizetben tartanak vagy továbbra is őrizetben tartanak, ha a kitoloncolásra már nem látszik kézzelfogható és ésszerű lehetőség. Ezt az elvet jogilag a visszaküldési irányelv 15. cikkének (4) bekezdése támasztja alá, amely szerint, ha a kitoloncolásra nem látszik ésszerű lehetőség, akkor az őrizet már nem indokolt ⁽⁷⁰⁾. Ha az őrizetbe vételhez vezető eredeti körülmények már nem állnak fenn, akkor az érintett személyt szabadon kell bocsátani (lásd [9. iránymutatás](#): és [10. iránymutatás](#)).

3. ábra Az őrizet alkalmazásának előfeltételei

⁽⁷⁰⁾ Lásd még az EUB 2011. április 28-i ítéletét, *Hassen el Dridi, alias Karim Soufi*, C-61/112 PPU, EU:C:2011:268, 41. pont. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

Gyakorlati tipp**A szükségességi vizsgálat a következő kérdésekre ad választ.**

- A konkrét ügyben elengedhetetlen-e az őrizetbe vétel, vagy az őrizettel elérni kívánt célok kevésbé kényszerítő jellegű intézkedésekkel is elérhetők?
- Vannak olyan konkrét okok, amelyek miatt szükség van az őrizetre?
- Vannak olyan különleges szükségletek vagy egyéni körülmények, amelyek kizárják az őrizetbe vételt?

Az arányossági vizsgálat a következő kérdésekre ad választ.

- Az őrizet aránytalan sérelmet jelentene-e az adott személy számára, tekintettel különleges szükségleteire vagy egyéni körülményeire?
- Az őrizettel elérni kívánt célok fényében az őrizet által okozott kár kiegyensúlyozott és indokolt-e?
- Elérhetők-e ezek a célok kevésbé kényszerítő jellegű intézkedésekkel?

6. iránymutatás

Az őrizet alternatíváinak eseti értékelésen kell alapulniuk, és figyelembe kell venniük az egyéni körülményeket és a sajátos szükségleteket.

Egyéni értékelés

Az őrizet alternatíváit eseti alapon kell megvizsgálni, figyelembe véve az érintett személy sajátos szükségleteit és egyéni körülményeit. Ez szükséges előfeltétel annak eldöntéséhez, hogy milyen típusú alternatívát alkalmazzanak, és milyen jellemzőkkel, pl. a jelentkezés gyakorisága.

Az egyéni értékelés elvére hívja fel a figyelmet az RCD (2024) 10. cikkének (2) bekezdése, amely szerint „amennyiben szükséges, valamint az egyes esetek egyéni értékelése alapján a tagállamok őrizetbe vehetik a kérelmezőt, amennyiben kevésbé kényszerítő jellegű alternatív intézkedések nem alkalmazhatók hatékonyan” ⁽⁷¹⁾. Hasonlóképpen, a visszaküldési irányelv 15. cikke és (6) preambulumbekzdése eseti értékelést ír elő egy személy őrizetbe vétele előtt. A visszaküldés előkészítése és/vagy a kitoloncolási eljárás lefolytatása céljából végrehajtott őrizet csak akkor fogadható el, ha a konkrét ügyben más elégséges, de kevésbé kényszerítő jellegű intézkedések nem alkalmazhatók hatékonyan.

Az eset egyedi értékelése során az őrizetbe vételről vagy az őrizet alternatíváiról szóló határozat kiadására illetékes hatóságoknak a szükségesség és arányosság vizsgálata keretében **különböző elemeket** kell figyelembe venniük (lásd [5. iránymutatás](#)).

Kényes **egyensúlyt** kell teremteniük a menekültügyi vagy visszaküldési eljárások betartásának biztosítása, valamint az egyén jogainak és jóllétének védelme között.

Az eljárásnak való megfelelés és a szökés kockázatának értékelése

Az eljárásnak való megfelelés értékelése során a közigazgatási és/vagy igazságügyi hatóság számos mutatót figyelembe vehet, amelyeket az alábbiakban részletezünk.

Korábbi megfelelés

Az őrizet elrendelése felé terelheti a döntést, ha az érintett személy korábban – igazoló okok nélkül – nem tett eleget a hatóságok korábbi utasításainak, vagy a korábban az őrizet alternatíváit rendelték el vele szemben.

⁽⁷¹⁾ Ebben az értelemben lásd az RCD (2024) (33) preambulumbekzdését, amely egyértelműen megemlíti, hogy „az említett alternatív intézkedések vizsgálatára vonatkozó kötelezettség nem jelenti feltétlenül azt, hogy őrizetet kell alkalmazni, amennyiben az ilyen alternatív intézkedések, beleértve a tartózkodási és jelentkezési kötelezettségeket is, nem alkalmazhatók hatékonyan”.

Például ha egy visszaküldési eljárás során nem tartotta be a terület elhagyását elrendelő korábbi határozatot, akkor a hatóságok hajlamosabbak lehetnek arra, hogy az őrizetbe vételt alkalmazzák, hogy az érintett személy ne tudja elkerülni vagy ismét akadályozni a visszaküldés előkészítését vagy a kitoloncolási eljárást. Ezt a körülményt azonban nem szabad automatikusan vagy elszigetelten figyelembe venni, hanem az egyéni körülmények összessége fényében megfelelő keretbe kell foglalni.

Fordítva is igaz, hogy a közigazgatási és/vagy igazságügyi hatóság dönthet úgy, hogy az őrizetbe vétel nem szükséges, ha az érintett személy korábban betartotta a szabályokat.

A szökés kockázata

A meg nem felelés elemei között a szökés kockázata jelentős szerepet játszik az uniós vívmányokban. Amint az RCD (2024) 2. cikkének 11. pontjában szerepel, a szökés veszélyének értékelése során a hatóságoknak általában figyelembe kell venniük, hogy vannak-e olyan konkrét indokok és körülmények, amelyek alapján feltételezhető, hogy a kérelmező megszökhet ⁽⁷²⁾. A szökés kockázatának értékelését **a nemzeti jogszabályokban meghatározott objektív kritériumok** alapján, egyedi alapon kell elvégezni. E kockázat fennállása nem vezethető le automatikusan abból, hogy a kérelmezőnek nincs személyazonosságot igazoló okmánya vagy lakcíme, tekintettel arra is, hogy a legtöbb kérelmező nem rendelkezik ezekkel.

Az RCD (2024) (24) preambulumbekzdése szerint „a kérelmező egyéni helyzetének értékelése során gyakran több tényező kombinációja szolgál alapként ahhoz, hogy arra következtessenek, hogy fennáll a szökés veszélye”.

A szökés kockázatának értékeléséhez felhasználható mutatók lehetnek például a következők: a kérelmező együttműködése az illetékes hatóságokkal vagy az eljárási követelményeknek való megfelelés; a kérelmező kapcsolatai a tagállamokban; a nemzetközi védelem iránti kérelem elutasítása mint visszaélészerű vagy nyilvánvalóan megalapozatlan kérelem; foglalkoztatási vagy oktatási kötelezettségek; valamint a közösségi vagy támogató hálózatokban való aktív részvétel. A szökés kockázatának értékelése során további mutatóként szolgálhat, hogy a bizonyos származási országokból érkező harmadik országbeli állampolgárok nagy gyakorisággal szöknek meg. Az átfogó értékelés során azonban az egyéni helyzetre jellemző egyéb mutatókat is figyelembe kell venni.

Hasonlóképpen, a visszaküldés területén a szökés veszélye egy konkrét esetben, jogszabály által meghatározott tárgyilagosságon nyugvó olyan alapos okok meglétére utal, amelyek alapján feltételezhető, hogy egy kiutasítási eljárás alatt álló harmadik országbeli állampolgár megszökhet ⁽⁷³⁾. A visszaküldési irányelvben vagy a határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendeletben meghatározott egyértelmű

⁽⁷²⁾ Az RCD (2024) 2. cikkének 12. pontja a „szökés” fogalmát úgy határozza meg, mint „a kérelmező olyan cselekménye, amelynek következtében nem áll többé az illetékes közigazgatási vagy igazságügyi hatóságok rendelkezésére, például azért, hogy az illetékes hatóságok engedélye nélkül, nem rajta kívül álló okok miatt elhagyja a tagállam területét”. Hasonló módon fogalmaz a (23) preambulumbekzdés: „az egyaránt magában foglalja a szándékos cselekvést, valamint azt a kérelmezőn nem kívül álló okokból fennálló tényszerű körülményt, hogy a kérelmező a továbbiakban nem áll az illetékes közigazgatási vagy igazságügyi hatóságok rendelkezésére, többek között azért, hogy elhagyja a tagállam azon területét, ahol tartózkodnia kellene”.

⁽⁷³⁾ A visszaküldési irányelv 3. cikkének 7. pontja.

kritériumok hiányában a tagállamok felelőssége, hogy nemzeti jogukban egyértelműen meghatározzák az ilyen kockázat meghatározására alkalmazandó objektív kritériumokat ⁽⁷⁴⁾.

Az együttműködés mértéke

Az érintett személy által tanúsított együttműködés mértéke egy további olyan tényező, amelyet figyelembe kell venni az őrizetbe vételre vagy az őrizet alternatívájának alkalmazására vonatkozó döntés meghozatalakor. Az együttműködés megtagadásának kifejezett szándéka vagy a tényleges együttműködés elmaradása valóban abba az irányba hat, hogy elrendeljék az őrizetbe vételt. Viszont még ebben az esetben sem szabad elszigetelten vizsgálni ezt a helyzetet, hanem inkább az egyéni körülmények teljes összefüggésében kell mérlegelni.

A kiszolgáltatottság tényezőinek értékelése

A megfelelés, a szökés veszélyének és az együttműködés mértékének az értékelését ki kell egészíteni a kiszolgáltatottság értékelésével: gondosan figyelembe kell venni az olyan tényezőket, mint az egészségi állapot, az eltartottak jelenléte és az egyén életkora. Ezt erősíti meg az RCD (2024) (21) preambulumbekkezdése, amely szerint kérelmező mozgásának szabadságát korlátozó valamennyi határozatnak figyelembe kell vennie a kérelmező egyéni helyzetének releváns szempontjait, többek között a kérelmező különleges befogadási szükségleteit. Ebben az értelemben a hatóságoknak **azonosítaniuk kell** a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeket, és **fel kell mérniük** konkrét befogadási és/vagy eljárási szükségleteiket.

Az EUAA kapcsolódó eszközei

Az **IPSN eszköz** célja, hogy támogassa a hatóságokat és a szakszemélyzetet a különleges eljárási és/vagy befogadási szükségletekkel rendelkező személyek időben történő azonosításában. Az eszköz a menekültügyi eljárás és a befogadási folyamat bármely szakaszában használható a meglévő vagy kialakulóban lévő kiszolgáltatott helyzetek azonosítására.

Az **SNVA eszköz** célja, hogy segítse a szakszemélyzetet a kérelmezők különleges szükségleteinek felmérésében, és keretet biztosít a folyamatos értékeléshez és támogatáshoz.

A tagállamoknak különösen ébernek kell lenniük a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek különleges szükségleteinek felismerése és kezelése során ⁽⁷⁵⁾. A kiszolgáltatottság tényezői közé tartozik például, hogy az adott személy gyermek (kísérő nélküli gyermek vagy nem), gyermekes egyedülálló szülő vagy idős személy, fogyatékossgal vagy olyan (fizikai vagy mentális) egészségügyi állapottal rendelkezik, amely nem egyeztethető össze az őrizetbe vétellel (beleértve az olyan orvosi kezelést igénylő állapotokat, amelyeket az őrizetben nem

⁽⁷⁴⁾ Lásd még az EUB 2017. március 15-i ítéletét, [Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, odbor cizinecké policie kontra Salah Al Chodor és tsaí](#), C-8/15, 28. pont. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽⁷⁵⁾ A különleges szükségletekkel rendelkező személyek kategóriáinak meghatározását lásd az RCD (2024) 24. cikkében és a visszaküldési irányelv 3. cikkének 9. pontjában.

lehet biztosítani), vagy esetleg emberkereskedelem⁽⁷⁶⁾, kínzás, szexuális kényszerítés vagy a pszichológiai, fizikai vagy szexuális erőszak más formáinak, például a nemi alapú erőszaknak, a női nemi szervek megcsonkításának, gyermek- vagy kényszerházasságnak, illetve szexuális, nemi, rasszista vagy vallási indítékkal elkövetett erőszaknak a túlélője.

A különleges befogadási szükségletekkel rendelkező kérelmezők őrizetbe vétele

A különleges befogadási szükségletekkel rendelkező kérelmezők őrizetbe vétele az RCD (2024) értelmében a szükségesség és az arányosság elvével összhangban megengedett, kivéve, ha úgy ítélik meg, hogy az őrizet komolyan veszélyezteti a kérelmező testi és lelki egészségét⁽⁷⁷⁾.

Ha őrizetbe vételre kerül sor, bizonyos garanciákat kell biztosítani, figyelembe véve, hogy a szabadságelvonás különösen hátrányos lehet a kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezők számára, és fennáll a veszélye annak, hogy ez súlyosbítja kiszolgáltatottságukat, további traumához vezet, és akadályozza a felépülési és beilleszkedési képességüket.

Amint azt az RCD (2024) 10. cikkének (3) bekezdése jelzi, „a kérelmező őrizete során figyelembe kell venni minden olyan látható fizikai jelet, nyilatkozatot vagy magatartást, amely arra utal, hogy a kérelmező különleges befogadási szükségletekkel rendelkezik. Amennyiben a [kiszolgáltatottságot értékelő] felmérés még nem fejeződött be, azt indokolatlan késedelem nélkül be kell fejezni, és annak eredményeit figyelembe kell venni annak eldöntésekor, hogy folytatódjon-e az őrizet, vagy hogy az őrizet feltételeit ki kell-e igazítani” (lásd [9. iránymutatás](#):).

A tagállamoknak emellett biztosítaniuk kell a különleges befogadási szükségletekkel rendelkező kérelmezők rendszeres felügyeletét, valamint kellő időben nyújtott és megfelelő támogatását is, figyelembe véve sajátos helyzetüket, ideértve testi és mentális egészségüket is⁽⁷⁸⁾.

A különleges szükségletekkel rendelkező kérelmezőket érintő minden esetben előnyben kell részesíteni az őrizet alternatíváit, hogy biztosítsák jóllétüket, valamint a szükséges támogatást, és garantálják alapvető jogaikat. A gyermekekkel kapcsolatos külön megfontolásokat a [7. iránymutatás](#) részletezi.

⁽⁷⁶⁾ Az emberkereskedelem áldozatai büntetlenségének elve biztosítja, hogy az emberkereskedelem áldozatává vált vagy az emberkereskedelem veszélyének kitétt személyeket ne büntessék a kényszerítéssel és beleegyezésük nélkül elkövetett bűncselekményekért. Az [emberkereskedelem elleni új uniós irányelv](#) kimondja, hogy az emberkereskedelem áldozatait nem szabad büntetni az emberkereskedelemmel kapcsolatos tevékenységükért, és biztosítani kell számukra a felépülésükhöz és beilleszkedésükhöz szükséges támogatást. Ha az őrizet egyéb indokai alapján az őrizet alternatívái alkalmazhatók, azokat gondosan kell megtervezni, hogy elkerüljék a további sérelmeket vagy a megbélyegzést. Meg kell könnyíteniük a védelemhez, a felépüléshez és a támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférést, a személy sajátos szükségleteinek megfelelően. Lásd még Giammarino M.G., az emberkereskedelem, különösen a nő- és gyermekkereskedelem kérdésével foglalkozó különleges előadó: [A büntetés tilalmára vonatkozó rendelkezés végrehajtásának fontossága: az áldozatok védelmére vonatkozó kötelezettség](#). 2020.

⁽⁷⁷⁾ Lásd az RCD (2024) 13. cikkének (1) bekezdését. Egyes tagállamok nemzeti jogszabályaikban kifejezetten tiltják a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek bizonyos kategóriáinak, például a gyermekeknek, terhes nőknek, valamint az emberkereskedelem és a kínzás túlélőinek őrizetbe vételét. Olaszországban például a [142/2015. sz. törvényerejű rendelet](#) megtiltja azoknak a személyeknek az őrizetbe vételét, akiknek az egészségi állapota vagy kiszolgáltatott helyzete nem egyeztethető össze az őrizettel, ahogy tiltja a gyermekek őrizetbe vételét is.

⁽⁷⁸⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (1) bekezdése.

EJEB, *Thimothawes kontra Belgium*, 2011 ⁽⁷⁹⁾

Az EJEB rámutatott, hogy a menedékkérők őrizetbe vételéről a különleges szükségletek egyedi értékelése nélkül hozott általános vagy automatikus döntések az EJEE 5. cikkének (1) bekezdése alapján problémát vethetnek fel.

A minimális beavatkozás elvének alkalmazása

Az egyedi értékelésnek azt is meg kell határoznia, hogy az őrizet rendelkezésre álló alternatíváinak (vagy azok kombinációjának) melyik típusa **felel meg leginkább** az érintett személy egyéni körülményeinek és különleges szükségleteinek.

E célból a hatóságoknak figyelembe kell venniük a minimális beavatkozás elvét, amely megköveteli, hogy a **lehető legkevésbé beavatkozó** intézkedést ⁽⁸⁰⁾ alkalmazzák a hatékonyan alkalmazható intézkedések közül. A kényszerítő jellegük mértékét tekintve az őrizet alternatívái valóban jelentősen eltérhetnek egymástól. Néhány alternatíva nagyobb mértékben korlátozhatja a személyes szabadságot, mint például a rendszeres jelentkezési kötelezettség, míg mások kevésbé korlátozóak, mint például a közösségi felügyelet. Amint azt az EUB is pontosította, ez a „**fokozatosság az érintett személy számára a legnagyobb szabadságot biztosító intézkedéstől [...] az ezt a szabadságot leginkább korlátozó intézkedésekig terjed**” ⁽⁸¹⁾.

⁽⁷⁹⁾ EJEB, 2017. április 4-i ítélet, *Thimothawes kontra Belgium*, 39061/11. sz. ügy, 73. pont, ECLI:CE:ECHR:2017:0404JUD003906111. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽⁸⁰⁾ Bustamante J., *A migránsok emberi jogaival foglalkozó különleges előadó jelentése*, A/65/222, 2010, 92. a) és 95. bekezdés; Gyermekjogi Bizottság: *Jelentés a nemzetközi migráció összefüggésében a gyermekek jogairól tartott 2012. évi általános vitanapról*, 2012, 79. bekezdés; UNHCR, *Az őrizetre vonatkozó iránymutatások*, i.m., 14. lábjegyzet, 4.3. iránymutatás, 39. bekezdés.

⁽⁸¹⁾ EUB, 2011. április 28-i ítélet, *Hassen el Dridi, alias Karim Soufi*, C-61/112 PPU, EU:C:2011:268, 41. pont. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

4. ábra Példa az intézkedések korlátozó jellegének mozgó skálájára

Az ábra az intézkedések lehetséges skáláját mutatja be a leginkább korlátozótól (alul) a legkevésbé korlátozóig (felül). Az ábra tájékoztató jellegű, mivel a korlátozások tényleges mértékét az adott esetben előírt kötelezettségek határozhatják meg. Például az alacsony gyakoriságú bejelentkezés adott esetben kevésbé korlátozó, mint a félig nyitott központban való tartózkodás. Ezzel szemben a nagy gyakoriságú bejelentkezés korlátozóbb lehet, mint a nyitott központban való tartózkodás.

A típus, az időtartam és a hatás figyelembevétele

Az őrizet legmegfelelőbb alternatívája nem csupán a legkevésbé beavatkozó alternatíva, hanem az is, amelyik a legjobban illeszkedik az adott esethez, figyelembe véve az egyéni körülményeket és a kiszolgáltatottság tényezőit. Az őrizet legmegfelelőbb alternatívájának kiválasztásakor a hatóságoknak nagy figyelmet kell fordítaniuk a különböző elemekre, többek között az alábbiakra.

- **Az őrizet alternatívájának típusa a célcsoporttal szemben**

Az alternatíva jellege, legyen az jelentkezési kötelezettség, időszakos megfigyelés, kijelölt lakóhely, közösségi felügyelet. Például a családi alapú ellátási formák alkalmasabbak a kísérő nélküli vagy elszakított gyermekek számára; a lakások vagy különálló létesítmények alkalmasabbak a családok számára.

- **Az őrizet alternatívájának időtartama**

A hosszú távú korlátozásokat kerülni kell, kivéve, ha az egyedi körülmények miatt az szükséges, és a korlátozásokat rendszeres bírósági felülvizsgálat alá kell vetni. Elvileg

minél hosszabb az időtartam, annál kevésbé lehet korlátozó az őrizet alternatívája. Az őrizet előírt alternatívájának határidejét mindig be kell tartani.

- **Az egyénre gyakorolt hatás**

Az őrizet alternatíváinak hatása az egyén életére, beleértve a képességét a kötelezettségek teljesítésére és a munkavégzésre, az oktatáshoz való hozzáférést, az egészségügyi ellátást, valamint a családi és közösségi kapcsolatok fenntartását.

A kötelezettségek kalibrálása

Az őrizet alternatívájának az egyedi esetben történő alkalmazása során a hatóságoknak ki kell igazítaniuk az előírt kötelezettségeket is, hogy azok megfeleljenek az egyén körülményeinek. A jelentkezés időpontjának és gyakoriságának rugalmasnak kell lennie, és figyelembe kell vennie többek között az egyén munkaidejét és egészségi állapotát. A személyes jelentkezés például nem biztos, hogy megfelelő a fizikai fogyatékossgal élő személyek számára, akik számára az elektronikus jelentkezés alkalmasabb lehet. A kijelölt területen való tartózkodás kötelezettsége alkalmasabb lehet a bejelentkezésnél azok számára, akik dolgoznak vagy akiknek gyermekekre kell vigyázniuk.

Az őrizet alternatíváit rendszeresen felül kell vizsgálni, hogy felmérjék azok folytatólagos szükségességét és arányosságát, és az egyén körülményeiben vagy veszélyeztetettségében bekövetkezett változások alapján ki kell igazítani azokat (lásd még: [9. iránymutatás](#)).

A határozatok közlése

Az őrizet alternatíváinak alkalmazásáról hozott határozatot haladéktalanul és írásban közölni kell az érintett személlyel. Az írásbeli értesítés hivatalos dokumentumként szolgál, amelyre mind az érintett személy, mind az illetékes hatóságok hivatkozhatnak. A nemzeti jogszabályok sérelme nélkül az értesítést az egyén számára hozzáférhető formában kell megküldeni, figyelembe véve az esetleges nyelvi vagy írástudásbeli korlátokat. Részletesen ki kell fejtenie az adott alternatívák szükségességének okait, utalva az adott személy kockázati profiljának értékelésére okot adó konkrét aggályokra vagy tényezőkre, például a korábbi megfelelésre. Ezenkívül egyértelmű tájékoztatást kell nyújtania a **hatékony jogorvoslathoz való jogról** (lásd: [4. iránymutatás](#)), útmutatással arra vonatkozóan, hogyan lehet ezt az eljárást kezdeményezni, jogi segítséget kérni és további információkat vagy bizonyítékokat benyújtani a felülvizsgálathoz. A késedelmes közlés akadályozhatja, hogy az egyén meg tudja támadni az őrizet alternatíváiról hozott határozatot (lásd: [9. iránymutatás](#)).

Bevált gyakorlat

Az értesítés tartalmazza a bevándorlási vagy menekültügyi hatóságok kijelölt kapcsolattartójának elérhetőségét, akihez az érintett személy az őrizet alternatíváiról hozott határozattal kapcsolatos kérdéseivel vagy aggályaival fordulhat.

Gyakorlati összefoglaló

Alternatívák alkalmazásakor az alábbi három fő lépést kell megtenni.

1. Egyénre szabott kockázatértékelés elvégzése

Kockázatértékelést kell végezni annak megállapítása érdekében, hogy az adott személy milyen valószínűséggel nem tartja be az eljárási követelményeket és/vagy szökik meg. Ez magában foglalja az egyén ügyiratának áttekintését, és szükség esetén az érintett személy meghallgatását, hogy átfogó képet kapjanak az előtörténetéről. A kockázatértékelés során a hatóságoknak nemcsak a szabályok be nem tartásának vagy a szökés kockázatának mutatóit kell megvizsgálniuk (pl. a korábbi alternatíváknak való megfelelés és a szökésekkel kapcsolatos előzmények/bizonyítékok), hanem olyan tényezőket is figyelembe kell venniük, amelyek csökkenthetik az ilyen kockázatokat, ideértve a családi kapcsolatokat, a közösségi kapcsolatokat, a foglalkoztatást vagy az oktatásban való részvételt. Figyelembe kell venni az egyén motivációját és hajlandóságát a hatóságokkal való együttműködésre és az őrizet alternatíváival összefüggő kötelezettségek teljesítésére. Minden összegyűjtött információnak támogatnia kell a hatóságokat a meg nem felelés és a szökés kockázatának meghatározásában. Ez az értékelés döntő fontosságú a megfelelő típusú és szintű alternatívák meghatározásához, biztosítva, hogy az tükrözze az egyén kockázati szintjét. Még akkor is el kell végezni a kiszolgáltatottság értékelését, ha a kockázatértékelés azt mutatja, hogy fennállhat a meg nem felelés vagy a szökés veszélye.

2. A kiszolgáltatottság egyénre szabott vizsgálata

A kiszolgáltatottságot átfogóan kell vizsgálni, és meg kell vizsgálni az egyén fizikai és mentális egészségét, családi helyzetét, korábbi tapasztalatait és különleges szükségleteit. Figyelembe kell venni az interszekcionális sebezhetőségeket, kockázatokat és ártalmas tényezőket, valamint az egyén és társadalmi és családi hálózatának védő tényezőit és rezilienciáját. A cél a személy egyedi szükségleteinek mélyebb megértése és holisztikus megközelítés kidolgozása e szükségletek kezelésére.

A gyermekeket, különösen a kísérő nélküli kiskorúakat érintő esetekben (lásd: [7. iránymutatás](#)), az egyedi értékelési folyamatba be kell építeni a gyermekvédelmi biztosítékokat. Ez magában foglalja annak biztosítását, hogy minden intézkedés a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja, ahogyan azt a nemzeti és nemzetközi normák előírják. A kísérő nélküli gyermekek számára jogi képviselőt/gyámot kell kijelölni, aki támogatja és védi jogaikat az eljárás során. Az értékelést gyermekbarát módon kell elvégezni, figyelembe véve a gyermek életkorát, érettségét és sajátos szükségleteit. Ezenkívül a gyermek véleményét életkorának és értelmi szintjének megfelelően kellő súllyal kell figyelembe venni.

Az értékelést képzett szakembereknek kell elvégezniük, akik azonosítani tudják a potenciális veszélyeztetettségeket, például a poszttraumás stressz zavarokat, fizikai fogyatékoságokat és egyéb egészségügyi állapotokat.

3. Az őrizet alternatíváinak hozzáigazítása az egyedi esethez

A kiszolgáltatottság vizsgálata és a kockázatértékelés alapján a hatóságoknak meg kell határozniuk az adott esetben legmegfelelőbb alternatívákat. Ennek a folyamatnak számos elemet figyelembe kell vennie, többek között a [minimális beavatkozás elvének](#) tiszteletben tartását.

A hatóságoknak a továbbiakban úgy kell alakítaniuk az őrizet alternatívája által előírt kötelezettségeket, hogy azok megfeleljenek az egyén képességének, hogy teljesíteni tudja a kötelezettségeket, és megfeleljenek az egyén körülményeinek. A jelentkezések időpontjának és gyakoriságának rugalmasnak kell lennie, lehetővé téve a kiigazításokat az egyén napi rutinja és egészségi állapota alapján.

Az olyan támogató szolgáltatások, mint a tanácsadás, a pszichoszociális támogatás, az orvosi ellátás és a jogi segítségnyújtás integrálása az őrizet alternatíváinak rendszerébe, alkalmasak arra, hogy kezeljék az egyén szükségleteit (lásd még: [8. iránymutatás](#)). Emellett az őrizet alternatíváit rendszeresen felül kell vizsgálni, hogy felmérjék azok folytatólagos szükségességét és arányosságát, és az egyén körülményeiben vagy veszélyeztetettségében bekövetkezett változások alapján ki kell igazítani azokat (lásd még: [9. iránymutatás](#)).

A választott intézkedésnek végül egyensúlyt kell teremtenie a menedékjogi vagy visszaküldési eljárások betartásának biztosítása és az egyén szabadságára és mindennapi életére gyakorolt hatás minimalizálása között.

A határon folytatott eljárásokkal kapcsolatos megfontolások

A előszűrési eredmények beépítése a kockázatértékelésbe és a kiszolgáltatottság vizsgálatába

Alapvető fontosságú, hogy az előszűrési folyamat előzetes megállapításait beépítsék a határon folytatott eljárások során elvégzett kockázatértékelésekbe és a kiszolgáltatottság vizsgálatába. Ez segít megelőzni a szükségtelen további interjúkat, és elkerülhető a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek „újbóli áldozattá válása”, ami akkor fordulhat elő, ha a traumát vagy szorongást átélt személyeket ismételt kihallgatásnak vagy beavatkozó eljárásoknak vetik alá, amelyek a múltbéli traumák emlékét idézhetik fel. Az újbóli áldozattá válás nem csak az érintettek pszichés szorongását súlyosbítja, hanem a hatóságokba és a teljes védelmi rendszerbe vetett bizalmukat is aláássa.

A hatékony eljárás biztosítása érdekében az előszűrés során elvégzett egészségügyi állapotfelmérés és a kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzés eredményeit haladéktalanul meg kell osztani az őrizetbe vételről vagy az őrizet alternatíváiról szóló döntések meghozataláért felelős illetékes hatóságokkal. Ez lehetővé teszi számukra, hogy a már összegyűjtött információkra támaszkodjanak, ahelyett, hogy az értékelési folyamatot a nulláról kezdenék újra.

Alapvető fontosságú, hogy az információmegosztás koordinált legyen, és kifejezetten az eljárás különböző szakaszaiban részt vevő hatóságokat vagy az egyedi ügyre vonatkozó konkrét döntésekkel megbízott egyéb szerveket célozza meg. Az információk megosztásának meg kell felelnie az általános adatvédelmi rendeletnek (GDPR ⁽⁸²⁾) annak biztosítása érdekében, hogy a személyes adatok kezelése jogszerűen, biztonságosan és az egyén magánéletének tiszteletben tartásával történjen. A személyes adatok megosztása előtt szigorúan bizalmasan kell eljárni, és adott esetben be kell szerezni az egyén hozzájárulását.

Határon folytatott eljárások és különleges szükségletekkel rendelkező kérelmezők

Ha a személynek olyan különleges befogadási szükségletei vannak, amelyekről a határon nem lehet gondoskodni, a tagállamnak kötelessége engedélyezni a belépést, és a megfelelő eljáráshoz irányítani a személyt. Azoknak a kérelmezőknek, akiket különleges eljárási garanciákra szoruló személyként azonosítottak, megfelelő támogatást kell kapniuk, hogy biztosítsák a valódi és hatékony hozzáférésüket az eljárásokhoz ⁽⁸³⁾. A határon folytatott eljárások keretében szükséges támogatást egyéni értékelések alapján kell meghatározni, és az magában foglalhatja például a speciális orvosi ellátáshoz való hozzáférést, például a traumával vagy egyéb mentális egészségi állapotokkal küzdő személyek számára nyújtott mentális egészségügyi és pszichoszociális támogatást.

Emellett magában foglalhatja a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek igényeihez igazított szállás biztosítását ⁽⁸⁴⁾, szükség szerint tolmácsok, jogi segítségnyújtás és/vagy jogi képviselő biztosítását, vagy a gyermekes családokra szabott családbarát létesítmények és szolgáltatások biztosítását, beleértve a gyermekvédelmi intézkedéseket, az oktatáshoz és a megfelelő egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést (lásd még: [7. iránymutatás](#)). A határon folytatott eljárásokat nem szabad alkalmazni, ha a megfelelő támogatás nem biztosítható.

Az egyéni értékelés a határon folytatott eljárásokban

Szem előtt kell tartani, hogy a határon folytatott menekültügyi eljárás során a kérelmezőknek a határon folytatott eljárás helyszínén kell tartózkodniuk (a határon vagy annak közelében, illetve a területen belül, attól függően, hogy a helyszín hol található). Ez a meghatározott helyen való tartózkodásra vonatkozó követelmény az RCD (2024) 9. cikkén alapul.

⁽⁸²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2016/679 rendelete](#) (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (HL L 119., 2016.5.4., 1–88. o.).

⁽⁸³⁾ Az APR (20) preambulumbekzdése.

⁽⁸⁴⁾ Az RCD (2024) 24. cikke. Például egy mozgáskorlátozott személynek szüksége lehet akadálymentesített szállásra, szállításra vagy speciális orvosi felszerelésre.

A határon folytatott menekültügyi eljárásban az újonnan érkezett kérelmezők esetében a szökés kockázatának értékelése kihívást jelenthet, mivel a mutatók csak korlátozottan állnak rendelkezésre. Előfordulhat, hogy a tagállamok nem rendelkeznek elegendő információval az adott személyről, különösen az értékelés rövid időszaka miatt. Bár az őrizet alkalmazandó alternatívájának meghatározása kizárólag a tagállamok felelőssége, a kérelmező aktív közreműködése döntő szerepet játszik. Ha a kérelmezőket tájékoztatják az eljárásról, és arra ösztönzik őket, hogy osszák meg a releváns személyes információkat, ez jelentősen segítheti a tagállamot abban, hogy pontosabban, a kérelmező körülményeihez igazodva értékelje az őrizet alternatíváit.

A határon folytatott visszaküldési eljárás kezdetén új értékelést kell végezni annak megállapítása érdekében, hogy továbbra is alkalmazható-e az őrizetbe vétel, figyelembe véve azt is, hogy az őrizet csak akkor tartható fenn, ha a kitoloncolásra észszerű lehetőség van, és a kapcsolódó intézkedéseket kellő gondossággal hajtják végre ⁽⁸⁵⁾. Ha ezek a feltételek nem teljesülnek vagy már nem érvényesek, akkor az őrizet már nem alkalmazható, és az érintett személyt szabadon kell bocsátani (lásd még: [10. iránymutatás](#)).

A határon folytatott menekültügyi eljárás során őrizetbe vett harmadik országbeli állampolgár(ok) a határon folytatott visszaküldési eljárás során is őrizetben maradhat(nak), ha a nemzeti hatóságok bizonyítani tudják, hogy az őrizettel kapcsolatos követelmények továbbra is fennállnak, és nem merültek fel olyan új körülmények, különösen a visszaküldéssel kapcsolatos sajátos körülmények (pl. nincs észszerű lehetőség a kitoloncolásra), amelyek befolyásolhatják az egyes esetek értékelését.

Ezzel szemben, ha a határon folytatott menekültügyi eljárás során már alkalmazták az őrizet valamely alternatíváját, és a kérelmező eleget tett annak, akkor arra lehet számítani, hogy ugyanez az intézkedés elegendő lehet a határon folytatott visszaküldési eljárás során is. Mindazonáltal figyelembe kell venni, hogy bizonyos esetekben a nemzetközi védelem iránti kérelem elutasítása után valószínűleg megnő a szökés kockázata. Ezért ezt a kockázatot a határon folytatott visszaküldési eljárás kezdetén gondosan fel kell mérni.

⁽⁸⁵⁾ A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 5. cikkének (4) bekezdése.

7. iránymutatás

*A gyermek őrizetbe vételének mérlegelésekor
főszabályként az őrizet alternatívát kell
alkalmazni, összhangban a gyermek mindenek
felett álló érdekének elvével.*

Uniósi jogi keret

Az uniós jogszabályok elismerik, hogy a gyermekeket főszabály szerint nem szabad őrizetbe venni⁽⁸⁶⁾, és hogy az őrizetbe vétel csak kivételes körülmények között megengedhető végső intézkedés⁽⁸⁷⁾. A RCD (2024) azt is hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak figyelembe kell venniük a Gyermekjogi Bizottság által nyújtott iránymutatást⁽⁸⁸⁾, amikor a gyermekekkel foglalkoznak.

Az RCD (2024) újdonságokat vezetett be azokkal a **kivételes** körülményekkel kapcsolatban, amelyek esetén a gyermekek őrizetbe vétele előfordulhat. Ez csak akkor lehetséges, ha az őrizet a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja, például ha a kiskorú szülője vagy elsődleges gondviselője is őrizetben van, és a gyermek mindenek felett álló érdeke, hogy velük maradjon, vagy ha az őrizet a kísértől nélküli gyermek védelmét szolgálja⁽⁸⁹⁾.

A gyermekeket csak kivételes esetben lehet őrizetbe venni, ha úgy ítélik meg, hogy az őrizetbe vétel a gyermek mindenek felett álló érdekét⁽⁹⁰⁾ szolgálja.

⁽⁸⁶⁾ Széles körű nemzetközi konszenzus van (pl. a Gyermekjogi Bizottság, a migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottság és az ENSZ önkényes őrizettel foglalkozó munkacsoportja) arról, hogy a gyermekeket nem szabad bevándorlással kapcsolatos okokból őrizetbe venni, függetlenül saját vagy szülei jogi migrációs státuszától, és hogy az őrizet soha nem szolgálja a gyermekek érdekeit. Az őrizet gyermekekre gyakorolt káros hatásai jól dokumentáltak és vitathatatlanok. Függetlenül a gyermekek őrizetének időtartamától és körülményeitől, az őrizet mélyreható és negatív hatással lehet a gyermekek egészségére és fejlődésére. Nemzetközi szinten több kezdeményezés is törekszik a gyermekek bevándorlási őrizetének megszüntetésére, sürgetve az államokat, hogy szüntessék meg ezt a gyakorlatot. Lásd ENSZ Közgyűlés, [Globális megállapodás a biztonságos, rendezett és szabályos migrációról](#), 2018, 13. célkitűzés, 29. bekezdés h) pont; UNHCR, [Az őrizeten túl – Globális stratégia a kormányok támogatására, hogy véget vessenek a menedékkérők és menekültek őrizetbe vételét – 2014–2019](#), 1. cél, 1. felülvizsgálat, 2024; Felipe González M., [A migránsok emberi jogaival foglalkozó különleges előadó jelentése – A gyermekek bevándorlási őrizetének megszüntetése, valamint megfelelő ellátás és befogadás biztosítása számukra](#), 2020; Az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottsága, [Az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottságának 4.\(2017\) sz. közös általános megjegyzés és a Gyermekjogi Bizottság 23.\(2017\) sz. általános megjegyzése a gyermekek emberi jogaival kapcsolatos állami kötelezettségekről a nemzetközi migrációval összefüggésben a származási, tranzit-, cél- és visszatérési országokban](#), 2017.

⁽⁸⁷⁾ Az RCD (2024) (40) preambulumbekkezdése és 13. cikkének (2) bekezdése; a visszaküldési irányelv 17. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁸⁸⁾ Az RCD (2024) (40) preambulumbekkezdése kimondja, hogy „[...] a tagállamoknak figyelembe kell venniük a menekültekről és a migránsokról szóló, 2016. szeptember 19-i New York-i nyilatkozatot, az ENSZ emberi jogi egyezményeinek végrehajtását felügyelő testületnek a gyermekek jogairól szóló 1989. évi ENSZ-egyezményre vonatkozó mérvadó iránymutatását, valamint a vonatkozó ítélezési gyakorlatot.”

⁽⁸⁹⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁹⁰⁾ A gyermek mindenek felett álló érdeke a nemzetközi és az európai jog egyik alapelve, amelyet a Charta 24. cikke és a Gyermekjogi egyezmény 3. cikke határoz meg. Ez megköveteli, hogy minden gyermekeket érintő intézkedés során a gyermek mindenek felett álló érdeke legyen az elsődleges szempont.

Gyakorlati útmutató a gyermek mindenk felett álló érdekéről ⁽⁹¹⁾

Ez az útmutató az EU+ országok hatóságait támogatja a gyermek mindenk felett álló érdeke elvének alkalmazásában. Foglalkozik a gyermek mindenk felett álló érdekének háttérelemeit, a vonatkozó garanciákkal, útmutatást ad a mindenk felett álló érdek gyakorlati értékelésének módjára, valamint felsorolja a veszélyeztetettségi és kockázati mutatókat.

Megerősített garanciák az őrizetben lévő gyermekek számára

Azokban a kivételes esetekben, amikor egy gyermeket megfosztanak szabadságától, a minden őrizetbe vett személyre vonatkozó garanciákon túlmenően ⁽⁹²⁾ a következőket kell betartani.

- Minden erőfeszítést meg kell tenni az őrizetben tartott gyermekek szabadon bocsátása és megfelelő szálláshelyen való elhelyezése érdekében ⁽⁹³⁾.
- Biztosítani kell a gyermek oktatáshoz való jogát ⁽⁹⁴⁾, valamint a szabadidős tevékenységekben történő részvétel lehetőségét, ideértve a koruknak megfelelő játékokat és szabadidős tevékenységeket ⁽⁹⁵⁾.
- A gyermeket soha nem helyezik őrizetbe börtönben vagy bűnüldözési célokra használt létesítményekben ⁽⁹⁶⁾.
- Az őrizetben tartott családok számára megfelelő magánéletet garantáló, a gyermekek szükségleteihez igazított külön szálláshelyet kell biztosítani ⁽⁹⁷⁾.
- Az életszínvonalnak a gyermek testi, szellemi, lelki, erkölcsi és szociális fejlődéséhez megfelelőnek kell lennie ⁽⁹⁸⁾.
- Az őrizetben tartott gyermekeknek hatékony jogorvoslathoz és ingyenes jogi képviselőhöz kell jutniuk ⁽⁹⁹⁾.

Ezenkívül külön rendelkezések vonatkoznak a kísérő nélküli gyermekekre:

- A kísérő nélküli gyermekeket a felnőttektől elkülönítve kell elhelyezni ⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹¹⁾ EASO: [Gyakorlati útmutató a gyermek menekültügyi eljárásokban érvényesítendő, mindenk felett álló érdekéről](#) 2019. február.

⁽⁹²⁾ Az összes őrizetbe vett kérelmezőre vagy harmadik országbeli állampolgár(ak)ra vonatkozó garanciák a gyermekekre is érvényesek, beleértve azt a tényt, hogy az őrizetnek a lehető legrövidebb ideig kell tartania, és hogy az őrizetbe vételt mindig írásban kell elrendelni, részletezve az alapjául szolgáló ténybeli és jogi indokokat, valamint az őrizetbe vétel időtartamát. Ezenkívül minden esetben ki kell jelölni egy törvényes képviselőt vagy gyámot, függetlenül attól, hogy őrizetbe vételt vagy az őrizet egy alternatíváját alkalmazzák. Ez alapvető fontosságú annak biztosításához, hogy a gyermekek eredményesen be tudják nyújtani a kérelmet, illetve meg tudják támadni a szabadságelvonással járó intézkedést. A képviselő kijelölésének kötelezettsége nem függ az őrizeti státusztól, hanem egy kötelező biztosíték a gyermekek törvényes jogainak védelmére és a tisztességes bánásmód biztosítására az eljárás során.

⁽⁹³⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (2) bekezdése; a visszaküldési irányelv 17. cikkének (1) és (4) bekezdése.

⁽⁹⁴⁾ Az RCD (2024) 16. cikkével összhangban.

⁽⁹⁵⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (2) bekezdése; a visszaküldési irányelv 17. cikkének (3) bekezdése.

⁽⁹⁶⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (2) bekezdése.

⁽⁹⁷⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (4) bekezdése.

⁽⁹⁸⁾ Az RCD (2024) 26. cikkének (1) bekezdése.

⁽⁹⁹⁾ Az RCD (2024) 29. cikke; a visszaküldési irányelv 13. cikke.

⁽¹⁰⁰⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (3) bekezdése; a visszaküldési irányelv 17. cikkének (4)–(5) bekezdése.

- A gyermekeket lehetőség szerint olyan intézményekben kell nemek szerint elkülönítve elhelyezni, amelyekben a korosztályuk igényeinek megfelelő képesített személyzet és felszereltség áll rendelkezésre ⁽¹⁰¹⁾.

EJEB, *Rahimi kontra Görögország* ⁽¹⁰²⁾

Ebben az ügyben az EJEB hangsúlyozta, hogy az EJEE 5. cikke (1) bekezdésének f) pontja értelmében különös figyelmet kell fordítani a kiszolgáltatott helyzetben lévő egyének vagy csoportok számára kiadott őrizen alternatívákra annak biztosítása érdekében, hogy minden őrizenbe vétel jóhiszeműen és önkéntől mentesen történjen. **A Bíróság kifejezetten úgy ítélte meg, hogy a kísérő nélküli gyermekek esetében figyelembe kell venni az őrizen alternatíváit.** Ez kiemeli a hatóságok azon kötelezettségét, hogy előnyben kell részesíteniük a szabadságelvonással nem járó intézkedéseket, és minden egyes ügyet alaposan és egyénre szabottan kell értékelniük, biztosítva, hogy a legmegfelelőbb és legkevésbé korlátozó intézkedéseket alkalmazzák.

EJEB, *Kanagaratnam és mások kontra Belgium* ⁽¹⁰³⁾

A Bíróság megállapította, hogy a belga hatóságok a gyermekek zárt intézményben történő elhelyezésével a gyermekeket szorongásnak tették ki, és veszélyeztették fejlődésüket, ami a 3. cikket sértő embertelen és megalázó bánásmódnak minősül. A Bíróság azt is kimondta, hogy a hatóságok nem védték meg a gyermekek szabadsághoz való jogát, mivel felnőtt illegális bevándorlók számára kialakított körülmények között tartották őket őrizenben, és ezzel megsértették az 5. cikk (1) bekezdését.

Az őrizen alternatívái a kísérő nélküli és gondviselőjüktől elszakított gyermekek számára

A tagállamoknak az őrizen olyan alternatíváit kell fontolóra venniük, amelyek tiszteletben tartják a gyermek mindenek felett álló érdekét, és a gyermek jóllétét helyezik előtérbe, többek között a gyermekek biztonságos környezetben történő elhelyezésével.

Az elhelyezési lehetőségek közé tartozhat például a speciális befogadó állomásokon, nevelőszülőknél vagy közösségi alapú lehetőségeknél történő elhelyezés, ahol a gyermekek megfelelő ellátásban és védelemben részesülnek (lásd [3. iránymutatás](#)). A gyakorlatban előfordulhat, hogy az őrizen alternatívája alá vont és az őrizen alternatívája alá nem gyermekeket ugyanazon a helyen helyezik el: a fő különbség **az őrizen indokának** fennállása (lásd: [1. iránymutatás](#)).

⁽¹⁰¹⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (3) bekezdése; a visszaküldési irányelv 17. cikkének (4) bekezdése.

⁽¹⁰²⁾ EJEB, 2011. április 5-i ítélet, [Rahimi kontra Görögország](#), 8687/08. sz. ügy, ECLI:CE:ECHR:2011:0405JUD000868708. Az összefoglaló megtalálható [az EUAA esetjogi adatbázisában](#).

⁽¹⁰³⁾ EJEB, a nagytanács 2011. december 13-i ítélete, [Kanagaratnam és mások kontra Belgium](#), 15297/09. sz. ügy (ítélet francia nyelven). A sajtóközlemény [angol nyelven](#) érhető el.

És ami a legfontosabb, hogy az őrizet alternatíváinak megvalósítása során az egyenmegközelítés nem vezet eredményre. Alapvető fontosságú az egyénre szabott stratégia elfogadása, az egyes gyermekek körülményeinek értékelése és annak biztosítása, hogy a választott intézkedések hatékonyan kezeljék a gyermek sajátos szükségleteit, miközben védik a jogait. Az egyéni értékelésekbe multidiszciplináris csoportokat kell bevonni, köztük gyermekpszichológusokat, szociális munkásokat és jogi szakértőket, a holisztikus megközelítés biztosítása érdekében.

Többféle megoldásnak kell rendelkezésre állnia, és leggyakrabban különböző alternatívákat kell kombinálni, hogy az egyes gyermekek kulturális és nyelvi szükségleteinek a lehető legjobban eleget tegyenek. Ebben az értelemben a hatékony esetkezelés döntő fontosságú a gyermek jóllétének biztosítása érdekében, függetlenül a választott alternatívá(k)tól (lásd [8. iránymutatás](#)).

A kísérő nélküli és gondviselőjüktől elszakított gyermekek számára a nevelőszülői gondozás – beleértve a nagycsaládosoknál vagy a közösségi hálózatokon belüli elhelyezést is – családszerű környezetet biztosít, és segít a bizalmi kapcsolatok kialakításában, ami csökkentheti annak valószínűségét, hogy a gyermekek eltűnnek a gondozásból. A nevelőcsaládoknak meg kell kapniuk a szükséges támogatást és képzést a gyermek sajátos szükségleteinek kielégítéséhez, beleértve a migrációs tapasztalataik hatásainak kezelését, valamint a visszaélések és a kizsákmányolás megelőzését. Bizonyos esetekben az idősebb serdülők számára a legmegfelelőbb az önálló életvitel lehet, például a gyermekek által vezetett háztartások, ahol egy idősebb testvér vagy kortárs veszi át a felügyeleti szerepet. Ezeknek az intézkedéseknek **megerősített ellenőrzési rendszerrel** kell rendelkezniük a biztonságos és támogató környezet biztosítása érdekében. A csoportos lakásokban való elhelyezés is megoldás lehet a támogató és ösztönző környezet megteremtésére.

Az elhelyezést kísérő egyéb őrizeti alternatívák lehetnek például a hatóságoknál történő jelentkezés vagy az iratok átadása, az egyéni körülményekhez igazodva.

Gyakorlati tipp: kísérő nélküli és gondviselőjüktől elszakított gyermekek elhelyezése

A tagállamoknak munkafolyamatokat és protokollokat kell létrehozniuk, vagy felül kell vizsgálniuk azokat annak biztosítása érdekében, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekét az őrizet alternatívájára irányuló eljárás minden szakaszában szisztematikusan értékeljék és prioritásként kezeljék. Ezenkívül az őrizet alternatíváira szolgáló befogadó rendszereket úgy kell kialakítani, hogy figyelembe vegyék a gyermek életkorát, szükségleteit és sebezhetőségeit, biztosítva, hogy ezeket a tényezőket a folyamat során következetesen figyelembe vegyék és kezeljék.

Az alábbiakban a kísérő nélküli és gondviselőjüktől elszakított gyermekek elhelyezésének megszervezésekor betartandó alapelveket ismertetjük.

- **Minimalizálni kell a lakóhely-változtatásokat.** Biztosítani kell, hogy a gyermekek állandó környezetben maradjanak, és továbbra is ugyanabba az iskolába járjanak, kivéve, ha az ellátás folytonosságának fenntartása érdekében az elköltözés a legjobb érdekükben áll.
- **Együtt kell tartani a családokat/testvéreket.** Amikor csak lehetséges, a testvéreket együtt kell elhelyezni a család egységének támogatása érdekében.
- **El kell különíteni a gyermekeket a nem rokon felnőttektől.** A biztonság érdekében a gyermekeket a nem rokon felnőttektől elkülönítve kell elhelyezni, minimalizálva a nem megfelelő kapcsolat vagy befolyásolás kockázatát.
- **Meg kell védeni a gyermekeket a nem megfelelő külső kapcsolatoktól.** Biztosítékokat kell bevezetni, hogy megvédjék a gyermekeket a gondozási környezetükön kívüli személyekkel folytatott nem megfelelő interakcióktól.
- **Megfelelő életkörülményeket kell biztosítani.** A gyermekek számára megfelelő életkörülményeket kell biztosítani, amelyek magukban foglalják az elégséges helyet, a szabad mozgást és a társaikkal és más személyekkel folytatott pozitív interakció lehetőségét.
- **Rendszeres felügyeletet és értékelést kell biztosítani.** Képzett szakembereknek folyamatosan értékelniük kell a gondozási intézkedéseket.
- **Kommunikálni kell a gyermekekkel.** A gyermekeket gyermekbarát kommunikáció útján tájékoztatni kell a gondozási rendjükéről, és véleményüket figyelembe kell venni az őket érintő döntésekben.
- **Oktatási és szabadidős tevékenységeket kell kínálni.** Az oktatáshoz és a szabadidős tevékenységekhez való hozzáférés biztosítása alapvető fontosságú a gyermekek fejlődése és jólléte szempontjából. Ezeket a tevékenységeket az életkornak megfelelően és kulturálisan érzékeny módon kell kialakítani, és a tevékenységeknek segíteniük kell őket abban, hogy a körülmények ellenére folytathassák a tanulást és élvezzék a normális életet.
- **Biztosítani kell a szükséges egészségügyi ellátást, beleértve a pszichoszociális támogatást is.** Létfontosságú, hogy a gyermekek számára biztosítsuk az átfogó egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, beleértve a mentális egészségügyi és a pszichoszociális támogatást is. Ez a gondozás foglalkozik a tapasztalataik fizikai és érzelmi hatásaival, és támogatja általános jóllétüket.

A kísérő nélküli és gondviselőjüktől elszakított gyermekek ellátásának kritikus eleme a családok felkutatása és újraegyesítése. Törekedni kell **a családtagok azonnali felkutatására** és a biztonságos újraegyesítés lehetőségének felmérésére. Ha az újraegyesítés nem megvalósítható, olyan közösségi alapú gondozás ajánlott, amely tiszteletben tartja a gyermek kulturális háttérét és támogatja fejlődését.

Gyakorlati útmutató a családtagok felkutatásáról ⁽¹⁰⁴⁾

Ez az útmutató iránymutatást és referenciaanyagokat tartalmaz az EU+ országok számára a családtagok felkutatásához. Emellett feltérképezi a családtagok felkutatásának jelenlegi gyakorlatát az EU+ országokban.

Az őrizet alternatívái a gyermekes családok számára

Az RCD (2024) 13. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy „az őrizet megfelelő alternatíváit főszabály szerint a kiskorúakkal rendelkező családok esetében a család egységének elvével összhangban kell alkalmazni. Az ilyen családokat a számukra alkalmas szálláshelyen kell elhelyezni.”

A családoknak szóló közös elhelyezési lehetőségek közé tartoznak az olyan közös szálláshelyek, mint a külön erre a célra kialakított lakások vagy a családi központok (lásd [3. iránymutatás](#)). Ezek a létesítmények lehetővé teszik a családok számára, hogy egy támogató környezetben együtt maradjanak, amíg a bevándorlási vagy menedékjogi ügyük feldolgozása folyamatban van. A nyitott központok is szóba jöhetnek, különösen akkor, ha lehetőség van az egyes gyermekek egyedi szükségleteihez igazodó, személyre szabott támogatás nyújtására. Ezeknek a központoknak megfelelő biztonsági intézkedéseket kell nyújtaniuk, amelyek védik a családokat, ugyanakkor nem korlátozó környezetet biztosítanak, egyensúlyt teremtve az ott tartózkodó személyek biztonsága és szabadsága között. Az esetkezelési támogatás ezekben a létesítményekben elengedhetetlen ahhoz, hogy a családok könnyebben eligazodjanak a jogi eljárásokban és hozzáférjenek a szükséges szolgáltatásokhoz, beleértve az egészségügyi ellátást, a jogi segítségnyújtást és más közösségi erőforrásokat (lásd [8. iránymutatás](#)).

Az elhelyezést kísérő egyéb őrizeti alternatívák lehetnek például a hatóságoknál történő jelentkezés vagy az iratok átadása, a felnőtt családtagok körülményeihez igazodva vagy a család egészét figyelembe véve. A családoknak szóló egyéb alternatívák közé tartoznak a bevándorlási eljárások vagy jelentkezési kötelezettségek betartását biztosító óvadéki rendszerek, vagy olyan rendszerek, amelyekben a kezesek vagy szponzorok vállalják, hogy támogatják a család gondozását és felügyeletét a közösségben.

⁽¹⁰⁴⁾ EASO, [Gyakorlati útmutató a családtagok felkutatásáról](#), 2016. március.

A határon folytatott eljárásokkal kapcsolatos megfontolások

Határon folytatott eljárások és kísérő nélküli gyermekek

A kísérő nélküli gyermekek mentesülnek a határon folytatott menekültügyi eljárás alól, kivéve, ha veszélyt jelentenek a nemzetbiztonságra vagy a közrendre. Azokban a kivételes esetekben, amikor egy kísérő nélküli gyermeket határon folytatott menekültügyi eljárásra irányítanak, és az őrizet egyik alternatíváját alkalmazzák, a tagállam köteles biztosítani, hogy a gyermek számára minden szükséges támogatást rendelkezésre lehessen bocsátani (pl. elhelyezés speciálisan erre a célra kialakított létesítményekben, oktatáshoz való hozzáférés).

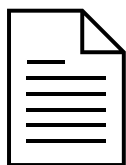
Az őrizet alternatíváinak megvalósítása

8. iránymutatás

Az őrizet alternatíváit a leghatékonyabb módon kell megvalósítani, és biztosítékokat és eljárásokat kell bevezetni a nagyobb arányú megfelelés érdekében.

Az intézkedés hatékonyságának biztosításához nem elegendő az adott konkrét esetben alkalmazandó **legmegfelelőbb** alternatíva meghatározása, figyelembe véve az érintett személy egyedi körülményeit és különleges szükségleteit. Az őrizet alternatíváinak megvalósítása során egyéb biztosítékokat és folyamatokat kell bevezetni annak érdekében, hogy növeljék annak esélyét, hogy az őrizet alternatívái alá vont személyek eleget tesznek az előírt követelményeknek ⁽¹⁰⁵⁾.

Dokumentumok kiadása

A nemzetközi védelmet kérelmező személyek számára, akiket az őrizet alternatívái alá vontak, az RCD (2024) 6. cikkének (1) bekezdésével és az APR 29. cikkének (1) bekezdésével összhangban a státuszukat igazoló dokumentumokat kell kiadni. Hasonló rendelkezés vonatkozik azokra is, akiket visszaküldési eljárás alá vontak. A visszaküldési irányelv (12) preambulumbekzdése kimondja, hogy az illegálisan tartózkodó, ám még nem kitoloncolható harmadik országbeli állampolgárok számára írásos igazolást kell kiállítani a helyzetükről, hogy hatósági ellenőrzések esetén igazolni tudják különleges helyzetüket. A dokumentumok kiállítása valóban kiemelt fontosságú elem, hogy elkerüljék az érintett személy újbóli eljárás alá vonását vagy újbóli őrizetbe vételét.

Hozzáférés a méltó életkörülményekhez és a szolgáltatásokhoz

Az RCD-ben (2024) ⁽¹⁰⁶⁾ foglaltak szerint a nemzetközi védelmet kérelmezőknek szükség esetén hozzáférést kell biztosítani a lakhatáshoz és a legfontosabb szolgáltatásokhoz, például az egészségügyi ellátáshoz. Ez vonatkozik az őrizet alternatívái alá vont kérelmezőkre is. Valójában ha az egyének ki tudják elégíteni szükségleteiket, akkor nagyobb az esélye annak, hogy eleget tesznek

⁽¹⁰⁵⁾ Európa Tanács: [Gyakorlati útmutató a bevándorlási őrizet alternatíváiról: A hatékony eredmények előmozdítása – gyakorlati útmutató](#). 2019.

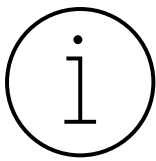
⁽¹⁰⁶⁾ Az RCD (2024) (7) és (9) preambulumbekzdése.

az őrizet alternatívái követelményeinek. Például akiknek stabil lakhatásuk van, nagyobb eséllyel maradnak kapcsolatban a hatóságokkal, mint a hajléktalanok és a nélkülöző emberek. Azok, akik nem jutnak hozzá méltó befogadási feltételekhez, kevésbé konstruktívan vesznek részt az eljárásokban, és nagyobb valószínűséggel mennek tovább egy másik tagállamba ⁽¹⁰⁷⁾.

A visszaküldésig a következő garanciákat kell biztosítani kifejezetten azon harmadik országbeli állampolgárok számára, egy határidőt kaptak az önkéntes távozásra: a család egysége, egészségügyi ellátás és a gyermekek számára az alapfokú oktatási rendszerhez való hozzáférés ⁽¹⁰⁸⁾.

Tájékoztatáshoz való hozzáférés

A tájékoztatáshoz való hozzáférés lehetővé teszi az érintett személy számára, hogy megértse az alternatív rendszer bevezetésének okait, a jogai és az általa teljesítendő kötelezettségeket, valamint a szabályok be nem tartásának következményeit. Ebben az értelemben a megfelelő, időszerű és naprakész tájékoztatás javíthatja a megfelelést az őrizet alternatívá(i)nak, hozzájárulva annak hatékonyságához.

Az uniós jogszabályok alapján ⁽¹⁰⁹⁾ a tájékoztatást írásban, tömör, átlátható, érthető és könnyen hozzáférhető formában, világos és közérthető nyelvezettel, az érintett személy által érthető nyelven kell nyújtani. Szükség esetén a tájékoztatást szóban vagy vizuális formában, például videók vagy piktogramok segítségével is meg kell adni, és azt az egyéni igényekhez kell igazítani, például gyermekbarát nyelvezetet használva. Szükség esetén tolmács segítségét is igénybe kell venni: fontos, hogy ellenőrizni lehessen, hogy a személy megértette-e a kapott információkat, és lehetőséget kell adni arra is, hogy pontosítást kérjen.

Az információkat harmadik felek is szolgáltatathatják, beleértve a témában megfelelő szakértelemmel rendelkező nemzetközi és/vagy civil társadalmi szervezeteket.

Hozzáférés a jogi tanácsadáshoz és jogi segítségnyújtáshoz

Az APR megállapítja, hogy a kérelmezőknek a közigazgatási eljárás minden szakaszában joguk van jogi tanácsadóval konzultálni a kérelmükkel kapcsolatos kérdésekben ⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁷⁾ International Detention Coalition: [Vannak alternatívák](#). 2015.

⁽¹⁰⁸⁾ A visszaküldési irányelv 14. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁰⁹⁾ Az RCD (2024) 5. cikke. Hasonlóképpen, a visszaküldési irányelv 12. cikke kimondja, hogy a kitoloncolásról szóló határozatok meghozatalára írásban, a tényállás ismertetésével és jogi indokolással, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek feltüntetésével kerül sor. A határozat főbb elemeit írásban vagy szóban, a harmadik országbeli állampolgár által értett nyelven kell ismertetni. Lásd az AMMR 19. és 20. cikkét a felelősség meghatározására irányuló eljárással összefüggésben nyújtandó tájékoztatásról. Lásd az előszűrésről szóló rendelet (38) preambulumbekendését és 11. cikkét az előszűrés során nyújtandó információkról.

⁽¹¹⁰⁾ Az APR 15. cikkének (1) bekezdése.

A jogi tanácsadás különbözik a jogi segítségnyújtástól, és magában foglalja az útmutatást, a segítségnyújtást és a teljes eljárás elmagyarázását: jogok, kötelezettségek, a különböző eljárásokra vonatkozó szabályok, tájékoztatás arról, hogyan lehet megtámadni egy elutasító határozatot. Ez ingyenes, és a kérelmezőt legkésőbb a nyilvántartásba vételkor tájékoztatni kell arról a lehetőségről, hogy ezt kérheti. A tagállamoknak jogi tanácsadást kell biztosítaniuk – akár csoportos foglalkozások keretében is – az azt igénylő kérelmező(k) számára ⁽¹¹⁾.

Az ingyenes jogi tanácsadás segít az érintett személynek megérteni az alternatív rendszer bevezetésének okait, valamint az alkalmazandó eljárásokat és az ügye megoldására szolgáló lehetséges utakat. Következésképpen növeli az őrizet alternatíváival összefüggő követelmények betartásának esélyét.

A menekültügyi vagy kiutasítási eljárás eredményével szembeni jogorvoslati eljárás során az érintett személy számára kérésére ingyenes jogi segítségnyújtást és képviseletet kell biztosítani ⁽¹²⁾. Ez magában foglalja a dokumentumok előkészítését, a fellebbezést és a fellebbezési szerv előtti meghallgatáson való részvételt. Jogi tanácsadást – legyen szó tanácsadásról, segítségnyújtásról vagy képviseletről – harmadik felek is nyújthatnak, beleértve a témában megfelelő szakértelemmel rendelkező nemzetközi és/vagy civil társadalmi szervezeteket és jogi segítségnyújtási szolgáltatókat.

Az őrizet alternatíváinak hatékony megvalósítása felé

Esetkezelés

Az őrizet alternatíváinak hatékony megvalósítása nagymértékben támaszkodik az esetkezelésre, arra a holisztikus és strukturált megközelítésre, amely átfogó támogatást nyújt az egyéneknek, és amelyet az egész folyamat során alkalmazni kell.

Az esetmenedzserek azon dolgoznak, hogy az adott kontextusban kezeljék az adott személy egyedi szükségleteit. Figyelembe veszik az adott személy egyedi körülményeit, beleértve erősségeit, sebezhetőségét és kockázati tényezőit.

⁽¹¹⁾ A kérelmezőknek csak néhány kategóriája van kizárva a jogi tanácsadásból, nevezetesen azok, akik: az első utólagos kérelmet pusztán a visszaküldés késleltetése vagy megfiúsítása érdekében nyújtották be; egy második vagy további utólagos kérelmeket nyújtottak be; jogi képviselő képviseli őket.

⁽¹²⁾ Az APR 17. cikkének (1) bekezdése; a visszaküldési irányelv 13. cikkének (4) bekezdése.

Ezáltal együttműködő kapcsolatot építenek ki az egyénekkal és a családokkal, és képessé teszik őket arra, hogy megalapozott döntéseket hozzanak. Ez növeli a jóllétüket és fejleszti problémamegoldó készségeiket.

Azzal, hogy megoldják a fennálló problémákat és tájékoztatást nyújtanak a közösségi erőforrásokról, az esetmenedzserek lehetővé teszik az egyének számára, hogy magabiztosan tájékozódjanak a közösségükben. Ez magában foglalja a szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítását, a különleges igényekre reagáló átirányítási mechanizmusokat, a megbízható tájékoztatást és jogi tanácsadást az adott személy számára rendelkezésre álló összes lehetőségről (beleértve a visszatérési tanácsadást), az önkéntes visszatérést segítő és reintegrációs programokat, valamint az elutasító döntések elleni fellebbezés lehetőségét és a meg nem felelés következményeiről nyújtott tájékoztatást.

A védelemre összpontosító stratégián keresztül a magas megfelelési arány előmozdítása azt jelenti, hogy tiszteletben tartják az érintett személy jogait és kielégítik alapvető szükségleteiket, támogatják a dokumentumokhoz és a hivatalos státuszhoz való hozzáférést, valamint tisztességes és időben történő ügymegoldást biztosítanak.

Esetkezelés**Egyéni esetkezelés (ICAM): Belgium tapasztalata az esetkezeléssel**

Az őrizet alternatíváival foglalkozó osztályon belül létrehozott program célja, hogy az őrizetbe nem vett, potenciális visszatérésre kötelezett személyek számára tanácsadást nyújtson. Ide tartoznak a kiskorúakkal érkező családok, az ismert lakcímmel rendelkező, szabálytalanul tartózkodó migránsok, az ismert lakcímmel nem rendelkező, a rendőrség által elfogott harmadik országbeli állampolgárok és a rokonoknál tartózkodó kiskorúak. A coachingot bentlakásos környezetben, valamint elkülönített regionális központokban kínálják, ahová az egyéneket egy coach hívja meg ⁽¹¹³⁾.

A személyzet képzés

Az őrizet alternatíváinak hatékony megvalósításához jól képzett személyzetre van szükség, akik ismerik az alapjogi normákat, a menekültügyi és visszaküldési eljárásokat, a bevándorlási jogszabályokat és a szabadságelvonással nem járó intézkedések kezelésének bevált gyakorlatait.

A személyzet képzése nemcsak a KEMR szerinti kötelezettség, hanem a nemzetközi védelem keretében végzett munka minőségének és megfelelőségének garanciája is. A visszaküldés területére is alkalmazható hasonló koncepció az európai integrált határigazgatási stratégiából származik, amelynek a visszaküldés az egyik alapvető eleme ⁽¹¹⁴⁾.

Az érintett tisztviselőknek – beleértve a rendőrséget, a határőröket, a bevándorlási hatóságokat és a bírakat – átfogó képzésben kell részesülniük annak érdekében, hogy megalapozott döntéseket tudjanak hozni, és az ügyeket az érintett személy jóllétének megfelelő figyelembevételével kezeljék.

⁽¹¹³⁾ Frontex: [Bevált gyakorlatok az őrizet alternatíváiról](#). 2024.

⁽¹¹⁴⁾ Lásd az Európai Határ- és Parti Őrségről szóló (EU) 2019/1896 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének i) pontját és (2) bekezdését, 9. cikke (1) és (4) bekezdését, 10. cikke (1) bekezdésének l) és w) pontját, valamint 62. cikke (1), (2), (4) és (5) bekezdését.

Kísérleti projektek

A kísérleti projektek költséghatékony módot kínálhatnak annak megértésére, hogy a kiválasztott alternatívák hatékonyak-e (például egy adott célcsoport tekintetében). Számos előnnyel járhatnak, amelyeket az alábbiakban részletezünk.

Kockázatcsökkentés

A kísérleti projektek lehetővé teszik a lehetséges kockázatok azonosítását és mérséklését, mielőtt egy intézkedést teljes körűen végrehajtanának. Ez megelőzheti a költséges hibákat.

Megvalósíthatósági értékelés

Egy projekt kisléptékű kísérleti változata segíthet megérteni, hogy az adott projekt sajátos és konkrét körülmények között életképes-e, és a helyi környezethez igazítható-e.

Erőforrás-optimalizálás

A kísérleti projektek segíthetnek meghatározni az erőforrások leghatékonyabb felhasználását, biztosítva, hogy az időt, a pénzt és az erőfeszítéseket bölcsen fektessék be.

Az érdekelt felek bevonása

A kísérleti szakaszban könnyebb bevonni az érdekelt feleket, köztük a közösség tagjait, a kormányzati szervezetet és a civil szervezeteket. Visszajelzéseik felbecsülhetetlen értékűek lehetnek a projekt finomításában, hogy az jobban megfeleljen az összes érintett fél igényeinek és elvárásainak.

Adatgyűjtés és -elemzés

A kísérleti projekt lehetőséget biztosít a részletes adatgyűjtésre és az eredmények elemzésére. Ez a tényeken alapuló megközelítés tájékoztathatja a döntéshozókat, a politikai döntéshozókat és a finanszírozókat a projekt hatékonyságáról.

Skálázhatósági tesztelés

A kísérleti projekt alatt kiderülhet, hogy egy kezdeményezés skálázható-e. Segít megérteni azokat a kihívásokat, amelyek akkor merülhetnek fel, amikor a projektet nagyobb népességre vagy különböző földrajzi helyekre terjesztik ki.

A szakpolitika befolyásolása

A sikeres kísérleti projektek esettanulmányként szolgálhatnak a szakpolitikai változások befolyásolásához. Az őrizet alternatívái hatékonyságának bizonyítása például ösztönözheti a szélesebb körű elfogadást és reformot.

Panasztételi és válaszmechanizmusok létrehozása

Az alternatívák által érintett személyek számára megfelelő időben, biztonságos és bizalmas módon hozzáférést kell biztosítani egy hatékony panasztételi és válaszmechanizmushoz.

Az őrizet alternatíváinak értékelése és felmérése

Az őrizet alternatíváinak hatékony végrehajtása megköveteli, hogy a tagállamok olyan mechanizmust vezessenek be, amely rendszeresen értékeli a rendszer általános hatékonyságát és eredményességét, valamint potenciális kockázatait. Az őrizet alternatíváinak értékelése különböző célokat szolgálhat, többek között az alkalmazott alternatív megfelelő működésének ellenőrzését, az erősségek és gyenge pontok azonosítását, szükség esetén korrekciós intézkedések meghozatalát a rendszer javításának végső célja érdekében, valamint a jogi és szakpolitikai változások támogatását és befolyásolását.

Az alternatívák hatékonyságának értékeléséhez az alábbi elemeket kell rendszeresen értékelni.

Megfelelési arány

Az alternatíva követelményeinek eleget tevő személyek százalékos arányának kiszámítása, valamint az alternatív időtartama alatt súlyos bűncselekményeket elkövető személyek előfordulási gyakoriságának kiszámítása.

Szökési arány

A szökési arányt az alternatíva típusa szerint lehet lebontani, korcsoport, nem, kiszolgáltatottság, állampolgárság, tervezett célszág stb. szerint lebontott adatokkal. Az ilyen információk alapvető fontosságúak lennének az alternatíva hatékonyságának értékeléséhez.

Támogató szolgáltatások

Az egyének számára nyújtott támogató szolgáltatások, például a jogi segítségnyújtás, a lakhatási és egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetőségének, elérhetőségének, minőségének és igénybevételenek értékelése.

Költséghatékonyság

Az alternatívák és az őrizet költségeinek összehasonlítása, beleértve a hosszú távú pénzügyi és társadalmi költségeket is, annak megállapítása érdekében, hogy a meglévő alternatívák fenntartható és gazdaságos megoldást kínálnak-e. Ez magában foglalja az erőforrások és a költségek vizsgálatát (az egy személyre jutó költség az őrizet alternatívái esetében, szemben az egy személyre jutó költségekkel az őrizet esetében, beleértve az adminisztratív, működési és humán erőforrásokat, valamint az alternatíva időtartama az őrizet időtartamával szemben).

Az alapvető jogokra gyakorolt hatás

Annak értékelése, hogy az őrizet alternatívái:

- tiszteletben tartják-e az emberi méltóságot és az alapvető jogokat;
- megfelelő támogatást és erőforrásokat biztosítanak-e;
- elkerülnek-e a megkülönböztetést és a marginalizációt.

Közösségi hatás

Az őrizet alternatívái hatásának értékelése, amely azt vizsgálja, hogy a fogadó közösség mennyire jól fogadja őket. Ez magában foglalja annak értékelését, hogy az őrizet alternatívái:

- erősítik-e a közösség és az egyének közötti bizalmat és együttműködést;
- előmozdítják-e a társadalmi kohéziót, és csökkentik-e a feszültségeket;
- kezelik-e a migrációval kapcsolatos aggodalmakat és tévhiteteket.

Adatgyűjtés és elemzés

A fenti mutatókra vonatkozó mennyiségi (pl. megfelelési arányok, költségmegtakarítás az őrizethez képest) és minőségi (pl. az esetek eredményei) adatokat szisztematikusan gyűjteni kell.

Az adatok különböző forrásokból és eszközökkel gyűjthetők és értékelhetők, például az őrizet alternatívái alá vont személyektől, az esetmenedzserektől és más érdekelt felektől (beleértve az őrizet alternatíváinak megvalósításában részt vevő civil társadalmi szervezeteket), interjúk, felmérések és fókuszcsoportok segítségével.

Ezen adatok elemzése javíthatja a rendszer erősségeinek és gyenge pontjainak megértését azzal a céllal, hogy javuljon a rendszer általános hatékonysága, és szükség esetén változtatásokat javasoljanak az őrizet alternatíváit szabályozó jogi és szakpolitikai keretekben.

Példa az őrizet alternatíváival kapcsolatos kísérleti projektre

- **EPIM** – [Az őrizet alternatívái: az együttműködés kultúrájának kialakítása. A bevándorlási őrizet kétéves kapcsolattartáson alapuló alternatíváját megvalósító kísérleti projektek értékelése Bulgáriában, Cipruson és Lengyelországban](#). 2020. július. Az értékelés szerint a három kísérleti projekt 126 szabálytalan bevándorlási státuszú személy számára nyújtott esetkezelést. 86%-ukkal kapcsolatban maradtak, 12%-ukkal megszakadt a kapcsolat vagy megszöktek, 2%-ukat pedig kitoloncolták. 25 %-ban sikerült megoldani az esetet végleges vagy ideiglenes migrációs eredménnyel ⁽¹¹⁵⁾.

A határon folytatott eljárásokkal kapcsolatos megfontolások

Elvileg az őrizet alternatíváinak minden típusa használható a határon folytatott eljárásokkal összefüggésben. Meg kell azonban jegyezni, hogy a gyakorlatban az őrizet egyes alternatíváinak végrehajtása nagyobb kihívást jelenthet a határon folytatott eljárások sajátos jellemzői miatt, mint például a be nem lépés jogi fikciója és az a tény, hogy a határon folytatott eljárások gyakran nehezen megközelíthető területeken zajlanak. Ez megnehezítheti az esetkezelést támogató szervezetekkel folytatott egyeztetést, mivel ezek nem feltétlenül a határ menti helyszíneken működnek ⁽¹¹⁶⁾.

A lehetséges kihívások kezelése érdekében a hatóságoknak a határon folytatott eljárások során kombinálniuk kell az őrizet különböző alternatíváit. Például a határ közelében kijelölt helyeken való tartózkodás kombinálható más intézkedésekkel, például rendszeres bejelentkezéssel. A tagállamok emellett olyan integrált esetkezelési rendszereket alakíthatnak ki, amelyek lehetővé teszik az eljárási lépésekkel kapcsolatos rendszeres konzultációkat, még olyan nehéz körülmények között is, mint a repülőterek vagy a távoli térségek. Ezekben az esetekben a kérelmezőknek a határon folytatott eljárásokhoz kialakított különleges helyszínekre történő áthelyezése nem minősülne területre való belépésnek ⁽¹¹⁷⁾.

⁽¹¹⁵⁾ A Frontex szerint a kétéves kísérleti projektben használt minta reprezentativitása meglehetősen alacsony, nemcsak azért, mert kizárólag 126 harmadik országbeli állampolgárból áll, hanem azért is, mert a résztvevők 82%-a kiszolgáltatott helyzetű csoportokhoz tartozott. Ezen túlmenően a Frontex elemzése szerint 2 év elteltével csak a migránsok 25,4%-ánál jutottak valamilyen megoldásra, végleges vagy ideiglenes migrációs eredménnyel. Ezen a 25,4%-os esetmegoldáson belül 16,6%-nál a harmadik országbeli állampolgárok menedéjogot, nemzetközi védelmet vagy más típusú ideiglenes vagy állandó tartózkodási jogállást kaptak. Mindössze 8,7% tért vissza önként a származási országba. A kitoloncoltak 2,4%-ához hozzáadva ez a szám a ténylegesen visszaküldött migránsok 11,1%-át teszi ki. Így 2 év elteltével a migránsoknak csak 11,1%-át sikerült visszaküldeni, 12%-uk megszökött vagy megszakadt a kapcsolata a kísérleti projekttel, 16,6%-uk kapott nemzetközi védelmet vagy más tartózkodási kártyát, 60,3%-uknál pedig oldották meg az ügyüket. Lásd Frontex: [Bevált gyakorlatok az őrizet alternatíváiról](#). 2024.

⁽¹¹⁶⁾ Az APR 54. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a határon folytatott eljárás alá vont kérelmezőknek a külső határon vagy a tranzitónákban vagy azok közelében, illetve a tagállam által kijelölt egyéb helyeken kell tartózkodniuk.

⁽¹¹⁷⁾ Az APR (65) preambulumbekzdése és 54. cikkének (5) bekezdése.

A fent említett kihívások fényében nehezebb lehet elérni az őrizet sikeres alternatíváinak olyan kiemelt fontosságú elemeit, mint a közösségi alapú elhelyezés, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés, képesség a szükségletek kielégítésére, a bizalmi kapcsolat kiépítése és a hatékony esetkezelés. Ennek ellenére döntő fontosságú, hogy foglalkozzunk ezekkel a kihívásokkal. A be nem lépés jogi fikciója, amelyet a határon folytatott menekültügyi eljárás során alkalmaznak, a területhez és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés korlátozásán keresztül jelentősen érintheti az őrizet alternatíváit. Mindazonáltal továbbra is alapvető fontosságú annak biztosítása, hogy az egyének, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévők hozzáférjenek a szükséges támogató szolgáltatásokhoz.

A [8. iránymutatás](#) keretében felvázolt valamennyi folyamatot (dokumentumok kiadása, hozzáférés a méltó életkörülményekhez, információkhoz való hozzáférés, jogi tanácsadáshoz és segítségnyújtáshoz való hozzáférés) szisztematikusan és hatékonyan kell végrehajtani, tekintettel arra a szigorú határidőre is, amelyen belül a határon folytatott menekültügyi eljárást le kell zárni. A civil társadalmi szervezetekkel és nemzetközi szervezetekkel folytatott együttműködés kritikus fontosságú. Ezek a szereplők kiemelt szerepet játszhatnak az őrizet alternatíváinak megvalósításában, személyre szabott megoldásokat kínálva és speciális szolgáltatásokat nyújtva bizonyos csoportoknak, köztük a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeknek.

Az őrizet alternatíváinak felülvizsgálata

9. iránymutatás:

Az őrizet alternatíváit bírósági felülvizsgálatnak kell alávetni, amely figyelembe veszi az egyéni körülményekben bekövetkezett változásokat.

Az őrizet és az őrizet alternatíváinak felülvizsgálata

Mivel az őrizetbe vétel vagy az őrizet határozatai jelentős hatással lehetnek az egyének szabadsághoz való jogára, alapvető fontosságú **a bírósági felülvizsgálat mechanizmusainak biztosítása**, összhangban a hatékony bírósági jogorvoslathoz való joggal ⁽¹¹⁸⁾.

Mind **az RCD (2024)**, mind **a visszaküldési irányelv** rendelkezik az őrizetbe vétel bírósági felülvizsgálatának szabályozásáról, de **nem foglalja magában az őrizet alternatívái bírósági felülvizsgálatának kérdésével**. Mindazonáltal az őrizet bírósági felülvizsgálata magában foglalhatja a kevésbé kényszerítő intézkedések, nevezetesen az őrizet alternatívái alkalmazhatóságának (új) vizsgálatait.

A felülvizsgálati mechanizmusok elsődlegesen annak értékelésére irányulnak, hogy az őrizetbe vétel vagy az őrizet alternatívái szükségesek és arányosak-e, valamint értékeli az egyéni körülményekben bekövetkezett változásokat, például a kiszolgáltatottsági tényezőket (pl. az egyén fizikai és mentális egészségének romlása) és/vagy az új kockázati tényezőket (pl. az előírt kötelezettségek teljesítése).

Az őrizetbe vétel első felülvizsgálata

Az igazságügyi szerv általi első felülvizsgálatra akkor kerül sor, amikor a menekültügyi vagy visszaküldési eljárás során először rendeli el a közigazgatási hatóság az őrizetbe vételt ⁽¹¹⁹⁾. A felülvizsgálat célja az őrizetbe vétel indokainak megerősítése, valamint a szükségesség és az arányosság követelményeinek újraértékelése (lásd [1. iránymutatás](#) és [5. iránymutatás](#)). Az első felülvizsgálatért felelős igazságügyi szervnek újra kell

⁽¹¹⁸⁾ A Charta 47. cikke.

⁽¹¹⁹⁾ Az RCD (2024) 11. cikkének (3) bekezdése szerint „amennyiben az őrizetet közigazgatási hatóságok rendelik el, a tagállamok gondoskodnak arról, hogy az őrizet jogszerűségének bírósági felülvizsgálatát hivatalból vagy a kérelmező kérésére vagy mindkét okból mielőbb elvégezzék”. Lásd még a visszaküldési irányelv 15. cikkének (2) bekezdését: „Amennyiben az őrizetet közigazgatási hatóságok rendelték el, a tagállamok: a) vagy előírják az őrizetben tartás jogszerűségének gyors bírósági felülvizsgálatát, amellyel kapcsolatosan az őrizet kezdetétől számítva a lehető legrövidebb határidőn belül határozatot kell hozni, b) vagy biztosítják a jogot a harmadik országbeli állampolgár számára az őrizetben tartásának jogszerűségét gyorsan felülvizsgáló bírósági eljárás megindítására, amelyben a jogszerűségről a vonatkozó eljárás megindításától számítva a lehető legrövidebb határidőn belül határozni kell. Ez esetben a tagállamok haladéktalanul tájékoztatják az érintett harmadik országbeli állampolgárt az ilyen eljárás igénybevételének lehetőségéről”.

értékelnie az őrizet alternatíváinak alkalmazását, figyelembe véve őrizetbe vételt elrendelő határozat óta esetlegesen felmerült új körülményeket is. Ha a felülvizsgálat nem zárul le a határidőn belül, a személyt szabadon kell bocsátani (lásd [10. iránymutatás](#)) ⁽¹²⁰⁾.

Az első felülvizsgálat történhet *hivatalból*, az érintett személy kérésére vagy mindkettőre.

- **Hivatalból történő felülvizsgálat**

A menekültügyi eljárás során a hivatalból történő felülvizsgálatot a lehető leggyorsabban, de legkésőbb az őrizetbe vétel kezdetétől számított 15 napon (kivételes esetekben 21 napon) belül el kell végezni ⁽¹²¹⁾.

A visszaküldési eljárás során a hatóságoknak a lehető leggyorsabban, az őrizetbe vétel kezdetétől kezdve fel kell mérniük, hogy a személyt őrizetbe kell-e venni ⁽¹²²⁾.

- **Az egyén kérésére történő felülvizsgálat**

A kérelmező a hatékony jogorvoslathoz való jog alapján bármikor megtámadhatja az őrizetbe vételt elrendelő eredeti határozatot, és kérheti annak felülvizsgálatát. A felülvizsgálat lezárásának határideje a menedékjogi eljárás során a kérelem benyújtásától számított 15 nap (kivételes esetekben 21 nap), a visszaküldési eljárás során pedig a lehető leggyorsabban le kell zárni. Ilyen esetben az őrizet alternatíváit a bírósági tárgyaláson lehet megvizsgálni.

Az őrizetbe vételt elrendelő határozat megtámadásának tényleges lehetősége a tájékoztatás rendelkezésre állásától, az ingyenes jogi képviselővel való hozzáféréstől és – gyermekek esetében – a gyám vagy képviselő kijelölésétől függ (lásd még: [4. iránymutatás](#)).

Időszakos felülvizsgálat

Az őrizetbe vételt elrendelő határozatot rendszeres időközönként felül kell vizsgálni a nemzeti jogszabályok alapján, különösen akkor, ha az őrizetbe vétel hosszabb ideig tart, ha releváns körülmények merülnek fel, vagy ha olyan új információ válik elérhetővé, amely befolyásolhatja az őrizetbe vétel jogszerűségét ⁽¹²³⁾.

Az őrizetbe vétel időszakos felülvizsgálata elindíthatja az őrizet alternatíváinak vizsgálatát is. Fő célja annak ellenőrzése, hogy az őrizetbe vétel eredeti indokai

⁽¹²⁰⁾ A visszaküldési irányelv nem ír elő konkrét határidőt az őrizetbe vétel első felülvizsgálatára. Kizárólag a tagállamok azon kötelezettségét említi, hogy gondoskodniuk kell a gyors bírósági felülvizsgálatról. Ezzel kapcsolatban a [\(EU\) 2017/2338 bizottsági ajánlás](#) 14. cikkének (2) bekezdése (142. oldal) a „gyors bírósági felülvizsgálat” maximális időtartamával kapcsolatban megállapítja, hogy a visszaküldési irányelv szövege az EJEE 5. cikke (4) bekezdésének szóhasználatát tükrözi, amely előírja a „bíróság rövid határidőn belüli döntését”. Az EJEB vonatkozó ítélkezési gyakorlata egyértelművé teszi, hogy az elfogadható maximális időtartam („ésszerű időtartam”) nem határozható meg absztrakt módon. Ezt az egyes esetek körülményeinek fényében kell megállapítani, figyelembe véve az eljárások összetettségét, valamint a hatóságok és a kérelmező magatartását is. Egyértelműen bevált gyakorlatnak tekinthető az, ha a határozathozatalra egy hétnél rövidebb időn belül sor kerül, ami kielégíti a gyorsaság jogi követelményét.

⁽¹²¹⁾ Az RCD (2024) 11. cikkének (3) bekezdése.

⁽¹²²⁾ A visszaküldési irányelv 15. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹²³⁾ Az RCD (2024) 11. cikkének (5) bekezdése. Lásd még a visszaküldési irányelv 15. cikkének (3) bekezdését: „Az őrizetben tartást minden esetben ésszerű időközönként, akár az érintett harmadik országbeli állampolgár kérésére, akár hivatalból felül kell vizsgálni. Meghosszabbított őrizet esetében a felülvizsgálatokat igazságügyi hatóság felügyelete alatt kell elvégezni.”

továbbra is érvényesek-e, továbbá annak értékelése, hogy továbbra is fennállnak-e az őrizet szükségességére, észszerűségére és arányosságára vonatkozó követelmények. E felülvizsgálat során az illetékes hatóságoknak újra kell értékelniük az őrizet alternatíváinak alkalmazását, figyelembe véve az esetlegesen felmerült új körülményeket is.

Az őrizetbe vétel kezdeti felülvizsgálatához hasonlóan az időszakos felülvizsgálat is lefolytatható *hivatalból*, az érintett személy kérésére vagy mindkettőre. Ezzel szemben a kísérő nélküli gyermek őrizetbe vételét elrendelő határozat időszakos felülvizsgálatát *hivatalból* kell kezdeményezni ⁽¹²⁴⁾ (lásd még: [7. iránymutatás](#)).

Az őrizet alternatíváira vonatkozó egyedi felülvizsgálati eljárások

A nemzeti jogszabályoktól függően az őrizet alternatíváinak megtámadására rendelkezésre álló jogi lehetőségek megegyezhetnek az őrizetbe vétel megtámadásához használt jogi lehetőségekkel. Ugyanakkor az őrizet alternatíváit olyan egyedi felülvizsgálati eljárások keretében is újra lehet értékelni, amelyek során az érintett személy kizárólag az őrizet alternatíváinak alkalmazását támadja meg, amennyiben a tagállam jogszabályai így rendelkeznek.

A bírósági felülvizsgálat lehetséges kimenetelei

A bírósági felülvizsgálati eljárás az alábbiakban részletezettek szerint különböző eredményekhez vezethet.

Az őrizet alternatíváinak megerősítése

Az őrizet alternatíváit akkor kell megerősíteni, ha az őrizet indokai továbbra is fennállnak, és: (i) az ügyben nem merültek fel új releváns körülmények, vagy ii) más hatékony alternatíva nem alkalmazható.

Az érintett személy szabadon bocsátása

Az RCD (2024) 11. cikkének (5) bekezdése és a visszaküldési irányelv 15. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy amennyiben a bírósági felülvizsgálat eredményeként az őrizet jogellenesnek bizonyul, az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani (lásd [10. iránymutatás](#)).

Ezenkívül az őrizet indokaihoz kapcsolódó folyamatban lévő közigazgatási eljárásokat kellő gondossággal kell lefolytatni. A közigazgatási eljárásokban fellépő – az adott személynek fel nem róható – késedelmek nem indokolják az őrizet meghosszabbítását ⁽¹²⁵⁾.

⁽¹²⁴⁾ Az RCD (2024) 11. cikkének (5) bekezdése.

⁽¹²⁵⁾ Az RCD (2024) 11. cikke (1) bekezdésének második albekezdése. A visszaküldési eljárás során előfordulhat, hogy az adminisztratív eljárások késedelme a származási ország felelőssége, azaz késik a szükséges dokumentumok beszerzése a harmadik országból. Ilyen esetekben, bár a harmadik országbeli állampolgár nem tehető felelőssé a késedelmekért, a visszaküldési irányelv 15. cikke (6) bekezdésének b) pontja alapján jogszerű az őrizet fenntartása.

A visszaküldési eljárás során az érintett személyt haladéktalanul szabadon kell bocsátani, ha úgy tűnik, hogy már nincs észszerű lehetőség a kitoloncolásra ⁽¹²⁶⁾.

Áttérés az őrizet alternatíváiról az őrizetre

Ha a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik, a felülvizsgálatért felelős igazságügyi hatóság dönthet úgy, hogy visszavonja az őrizet alternatíváit, és az őrizetbe vételt rendeli el. Ebben az esetben az őrizetbe vételről szóló eredeti határozatra érvényes valamennyi előjogot és garanciát alkalmazni kell. Ezek közé tartozik az alapjogi normák és a nemzeti jogszabályok betartása, a határozat rendszeres felülvizsgálata, valamint az az elv, hogy az őrizetbe vétel csak végső esetben alkalmazható, szükségesnek és arányosnak kell lennie, és a lehető legrövidebb ideig kell tartania. Az őrizet alternatíváiról az őrizetre való áttérés különböző esetekben fordulhat elő, amit az alábbi példák részleteznek.

- **A menedékjogi vagy visszatérési kötelezettség elmulasztása**

Ha egy személy nem működik együtt a menekültügyi vagy visszaküldési eljárásban, például nem vesz részt a meghallgatásokon, nem nyújtja be a szükséges dokumentumokat, indokolt ok nélkül akadályozza a visszaküldési eljárást, vagy akadályozza a kiutasítás előkészítését vagy kitoloncolási eljárást, a hatóságok dönthetnek úgy, hogy az őrizetbe vételre van szükség ⁽¹²⁷⁾.

- **A feltételek be nem tartása**

Ha az egyén nem teljesíti az alkalmazott alternatívában meghatározott feltételeket, az utóbbi érvénytelennek tekinthető. Tartós meg nem felelés arra készítheti a hatóságokat, hogy a bevándorlási eljárások betartásának biztosítása érdekében szükséges intézkedésnek tekintsék az őrizetbe vételt.

- **A szökés megnövekedett kockázata**

Ha bizonyítottan fennáll a szökés megnövekedett kockázata, a hatóságok felülvizsgálhatják az őrizetbe vétel helyénvalóságát. Például az egyén menedékjog iránti kérelmének elutasítása megnövekedett stresszhez vagy a kitoloncolástól való félelemhez vezethet, ami növeli a szökés valószínűségét.

- **A közrendet vagy a nemzetbiztonságot fenyegető nagyobb veszély**

Ha bizonyíték van arra, hogy a nemzetbiztonságot vagy a közrendet nagyobb veszély fenyegeti, a hatóságok újra megfontolhatják az őrizetbe vételt. Ez magában foglalhatja azokat a helyzeteket, amikor hitelt érdemlő bizonyítékok állnak rendelkezésre a bűncselekményekben való részvételre vagy a közbiztonságot veszélyeztető csoportokkal való társulásra vonatkozóan, bár ezekben a helyzetekben a tagállamoknak a büntetőjogi felelősségre vonást és a büntetőjogi őrizetbe vételt kell előnyben részesíteniük ⁽¹²⁸⁾.

⁽¹²⁶⁾ A visszaküldési irányelv 15. cikkének (4) bekezdése.

⁽¹²⁷⁾ A visszaküldési irányelv 15. cikkének (1) bekezdése; a határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 5. cikkének (3) bekezdése.

⁽¹²⁸⁾ Az RCD (2024) (30) preambulumbekkezdése.

Áttérés az őrizetről az őrizet alternatíváira

Fordítva is igaz, hogy a felülvizsgálat során az őrizetbe vételt elrendelő korábbi határozatot át lehet alakítani az őrizet egyik alternatívájává, mégpedig az egyéni körülmények változásai és annak mérlegelése alapján, hogy az alternatíva valóban megfelelő-e.

Ilyen eset lehet például, ha a családi életben változások következnek be (például gyermek születése), vagy ha az őrizet során olyan sebezhetőség vagy egyéb egészségügyi állapot merül fel, amelyek nem egyeztethetők össze az őrizettel, és amelyeket nem lehet megfelelően kezelni őrizeti körülmények között ⁽¹²⁹⁾.

Az őrizetről az őrizet alternatíváira való áttérést annak alapján is elrendelhetik, hogy arra utaló jelek merülnek fel, hogy az érintett személynek különleges befogadási szükségletei lehetnek ⁽¹³⁰⁾, valamint a megfelelő értékelés eredményei ezt követelik meg ⁽¹³¹⁾.

Továbbá ha az őrizetbe vett személy az őrizetbe vételről szóló határozatot követően pénzügyi eszközökhöz jut, a hatóságok ezt új körülménynek tekinthetik, amelynek alapján elrendelhetik az óvadék ellenében történő szabadon bocsátást (lásd [3. iránymutatás](#), 41. lábjegyzet).

Az alkalmazott alternatíva (alternatívák) módosítása

A felülvizsgálati eljárás megerősítheti, hogy szükség van az őrizet alternatívájára, ugyanakkor elrendelheti, hogy módosítani kell az alkalmazott alternatíva típusát vagy követelményeit. A lehetséges gyakorlati eredmények a következők:

- egy új típusú alternatív vagy – ha a nemzeti környezetben rendelkezésre áll – a hatékonyabbnak ítélt új alternatívák kombinációjának alkalmazása;
- az alternatíva kombinálása egy másik alternatívával;
- az alkalmazott alternatíva követelményeinek módosítása, hogy az jobban megfeleljen az egyéni igényeknek és körülményeknek.

Értesítés a visszavonásról

Az őrizet alternatíváinak visszavonásakor haladéktalanul és írásban értesíteni kell az érintett személyt.

A határozatról szóló értesítéshez hasonlóan (lásd [6. iránymutatás](#)), a visszavonásról szóló írásbeli értesítést az egyén számára hozzáférhető formában kell megküldeni, figyelembe véve az esetleges nyelvi vagy írástudásbeli korlátokat. Részletesen ki kell fejtenie az adott alternatívák visszavonásának okait, utalva az adott személy kockázati profiljának újraértékelésére okot adó konkrét aggályokra vagy tényezőkre, például a korábbi szökésre vagy meg nem felelésre. Ezenkívül egyértelmű tájékoztatást kell nyújtania az alternatívát

⁽¹²⁹⁾ Az RCD (2024) 13. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹³⁰⁾ Az RCD (2024) 10. cikkének (3) bekezdése.

⁽¹³¹⁾ Az RCD (2024) 25. cikke.

visszavonó határozat megtámadásához való jogról, útmutatással arra vonatkozóan, hogyan lehet ezt az eljárást kezdeményezni, és további információkat vagy bizonyítékokat benyújtani a felülvizsgálathoz.

Az egyéneket olyan támogató szolgáltatásokhoz vagy szervezetekhez kell irányítani (ha vannak ilyenek), amelyek segítséget és útmutatást nyújthatnak ebben az átmeneti időszakban, beleértve a jogi segítségnyújtási szolgáltatókat, közösségi szervezeteket vagy szociális szolgáltatásokat nyújtó ügynökségeket.

Az őrizet alternatíváinak visszavonása: kísérő nélküli gyermekek

A kísérő nélküli gyermekekre alkalmazott alternatívák visszavonásának értékelésekor alapvető fontosságú, hogy elsőbbséget élvezzen a gyermekek mindenek felett álló érdeke, és hogy lehetőséget kapjanak arra, hogy meghallgassák őket az őket érintő bírósági és közigazgatási eljárásokban. Az őrizet alternatíváinak időtartama alatt a kísérő nélküli gyermekek gyakran kialakítják a közösségen belüli rutinokat és kapcsolatokat, amelyek stabilitást és biztonságot nyújtanak. Az életkörülményeikben bekövetkező hirtelen változások jelentősen megzavarhatják stabilitásukat, ami hatással lehet érzelmi és pszichológiai jóllétükre.

Ha az áthelyezés szükséges és a gyermek érdekeit szolgálja, folyamatos nyomon követést és támogatást kell nyújtani annak biztosítása érdekében, hogy az áthelyezés olyan módon történjen, amely előmozdítja a gyermek jóllétét, és tiszteletben tartja jogait.

A határon folytatott eljárásokkal kapcsolatos megfontolások

A határon folytatott eljárások során rendszeres időközönként felül kell vizsgálni az őrizetet. A nemzeti jogszabályokkal összhangban az őrizet alternatíváinak felülvizsgálatát is el kell végezni. Az ilyen felülvizsgálatok gyakoriságának meghatározásakor a hatóságoknak figyelembe kell venniük azt a tényt, hogy a határon folytatott eljárásokat rövid időn belül le kell zárni. Az érintett személynek is lehetőséget kell kapnia arra, hogy felülvizsgálatot kérjen, különösen akkor, ha új körülmények merültek fel az ügyében.

Az időszakos felülvizsgálatok mellett elengedhetetlen a folyamatos nyomon követés is. Ez magában foglalja az őrizet alternatíváira vonatkozó feltételeknek való megfelelés valós idejű nyomon követését. Ha bármilyen jel utal a szabályok be nem tartására vagy a szökés megnövekedett kockázatára, azonnali felülvizsgálatot kell indítani az alkalmazott alternatíva megfelelőségének újraértékelése érdekében.

A felülvizsgálati folyamatnak elég rugalmasnak kell lennie ahhoz, hogy lehetővé tegye az esetlegesen felmerülő problémák gyors megoldását. Ha egy adott alternatíva hatástalannak vagy nem megfelelőnek bizonyul, a hatóságoknak fel kell készülniük arra, hogy gyorsan egy megfelelőbb intézkedést hajtsanak végre. Ez magában foglalhatja az alternatíva egyik típusáról egy másikra való áttérést, a nyújtott támogatás szintjének növelését, vagy szükség esetén az őrizetbe vétel megfontolását, ha más lehetőségek nem alkalmazhatók hatékonyan.

Az őrizet alternatíváinak megszüntetése

10. iránymutatás

Az őrizet alternatíváinak ideiglenes jellegűnek kell lenniük.

Az őrizet alternatíváinak korlátozott időtartamúnak kell lenniük

Az RCD (2024) 11. cikkének (1) bekezdése szerint az őrizetbe vételt a lehető legrövidebb időre és kizárólag az őrizet okai fennállásának idejére szabad megengedni.

Hasonlóképpen, a visszatérési irányelv 15. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy „az őrizetnek a lehető legrövidebbnek kell lennie, és csak addig tartható fenn, amíg a kitoloncolási intézkedések folynak, és kellő körültekintéssel végrehajtásra kerülnek”. A visszaküldési eljárás során a tagállamok legfeljebb 18 hónapig tarthatják őrizetben a visszaküldési eljárás alá vont harmadik országbeli állampolgárokat ⁽¹³²⁾. Az őrizetet azonban meg kell szüntetni, ha a kitoloncolásra már nem látszik ésszerű lehetőség ⁽¹³³⁾.

Az őrizet semmiképpen sem tarthat tovább, mint amennyi a jogos állami cél eléréséhez szükséges. A nemzeti jognak meg kell határoznia az őrizet maximális időtartamát; az UNHCR ajánlása szerint ⁽¹³⁴⁾ a határozatlan idejű őrizet önkényesnek tekintendő.

Következésképpen az őrizet alternatíváinak időtartamát is korlátozni kell. Az őrizet alternatíváinak alkalmazásáról szóló határozatban meg kell határozni azt a maximális időtartamot, ameddig az őrizet alternatíváit alkalmazni lehet.

Az őrizet alternatíváira vonatkozó jogalap megszünése

Az őrizet alternatívái csak akkor alkalmazhatók, ha az őrizet jogalapja fennáll (lásd [1. iránymutatás](#)). Ha a jogalap megszűnik, például egy bírósági felülvizsgálatot követően, akkor az őrizet alternatívái már nem alkalmazhatóak, és azonnal meg kell szüntetni őket, mivel nincs jogalapjuk (lásd: [9. iránymutatás](#)). Ebben az esetben még mindig lehetséges lenne a szabad mozgás korlátozásának az RCD (2024) 9. cikke alapján (lásd [2. iránymutatás](#)).

⁽¹³²⁾ A visszaküldési irányelv 15. cikkének (5)–(6) bekezdése.

⁽¹³³⁾ A visszaküldési irányelv 15. cikkének (4) bekezdése.

⁽¹³⁴⁾ UNHCR, [Az őrizetere vonatkozó iránymutatások](#), i.m., [14.](#) lábjegyzet, 4.3. iránymutatás, 36. bekezdés.

A határon folytatott eljárásokkal kapcsolatos megfontolások

A határon folytatott eljárások szigorú határidői (12 hét a határon folytatott menekültügyi eljárásra és 12 hét a határon folytatott visszaküldési eljárásra) a gyakorlatban kizárják az őrizetbe vétel és az őrizet alternatíváinak határozatlan idejű alkalmazását.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy az érintett személyt őrizetbe kell venni, vagy a határon folytatott eljárások teljes időtartama alatt meg kell felelnie az őrizet alternatíváiban meghatározott kötelezettségeknek, az APR 54. cikke (1) bekezdésének sérelme nélkül. A hatóságoknak folyamatosan értékelniük kell az egyedi körülményeket. Ha a nemzetközi védelem iránti kérelemről nem tudnak érdemben dönteni a határon folytatott menekültügyi eljárás során, az őrizet vagy az őrizet alternatívái megszűnhetnek. Például ha a kérelmezőt amiatt veszik őrizetbe (vagy vonják az őrizet valamelyik alternatívája alá), mert területre való beutazás jogáról döntenek, és ezt a jogot megkapja, akkor a kérelmezőt a határon folytatott menekültügyi eljárásból a rendes menekültügyi eljáráshoz kell átirányítani. Ebben az esetben a nemzeti hatóságok dönthetnek úgy, hogy a menekültügyi eljárás során újra alkalmazzák az őrizet egyik alternatíváját (vagy szükség esetén az őrizetbe vételt), ha alkalmazandók az idevágó követelmények (azaz más okok is fennállnak az őrizetbe vételre).

1. melléklet. Az iránymutatások összefoglaló táblázata

Az őrizet alternatíváinak meghatározása	1. iránymutatás:	Az őrizet alternatíváit csak akkor kell alkalmazni, ha az őrizetnek jogszerű indoka van.
	2. iránymutatás:	Az őrizet alternatívái nem jelenthetnek szabadságelvonást.
Az őrizet alternatíváinak létrehozása	3. iránymutatás	Az őrizet alternatíváit törvényben kell meghatározni, amelynek egyértelműen meg kell határozni az elfogadásukért és végrehajtásukért felelős hatóságot, az alkalmazásuk kritériumait és a rendelkezésre álló lehetőségek körét.
	4. iránymutatás.	Az őrizet alternatíváinak tiszteletben kell tartaniuk az alapvető emberi jogi normákat és elveket.
Az őrizet alternatíváinak eldöntése	5. iránymutatás:	Az őrizet alternatíváit a szükségesség és az arányosság elvével összhangban kellően meg kell vizsgálni és ki kell zárni, mielőtt az őrizetbe folyamodnának.
	6. iránymutatás	Az őrizet alternatíváinak eseti értékelésen kell alapulniuk, és figyelembe kell venniük az egyéni körülményeket és a sajátos szükségleteket.
	7. iránymutatás	A gyermek őrizetbe vételének mérlegelésekor főszabályként az őrizet alternatívát kell alkalmazni, összhangban a gyermek mindenképp felett álló érdekének elvével.
Az őrizet alternatíváinak megvalósítása	8. iránymutatás	Az őrizet alternatíváit a leghatékonyabb módon kell megvalósítani, és biztosítékokat és eljárásokat kell bevezetni a nagyobb arányú megfelelés érdekében.
Az őrizet alternatíváinak felülvizsgálata	9. iránymutatás:	Az őrizet alternatíváit bírósági felülvizsgálatnak kell alávetni, amely figyelembe veszi az egyéni körülményekben bekövetkezett változásokat.
Az őrizet alternatíváinak megszüntetése	10. iránymutatás:	Az őrizet alternatíváinak ideiglenes jellegűnek kell lenniük.

2. melléklet. Ellenőrző listák az iránymutatásokhoz

Ellenőrző lista – Az őrizet alternatíváinak meghatározása

1. iránymutatás: Az őrizet alternatíváit csak akkor kell alkalmazni, ha az őrizetnek indoka van.

- Az őrizetbe vétel indokait a nemzeti jog egyértelműen szabályozza.
- Az őrizet jogszerű indokát az adott egyéni esetben azonosították.

2. iránymutatás: Az őrizet alternatíváit nem jelenthetnek szabadságelvonást.

- Az őrizet alternatívái nem járnak szabadságelvonással, és kevésbé korlátozóak, mint a szabadságtól való megfosztás.
- A jogok és szabadságjogok korlátozását a konkrét esetben vezetik be, azt egyedileg vagy összesítve mérlegelik, és ez nem jelent az őrizetnek hasonló helyzetet.

Ellenőrző lista – Az őrizet alternatíváinak létrehozása

3. iránymutatás: Az őrizet alternatíváit nemzeti jogszabályokban kell meghatározni, amelyeknek egyértelműen meg kell határozniuk az elfogadásukért és végrehajtásukért felelős hatóságot, az alkalmazásuk kritériumait és a rendelkezésre álló lehetőségek körét.

- Az őrizet alternatíváit a nemzeti jog határozza meg.
- Legalább két alternatíva áll rendelkezésre.
- A vonatkozó jogszabályok meghatározzák az őrizet alternatíváinak elfogadásáért és végrehajtásáért felelős hatóságot.
- Egyetlen személyt sem tartanak őrizetben azon az alapon, hogy nem állnak rendelkezésre az őrizet alternatívái.

4. iránymutatás: Az őrizet alternatíváinak tiszteletben kell tartaniuk az alapvető emberi jogi normákat és elveket.

- Az őrizet alternatívái tiszteletben tartják a megkülönböztetésmentesség elvét.
- Az őrizet alternatívái tiszteletben tartják a személy méltóságát, és nem vezetnek kínzáshoz, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetéshez, illetve nem tartalmaznak ilyeneket.
- Az őrizet alternatívái tiszteletben tartják a magánélethez való jogot, és nem avatkoznak be önkényesen vagy jogellenesen az érintett személy magánéletébe.
- Az őrizet alternatívái tiszteletben tartják az egészséghez való jogot, többek között azáltal, hogy biztosítják az egészségügyi szükségletek kielégítését.

- Az őrizet alternatívái tiszteletben tartják a családi élethez való jogot, többek között azáltal, hogy nem akadályozzák meg az egyének kapcsolattartását a családjukkal.
- Az őrizet alternatívái tiszteletben tartják a gyermek mindenek felett álló érdekét, a gyermek tájékoztatáshoz és részvételhez való jogát, valamint a gyermek oktatáshoz való jogát.
- Az őrizet alternatívái tiszteletben tartják a hatékony jogorvoslat való jogot:

Ellenőrző lista – Az őrizet alternatíváinak eldöntése

5. iránymutatás: Az őrizet alternatíváit a szükségesség és az arányosság elvével összhangban kellően meg kell vizsgálni és ki kell zárni, mielőtt az őrizethez folyamodnának.

- Az őrizet vizsgálata előtt az adott egyedi esetben mérlegelik, elemzik és kizárják az őrizet alternatíváit.
- Nem adják ki automatikusan az őrizetbe vételt elrendelő intézkedést, hanem előtte az egyén konkrét körülményeinek fényében megvizsgálják, hogy alkalmazhatók-e az őrizet alternatívái.
- Megindokolják, ha nem alkalmazzák az őrizet alternatíváit.
- Az őrizetre csak azután kerül sor, hogy bizonyítást nyer, hogy ez az adott egyedi esetben a jogos célok eléréséhez szükséges.
- Az őrizet csak annak bizonyítása után alkalmazható, hogy a szabadságelvonással okozott kár arányban áll az adott egyedi esetben követett jogos célokkal.

6. iránymutatás: Az őrizet alternatíváinak eseti értékelésen kell alapulniuk, és figyelembe kell venniük az egyéni körülményeket és a sajátos szükségleteket.

- Az őrizet alternatíváit egyéni értékelés alapján vizsgálják.
- Az egyéni értékelés során a hatóságok figyelembe veszik:
 - o a hatóságok utasításainak vagy az őrizet korábban előírt alternatíváinak való korábbi megfelelést;
 - o a szökés kockázatával kapcsolatos objektív mutatókat, beleértve a korábbi szökések bizonyítékait, valamint az ilyen kockázatot enyhítő és csökkentő tényezőket;
 - o az érintett személy által tanúsított együttműködés mértékét.
- Az egyéni értékelés során a hatóságok többek között azt veszik figyelembe, hogy a személy:
 - o gyermek (kísérő nélküli gyermek vagy sem), egyedülálló anya gyermekekkel, idős személy, terhes nő;
 - o olyan fogyatékossgal vagy (fizikai vagy mentális) egészségügyi állapottal rendelkezik, amely nem egyeztethető össze az őrizettel;

- o emberkereskedelem, kínzás, szexuális kényszerítés vagy a pszichológiai, fizikai vagy szexuális erőszak más formáinak, például a nemi alapú erőszaknak, a női nemi szervek megcsonkításának, gyermek- vagy kényszerházasságnak, illetve szexuális, nemi, rasszista vagy vallási indítékkal elkövetett erőszaknak a túlélője.
- Az egyéni értékelés során a hatóságok figyelembe veszik, hogy az őrizet nem veszélyezteti-e súlyosan a személy testi és mentális egészségét.
- A sebezhetőségek azonosítását és értékelését képzett és szakképzett személyzet végezte.
- A kérelmező őrizetbe vételekor megfelelően figyelembe kell venni minden olyan látható jelet, nyilatkozatot vagy magatartásformát, amely arra utal, hogy a kérelmezőnek különleges befogadási igényei vannak.
- Amikor az adott egyedi esetben az őrizet legmegfelelőbb alternatívájáról vagy azok kombinációjáról döntenek:
 - o a legkevésbé beavatkozó lehetőséget mérlegelik és alkalmazzák;
 - o figyelembe veszik az olyan tényezőket, mint az őrizet alternatívájának típusa, időtartama és az érintett személyre gyakorolt hatása;
 - o az őrizet alternatíváival járó kötelezettségek és feltételek (pl. a jelentkezés gyakorisága) az egyedi esethez igazodnak.

7. iránymutatás: A gyermek őrizetbe vételekor főszabályként az őrizet alternatívát kell alkalmazni, összhangban a gyermek mindenek felett álló érdekének elvével.

- Ha alkalmazzák, értékelik az őrizetet (és az őrizet alternatíváit), hogy – a gyermek mindenek felett álló érdekének vizsgálatát követően – a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja.
- Az őrizet alternatívái a kísérő nélküli vagy elszakított gyermekek számára a családszerű körülményeket részesítik előnyben.
- Tiszteletben kell tartani a család egységének elvét.
- Az őrizet alternatívája biztosítja, hogy a gyermekes családokat a számukra megfelelő szálláson helyezték el.
- Az erőszak, a visszaélés és a kizsákmányolás kockázatának csökkentése érdekében védintézkedések vannak érvényben, amelyekhez biztonságos, hozzáférhető és bizalmas mechanizmusok kapcsolódnak, hogy be tudják jelenteni az ezzel kapcsolatos incidenseket.

Ellenőrző lista – Az őrizet alternatíváinak megvalósítása

8. iránymutatás: Az őrizet alternatíváit a leghatékonyabb módon kell megvalósítani, és biztosítékokat és eljárásokat kell bevezetni a nagyobb arányú megfelelés érdekében.

Okmányok

- Az őrizet valamely alternatívája alá vont személyek számára megfelelő időben kiállítják a státuszukat igazoló okmányokat.

Méltó körülmények és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- A nemzetközi védelmet kérelmezők, akiket az őrizet alternatívái alá vontak, hozzáférnek az RCD-ben (2024) meghatározott anyagi és nem anyagi befogadási feltételekhez, figyelembe véve a konkrét esetben alkalmazott alternatíva típusát is.
- Azok a harmadik országbeli állampolgárok, akiknek egy időszakot biztosítottak az önkéntes távozásra, a visszaküldésig hozzáférést kapnak az olyan alapvető szolgáltatásokhoz, mint az egészségügyi ellátás és a gyermekek oktatása.

Információhoz való hozzáférés

- Az őrizet alternatívája alá vont személyeket időben tájékoztatják az esetükben alkalmazott alternatív rendszerről, jogaikról és kötelezettségeikről, beleértve a meg nem felelés következményeit is.
- A tájékoztatás írásban, tömör, átlátható, érthető és könnyen hozzáférhető formában történik.
- Ha a körülmények úgy kívánják, az információkat szóban vagy vizuális formában, például videók és piktogramok segítségével is megadják.
- A tájékoztatást olyan nyelven kell megadni, amelyet a gyermek megért.
- A tájékoztatás az érintett személy sajátos igényeihez és egyéni körülményeihez igazodik.
- Ha a körülmények úgy kívánják, tolmácsot biztosítanak.
- Ellenőrzik, hogy az érintett személy megértette-e a tájékoztatást.

Jogi tanácsadás és segítségnyújtás

- Az őrizet alternatívái alá vont személyek megfelelő időben hozzáférnek jogi tanácsadáshoz és segítségnyújtáshoz.
- A jogi tanácsadás díjmentes.
- Az érintett személyt legkésőbb a nyilvántartásba vételkor tájékoztatják arról a lehetőségről, hogy jogi tanácsadást kérhet.
- A menedékjogi kérelmet elutasító határozat vagy kiutasítási határozat ellen benyújtott fellebbezés során az érintett személy ingyenes jogi segítségnyújtást kérhet.

Esetkezelés

- Az őrizet alternatívái alá vont személyeket esetmenedzser támogatja ügyük rendezésében.

Képzés

- Az érintett tisztviselők, beleértve a rendőrséget, a határőröket, a bevándorlási hatóságokat és a bírákat is, átfogó képzésben részesültek annak biztosítása érdekében, hogy megalapozott döntéseket tudjanak hozni, és képesek legyenek az ügyeket az érintett személy jóllétének megfelelő figyelembevételével és az alapvető jogok tiszteletben tartása mellett kezelni.

Az őrizet alternatíváinak értékelése

- Létrejött egy mechanizmus, amely rendszeresen értékeli az őrizet alternatíváinak általános hatékonyságát és eredményességét.
- Szisztematikusan mennyiségi és minőségi adatokat gyűjtenek a különböző mutatókról, például a megfelelési arányról, a szökési arányról, a költséghatékonyságról, az őrizet alternatíváinak az alapvető jogokra és közösségekre gyakorolt hatásáról, valamint a szolgáltatások hozzáférhetőségéről és igénybevételéről.
- Biztonságos és bizalmas mechanizmusok állnak rendelkezésre az erőszak, a visszaélés és a kizsákmányolás eseteinek bejelentésére, és ezek hozzáférhetőek az az őrizet alternatívái alá vont személyek számára.
- Az őrizet alternatívái alá vont személyek adott esetben hatékony panasztételi és válaszmechanizmushoz férnek hozzá.

Ellenőrző lista – Az őrizet alternatíváinak felülvizsgálata

9. iránymutatás: Az őrizet alternatíváit bírósági felülvizsgálatnak kell alávetni, amely figyelembe veszi az egyéni körülményekben bekövetkezett változásokat.

Első bírósági felülvizsgálat

- Az őrizet első felülvizsgálata során (újra)vizsgálják az őrizet alternatíváinak alkalmazhatóságát a konkrét esetben.

Időszakos felülvizsgálat

- Az őrizetbe vétel időszakos felülvizsgálatára rendszeres időközönként kerül sor annak ellenőrzése érdekében, hogy az őrizetbe vétel eredeti indokai, valamint a szükségesség és az arányosság követelményei továbbra is érvényesek-e.
- Az őrizet alternatíváit rendszeresen (újra)vizsgálják.
- A kísérő nélküli őrizetét hivatalból mindig időszakos felülvizsgálatnak vetik alá.

Különleges felülvizsgálati eljárások

- Amennyiben a nemzeti jog előírja, az érintett személy által kezdeményezett egyedi felülvizsgálati eljárások során (újra)vizsgálják az őrizet alternatíváit.

Értesítés az őrizet alternatíváinak megszüntetéséről

- Az őrizet alternatíváinak visszavonása esetén haladéktalanul értesítik az érintett személyt, mégpedig írásban, számára hozzáférhető formában és az általa értett nyelven.
- Az értesítés tartalmazza a visszavonás okainak magyarázatát.
- Az értesítés tájékoztatást tartalmaz az őrizet alternatíváinak visszavonásáról hozott határozat megtámadásának jogáról és annak módjáról.

Ellenőrző lista – Az őrizet alternatíváinak megszüntetése

10. iránymutatás: Az őrizet alternatíváinak ideiglenes jellegűnek kell lenniük.

- Az őrizet alternatívájának maximális időtartamát az alternatívát elrendelő határozatban határozzák meg.
- Ha az őrizet oka megszűnik, az őrizet alternatívája is megszűnik.

3. melléklet. Előszűrés és a határon folytatott eljárások

Az új migrációs és menekültügyi paktum

Az új migrációs és menekültügyi paktum új szabályokat vezet be, amelyek célja, hogy a tagállamok összehangolják a migrációs hullámok kezelésének módját, amikor az emberek szabálytalan módon érkeznek az EU külső hatáira, és a megfelelő eljárás felé irányítják őket. A paktum új, kötelező határon folytatott menekültügyi eljárást vezet be a nemzetközi védelem iránti kérelmek gyorsított elbírálására, valamint létrehoz egy határon folytatott visszaküldési eljárást a nemzetközi védelemben nem részesülő személyek gyors visszaküldésére.

Az új rendszerben a külső határon folytatott eljárások szempontjából három jogszabály bír döntő jelentőséggel: 1) az előszűrésről szóló rendelet; 2) az APR (a határon folytatott menekültügyi eljárásra vonatkozó rész); és 3) a határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet. Bár különböző jogi eszközökben szerepelnek, a rendelkezések célja, hogy a külső határokon a migrációs hullámok hatékony kezelése érdekében egyetlen gördülékeny munkafolyamatot hozzanak létre.

Előszűrés

Az előszűrést azokra a harmadik országbeli állampolgárokra alkalmazzák, akik nem teljesítik a Schengeni határellenőrzési kódexben meghatározott beutazási feltételeket, és:

- valamely külső határ engedély nélküli átlépése során tartóztatják le; vagy
- kutatás-mentési műveletet követően szálltak partra; vagy
- nemzetközi védelemért folyamodtak a külső határátkelőhelyeken vagy tranzitónákban; vagy
- a külső határ jogosulatlan átlépését követően jogellenesen tartózkodnak a területen, és még nem vetették alá őket előszűrésnek ⁽¹³⁵⁾.

Az előszűrés olyan eszköz, amellyel összegyűjtik az egyénre vonatkozó első információkat, és amely segíti a hatóságokat abban, hogy a személyt a megfelelő eljáráshoz irányítsák. Jellegéből adódóan az előszűrés megelőzi a határon folytatott menekültügyi eljárást, és nem része annak.

⁽¹³⁵⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 5. cikkének (1)–(2) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése.

Az előszűrést 7 napon belül be kell fejezni a külső határokon, illetve 3 napon belül, ha úgy ítélik meg, hogy a személy szabálytalanul tartózkodik a területen ⁽¹³⁶⁾. Ezek a határidők nem hosszabbíthatók meg, és a személyt a határidő lejárta előtt a megfelelő eljárásokhoz és hatóságokhoz (menedékjog vagy visszaküldés) kell irányítani.

Az előszűrés a következő lépésekből áll:

- tájékoztatás;
- előzetes egészségügyi állapotfelmérés és a kiszolgáltatottságra vonatkozó ellenőrzések;
- szükség esetén az életkor megállapítása;
- azonosítás vagy a személyazonosság igazolása;
- a biometrikus adatok nyilvántartásba vétele;
- biztonsági ellenőrzés;
- előszűrési formanyomtatvány kitöltése;
- átirányítás a megfelelő hatósághoz.

Az előszűrés befejezésekor vagy a határidő lejártakor a harmadik országbeli állampolgárt vagy a visszaküldésért felelős hatóságokhoz, vagy – ha az előszűrés előtt vagy alatt nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be – a menedékjog iránti kérelem nyilvántartásba vétele tekintetében illetékes hatóságokhoz utalják ⁽¹³⁷⁾. Ez utóbbi esetben teljes körűen az RCD (2024) alkalmazandó. Következésképpen az előszűréshez használt létesítményeknek alkalmasnak kell lenniük arra, hogy biztosítsák az RCD (2024) szerinti befogadási feltételeket.

Az előszűrés során az érintett személynek a külső határokon vagy azok közelében, vagy alternatívaként az ország területén belüli más helyszíneken ⁽¹³⁸⁾ egy erre a célra kijelölt helyen az illetékes hatóságok rendelkezésére kell állnia. A tagállamoknak intézkedéseket kell hozniuk a szökés megakadályozására, például a szabad mozgás korlátozásával ⁽¹³⁹⁾.

Az előszűrési eljárás során történő őrizetbe vételnek minden esetben tiszteletben kell tartania a jogszerűség, a szükségesség és az arányosság elvét (lásd: [5. iránymutatás](#)). Az előszűrés során nincs automatikus őrizetbe vétel. Ha alkalmazzák, az őrizetnek meg kell felelnie az RCD-ben (2024) vagy a visszaküldési irányelvben foglalt eljárási biztosítékoknak, attól függően, hogy a személy nemzetközi védelmet kér-e vagy sem.

⁽¹³⁶⁾ Lásd az előszűrésről szóló rendelet 7. cikkének (1) bekezdését: „A tagállamok kizárólag akkor végzik el az előszűrést a területükön jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok esetében, ha ezek a harmadik országbeli állampolgárok a tagállamok területére történő belépés céljából jogellenesen lépték át a külső határt, és ha még nem vetették őket alá előszűrésnek valamely tagállamban”.

⁽¹³⁷⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 18. cikkének (1)–(2) bekezdése.

⁽¹³⁸⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 6. cikke és 8. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹³⁹⁾ A szabad mozgásra irányadó elvekről és a kapcsolódó korlátozásokról részletesebb információk itt olvashatók: Európa Tanács: [Útmutató az Egyezmény 5. cikkéhez – A szabadsághoz és biztonsághoz való jog](#), 2014.

A határon folytatott menekültügyi eljárás

Ha a harmadik országbeli állampolgár az előszűrés során nemzetközi védelem iránti kérelmet nyújtott be, a tagállamnak kötelező lefolytatnia a határon folytatott menekültügyi eljárást azon kérelmezők esetében, akik:

- szándékosan félrevezették a hatóságot hamis információk/dokumentumok bemutatásával, illetve fontos információk/dokumentumok visszatartásával;
- veszélyt jelentenek a nemzetbiztonságra vagy a közrendre; vagy
- olyan országból származik, amely esetében alacsony arányban adják meg a nemzetközi védelmet ⁽¹⁴⁰⁾.

A tagállam a határon folytatott menekültügyi eljárást a kérelmek további kategóriáira is alkalmazhatja, más okok alapján, az ügy érdemi részének vagy az elfogadhatatlanságnak a gyorsított vizsgálata céljából.

A határon folytatott menekültügyi eljárás a következő esetekben **nem** alkalmazható:

- ha a kérelmező kísérő nélküli gyermek, kivéve, ha veszélyt jelent a nemzetbiztonságra vagy a közrendre;
- ha a kérelem elfogadhatatlanság miatti elutasítására vagy a gyorsított vizsgálatra vonatkozó indokok nem alkalmazhatók;
- ha a különleges eljárási garanciák vagy befogadási igények nem biztosíthatók/ elégíthetők ki;
- releváns egészségügyi okok esetén;
- ha a garanciák és az őrizetbe vétel feltételei nem teljesülnek, és a kérelmezővel szemben őrizetbe vétel nélkül nem alkalmazható a határon folytatott eljárás.

Ezekben az esetekben a kérelmező számára engedélyt kell adni, hogy belépjen a tagállam területére, és a rendes menekültügyi eljáráshoz kell irányítani.

A határon folytatott menekültügyi eljárásnak a kérelem nyilvántartásba vételétől a határozat meghozataláig (beleértve a fellebbezést is) 12 héten belül le kell zárulnia. Ezt követően a kérelmezőnek engedélyt kell kapnia a tagállam területére való belépésre ⁽¹⁴¹⁾.

Ha a menedékjog iránti kérelem érdemében hozott határozat elutasító, azt a kiutasítási határozattal együtt kell kiadni. Mindkettő ellen együttesen lehet fellebbezni.

Fordított esetben, ha a határozat jóváhagyó, tartózkodási engedélyt kell kiadni, és meg kell engedni a belépést a területre.

A határon folytatott menekültügyi eljárás során a kérelmezők befogadásának meg kell felelnie az RCD-ben (2024) meghatározott normáknak. Különös figyelmet kell fordítani annak biztosítására, hogy a gyermekes családok a gyermek mindenképp felett álló érdekeinek

⁽¹⁴⁰⁾ Az APR 45. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁴¹⁾ Az APR 51. cikkének (2) bekezdése.

megfelelő befogadó létesítményekben lakjanak, ahol a gyermek testi, szellemi, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésének megfelelő életszínvonalat biztosítanak ⁽¹⁴²⁾.

A határon folytatott visszaküldési eljárás

A határon folytatott visszaküldési eljárás harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozik, akiket a határon folytatott menekültügyi eljárás keretében elutasítottak ⁽¹⁴³⁾, kivéve, ha a nemzeti hatóság úgy dönt, hogy nem alkalmazza a visszaküldési irányelvet ⁽¹⁴⁴⁾.

Egy időszakot kell biztosítani az önkéntes távozásra – kivéve, ha fennáll a szökés veszélye –, ha a kérelmet nyilvánvalóan megalapozatlanként elutasították, vagy ha a személy veszélyt jelent a közrendre, valamint a közbiztonságra vagy nemzetbiztonságra. Ezt a határidőt csak kérelemre lehet megadni, és nem haladhatja meg a 15 napot. Az önkéntes távozás engedélyezéséhez a személynek a szökés megakadályozása érdekében le kell adnia a hatóságoknál a birtokában lévő érvényes úti okmányokat ⁽¹⁴⁵⁾.

Ha a kiutasítási határozatot 12 héten belül nem lehet végrehajtani, a visszaküldési irányelvben ⁽¹⁴⁶⁾ meghatározott rendelkezésekkel összhangban a rendes visszaküldési eljárást kell lefolytatni.

A határon folytatott visszaküldési eljárás alá vont személyek számára a nemzetközi védelmet kérelmezőkkel megegyező általános befogadási és egészségügyi feltételeket kell biztosítani ⁽¹⁴⁷⁾.

A határon folytatott visszaküldési eljárás alá vont személyt őrizetbe vehetik, vagy az őrizet alternatívái alá vonhatják ⁽¹⁴⁸⁾.

A be nem lépés jogi fikciója

Az előszűrési és a határon folytatott eljárásokkal összefüggésben a „be nem lépés fikciójának” fogalma olyan jogi és adminisztratív konstrukcióra utal, amelyet a határra érkező, de a tagállam területére hivatalosan be nem engedett személyek – beleértve a nemzetközi védelmet kérelmezőket is – kezelésére és eljárás alá vonására használnak. Ez azt jelenti, hogy a személyt úgy kezelik, mintha nem lépett volna be jogszerűen az országba, még akkor is, ha fizikailag jelen van a határon vagy az országon belüli tranzitónában. A Charta, valamint a nemzetközi emberi jogi jogszabályok és a nemzetközi menekültjog továbbra is alkalmazandó.

⁽¹⁴²⁾ Az APR 54. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹⁴³⁾ A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 1. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁴⁴⁾ A visszaküldési irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja.

⁽¹⁴⁵⁾ A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 1. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁴⁶⁾ A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 4. cikkének (4) bekezdése.

⁽¹⁴⁷⁾ További információért lásd a határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 4. cikkének (2) bekezdését, amely szerint „Az e helyszínen biztosított feltételeknek meg kell felelniük az (EU) 2024/1346 európai parlamenti és tanácsi irányelv (16) 19. és 20. cikkével összhangban a befogadás anyagi feltételeire és az egészségügyre vonatkozó normákkal egyenértékű normáknak, mivel olyan személyekre vonatkoznak, akik továbbra is kérelmezőnek minősülnek.”

⁽¹⁴⁸⁾ A határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 5. cikkének (1)–(3) bekezdése.

A harmadik országbeli állampolgárok számára nem engedélyezik a belépést a tagállam területére az előszűrés, a határon folytatott menekültügyi eljárás és a határon folytatott visszaküldési eljárás során ⁽¹⁴⁹⁾. E célból a tagállamoknak nemzeti jogukban rendelkezéseket kell megállapítaniuk, az érintett személyeknek pedig a hatóság rendelkezésére kell állniuk az előszűrésre kijelölt helyeken ⁽¹⁵⁰⁾. A nemzetközi védelmet kérelmezők esetében a jogosulatlan beutazás megakadályozására irányuló intézkedéseknek összhangban kell lenniük az RCD-vel (2024) ⁽¹⁵¹⁾.

Az előszűrésre és a határon folytatott eljárásokra általában a külső határok közelében vagy a tranzitónákban kerül sor. Alternatívaként az eljárásokat azokon a kijelölt helyszíneken is el lehet végezni, ahol a személy tartózkodni köteles ⁽¹⁵²⁾. Az RCD (2024) némi rugalmasságot biztosít a tagállamok számára a határon folytatott eljárások lebonyolításában. Ez a rugalmasság segíti őket abban, hogy megteremtsék a megvalósításhoz szükséges megfelelő kapacitást és logisztikát.

Egy másik figyelembe veendő elem a különleges eljárási igényekkel rendelkező személyek számára szükséges támogatás biztosítása. Egy másik fontos elem, amelyet figyelembe kell venni, az a helyszín, ahol az őrizet alternatíváit megvalósítják, különös tekintettel a szolgáltatásokhoz való hozzáférésre.

Ennek keretében a tagállamok az RCD (2024) 9. cikke alapján korlátozhatják a kérelmező szabad mozgását, megkövetelve tőle, hogy egy meghatározott helyen tartózkodjon, illetve kötelezve a kérelmezőt arra, hogy jelentkezzen a hatóságoknál. Az RCD (2024) 9. cikke szerinti korlátozások azonban nem minősülnek sem őrizetnek, sem az őrizet alternatíváinak, amelyeket az RCD (2024) 10. cikke szabályoz (lásd: [2. iránymutatás](#):).

⁽¹⁴⁹⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 6. cikke, az APR 43. cikkének (2) bekezdése és a határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 4. cikkének (1) bekezdése.

⁽¹⁵⁰⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 6. cikke.

⁽¹⁵¹⁾ Az APR 43. cikkének (2) bekezdése.

⁽¹⁵²⁾ Az előszűrésről szóló rendelet 8. cikkének (3) bekezdése, az APR 54. cikkének (1) bekezdése és a határon folytatott visszaküldési eljárásról szóló rendelet 4. cikkének (2) bekezdése.

Az előszűrés és a határon folytatott eljárások

Ha a TCN kérelmet nyújt be nemzetközi védelemre

Ha a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasítják

Előszűrés

A külső határon 7 nap alatt, illetve a területen belül 3 nap alatt kell elvégezni

- Információszoigáztatás
- Előzetes egészségügyi állapotfelmérés és a kiszoigáztatottságra vonatkozó ellenőrzések;
- Életkor megállapítása (ha szükséges)
- Azonosítás vagy a személyazonosság igazolása
- A biometrikus adatok nyilvántartásba vétele
- Biztonsági ellenőrzés
- Előszűrés formanyomtatvány kitöltése
- Átírányítás a megfelelő eljárásra

Határon folytatott menekültügyi eljárás

12 héten belül befejezendő

- Információszoigáztatás
- Nyilvántartásba vétel és kérelem benyújtása
- A felelős tagállam meghatározása
- Határozat a menedékjogról és a kiutasításról
- Fellebbezés – Maradás iránti kérelem
- Határozat a maradás iránti kérelemről
- Meghallgatás
- A fellebbeviteli szerv határozata

Határon folytatott visszaküldési eljárás*

12 héten belül befejezendő

- Információszoigáztatás
- Visszatérési tanácsadás (a visszaküldési folyamat minden szakaszára vonatkozik)
- A személyazonosság megerősítése és érvényes úti okmány beszerzése (ha szükséges)
- A visszaküldés módzatainak és az ebből eredő intézkedéseknek az értékelése
- A visszaküldés végrehajtása (önkéntes visszatérés/távozás vagy kitoloncolás)

* A tényleges eljárást még nem állapították meg. Ezért az alábbi lépések sorrendje megváltoztatható és/vagy további lépésekkel egészíthető ki.

* A kiutasítási határozat kiadása és az azt követő fellebbezések nem szerepelnek, mivel a 37. cikk szerinti határon folytatott menekültügyi eljárás értelmében a kiutasítási határozatot a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozat részeként kell kiadni.

4. melléklet. Glosszárium

Fogalom	Meghatározás	Forrás
Szökés	A menekültügyi eljárásban: a kérelmező olyan cselekménye, amelynek következtében nem áll többé az illetékes közigazgatási vagy igazságügyi hatóságok rendelkezésére, például azáltal, hogy az illetékes hatóságok engedélye nélkül, nem rajta kívül álló okok miatt elhagyja a tagállam területét.	RCD (2024) , 2. cikk 12. pont
	A visszaküldési eljárásban: egy személy olyan cselekménye, amellyel úgy próbálja elkerülni a közigazgatási intézkedéseket és/vagy a bírósági eljárást, hogy nem áll az illetékes hatóságok vagy a bíróság rendelkezésére.	Az EU kifejezésgyűjteménye az IATE-ban
Kérelmező	harmadik ország olyan állampolgára, vagy olyan hontalan személy, aki nemzetközi védelemért folyamodott, és kérelme ügyében még nem hoztak jogerős határozatot.	Az EUAA kifejezésgyűjteménye az IATE-ban
Gyermek/ kiskorú	a 18. életévét be nem töltött harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy ⁽¹⁵³⁾ .	RCD (2024) , 2. cikk 4. pont
Származási ország	az állampolgárság, illetve hontalan személyek esetében a korábbi szokásos tartózkodási hely szerinti ország vagy országok.	(EU) 2024/1347 rendelet (kvalifikációs rendelet), 3. cikk 13. pont
Megalázó bánásmód vagy büntetés	olyan bánásmód, amely megalázza vagy lealacsonyítja az egyént, az emberi méltósága iránti tisztelet hiányát mutatja vagy csorbítja azt, vagy ha félelmet, szorongást vagy kisebbségi érzést kelt, amely képes megtörni az egyén erkölcsi és fizikai ellenálló képességét.	EMN Menekültügyi és migrációs glosszárium
Őrizet	a kérelmező tartózkodásának olyan meghatározott helyre korlátozása a tagállam által, ahol a kérelmezőt mozgásszabadságától megfosztják.	RCD (2024) , 2. cikk 9. pont

⁽¹⁵³⁾ A gyermek és a kiskorú szinonimáknak tekintendők, és e kiadványban mindkét kifejezést használjuk. Az EUAA a „gyermek” kifejezést részesíti előnyben, azonban a „kiskorú” kifejezést használja, amikor azt kifejezetten egy jogi rendelkezés vagy konkrét cikk használja (például az EU menekültügyi vívmányainak rendelkezései).

Alapvető jogok	olyan egyetemes jogi garanciák, amelyek nélkül az egyének és csoportok nem biztosíthatják alapvető szabadságaikat és emberi méltóságukat, és amelyek minden emberre egyformán vonatkoznak, tekintet nélkül állampolgárságra, lakóhelyre, nemre, nemzeti vagy etnikai származásra, bőrszínre, vallásra, nyelvre vagy bármely más, az adott ország jogrendszere szerinti státuszra, minden feltétel nélkül.	EMN Menekültügyi és migrációs glosszár
Szabálytalan tartózkodás	olyan harmadik országbeli állampolgár jelenléte valamely uniós tagállam területén, aki nem vagy már nem felel meg az (EU) 2016/399 rendelet (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) 5. cikkében meghatározott beutazási feltételeknek vagy az adott uniós tagállamba való belépés, tartózkodás vagy huzamos tartózkodás egyéb feltételeinek.	Az EU kifejezésgyűjteménye az IATE-ban
Kiutasítás	egy harmadik országbeli állampolgár visszatérési folyamata, függetlenül attól, hogy visszatérési kötelezettség önkéntes teljesítéséről vagy kitoloncolásról van szó: – a származási országába, vagy– egy tranzit országba közösségi vagy kétoldalú visszafogadási, megállapodásoknak vagy egyéb megegyezéseknek megfelelően, vagy– más harmadik országba, ahova az érintett harmadik országbeli állampolgár önkéntesen vissza kíván térni és amely őt befogadja.	Visszaküldési irányelv , 3. cikk 3. pont.
Harmadik országbeli állampolgár	minden olyan személy, aki nem uniós polgár, és aki az uniós jog alapján nem élvez a szabad mozgás jogát.	Az (EU) 2016/399 rendelet (schengeni rendelet) alapján

Kísérő nélküli gyermek/ kiskorú	olyan kiskorú, az érintett tagállam joga vagy gyakorlata alapján érte felelős nagykorú személy kíséréte nélkül érkezik a tagállamok területére, mindaddig, amíg az említett kiskorú ilyen nagykorú személy tényleges gondviselete alá nem kerül, ideértve azon kiskorút is, aki a tagállamok területére történt belépést követően maradt kíséret nélkül.	RCD (2024) , 2. cikk 5. pont
Önkéntes távozás	a visszatérési kötelezettségnek a kiutasítási határozatban erre a célra meghatározott határidőn belüli teljesítése.	Visszaküldési irányelv , 3. cikk 8. pont.

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

